

ZAGOR

veseli
četvrtak

ZAGOR

Biblioteka **ZAGOR**
Knjiga prva

ZAGOR

Biblioteka **ZAGOR**
Knjiga prva

Epizode: **Šuma zamki** (br.1 "La foresta dei agguati", strane 3-130; br.2 „Tervore“, strane 3-26) | **Nestali totem** (br.2 „Terrore!“, strane 27-75) | **Leteći čovek** (br.2 „Terrore“, strane 76-130; br.3 „L'oro del fiume“ strane 3-11) | **Zagor u opasnosti** (br.3 „L'oro del fiume“, strane 11-100)
Naslovna strana: Mauro LAURENTI

Urednik izdanja: Slobodan JOVIĆ
Tehnički urednik: Đorđe VOJIMIROVIĆ
Tehnička priprema: Nemanja JOVANOVIĆ
Prevod: Goran ZEČEVIĆ
Lektura: Marina ŠTULOVIĆ
Saradnici: Vladimir ČUK, Željko VUJIĆ, Damjan PEJOVIĆ

Knjiga sadrži originalne brojeve

1. LA FORESTA DEI AGGUATI
2. TERRORE
3. L'ORO DEL FIUME, DO STRANE 100

ZAGOR – izdanje prema ugovoru sa SAF B.V./
Sergio Bonelli Editore 2008. Copyright ©
2008 by Bonelli / SAF. www.bonellieditore.it
Zagor published under Agreement
with SAF B.V. www.safcomics.com
Godina izdanja 2008. Tiraž: 500

CIP Katalogizacija u publikaciji, Narodna biblioteka Srbije
ISBN: 978-86-911731-8-0; COBISS.SR-ID 152271628

EDICIA
veseli
četvrtak

ZAGOR

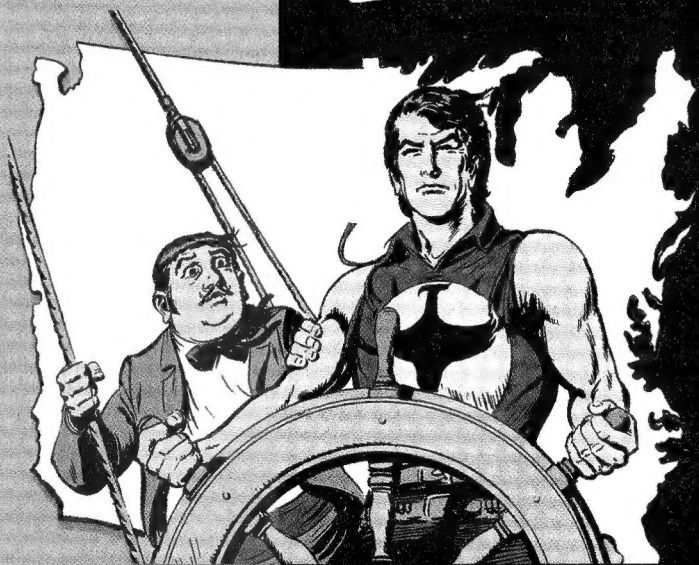

Šuma zamki

ZAGOR

ŠUMA ZAMKI

naslov originala

LA FORESTA
DEI AGGUATI

prvo izdanje

jul 1965

scenarij

Guido NOLITTA

ortež

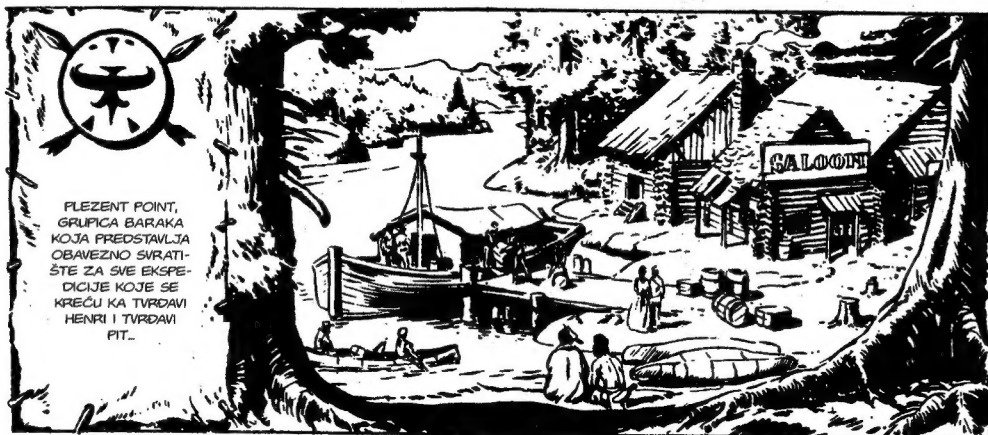
Gallieno FERRI

naslovna strana

Gallieno FERRI

Šuma zamki

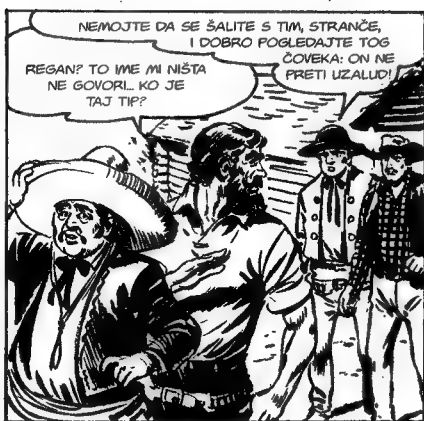
PIŠE: G. NOLITTA
CRTA: G. FERRI

U MEĐUVREMENU,
GRUPA DELAVERA,
PREDVOĐENA RE-
GANOM, NASTA-
VLJA SVOJ MARŠ
KROZ ŠUMU...

PROKLETSTVO! ZAR NE MOŽEMO
DA UBRZAMO MALO? OVIM
TEMPOM ČEMO DA STIGNE-
MO U SELO TEK
UVEČE!

SVI SMO VEOMA UMORNI, BRATE
REGAN...

IONAKO NE RAZUMEM ZAŠTO
SE TOLIKO ŽURIŠ... OSIM AKO NE
ŽELIŠ DA IZBEGNEŠ DA PROVEDEŠ
NOĆ U ŠUMI JER SE BOJIŠ ZAGO-
ROVOG POKLIČA!

SWAŠTA! MISLIŠ DA
SAM JEDAN OD
TVOJIH GLUPIH I
SUJEVNIH
RATNIKA?

ZAGOR, ZA KOJEG VI MISLITE DA JE ZAO DUH, OBičAN JE
ČOVEK OD KRAVI I MESA... I IMA DOVOLJNO RAZLOGA DA SE
KLONI LJUDI POPUT MENE!

UGH, ČUO SAM MNOGE HRABRE RATNIKE KAKO
PRIČAJU TAKO O ZAGORU, A SADA LIŠĆE S
DRVEĆA PADA NA NJIHOVE GROBOVE! NJEGOVA
SEKIRA JE BRŽA OD MUNJE!

DOSTA S TIM, CRNI
VUČE! TE PRICE ZADRŽI
ZA SVOJU DECU! JA TI
KAŽEM DA NAS ZAGOR
NEĆE NAPASTI SVE DOK
SE DRŽIMO ZAJEDNO!

NADAM SE DA JE TAKO, BRATE REGAN! U
SVAKOM SLUČAJU, MISLIM DA
TREBA DA POSTAVIMO
LOGOROVANJE PRE NEGO ŠTO

BAH... BUDUĆI DA
JE SELO JOŠ
DALEKO, URA-
DIĆEMO TAKO...
LOGOROVAĆEMO
NA PROPLANKU
JELENA!

PADNE
NOĆ!

NEKOLIKO MINUTA KASNIJE,
NA STAZI KOJA VODI PREMA
PROPLANKU JELENA...

ENO IH TAMO DOLJE! MOJE PRETPOSTAVKE
O NJIHOVOM PRAVCU KRETANJA ISPOSTAVILE SU
SE KAO TAČNE, A POZNAVANJE PREČICA SE
JOŠ JEDNOM POKAZALO DRAGOCENIM!

HILJADU MI SKALPOVA!
S NJIMA JE I ONA BITANGA
REGAN! TO JE DOKAZ KOJI
SAM VEĆ NEKO VREME TRAŽIO...
DA VIDIMO... PRE SVEGA, MORAM
DA PROCENIM NEPRIJATE-
LJSKE SNAGE!

PET... ŠEST I SEDAM S
PRIJATELJEM REGANOM...
PREVIŠE IH JE ZA JEDNOG
ČOVEKA, ALI IMAM UTISAK
DA ĆU, AKO BUDEM USPEO
DA ZAPLAŠIM DELAVERE,
MOĆI DA OSLOBODIM
ONOG JADNIKA!

ČIM SU CRVENOKOŠCI
NESTALI U GUSTOJ ŠUMI,
ATLETSKA FIGURA SILAZI
NA ZEMLJU...

...I POČINJE SVOJU TRKU DUŽ
IZUZETNO OPASNIH STAZA!

HMM... NE
MOGU DA KAŽEM
DA SAM IZABRAO
NAJPOGODNIJI
PUT...

...ALI ĆU NA OVAJ
NAČIN USPETI DA
UŠTEDIM DRAGOCENE
MINUTE!

FERRI GALLIENO

ONDA SAMO
NAPRED: IMA IH ZA
SVE VAS!

U MEĐUVREMENU, VIDEVŠI DA SE STVARI ODVIJAJU LOŠE,
REGAN ODLUČUJE DA POBEGNE...

PROKLETSTVO
OVAJ ČOVEK
JE PRAVI DE-
MON... AKO NE
ISKORISTIM
PRAVI TRENU-
TAK, OVAJ
PROPLANAK
ĆE POSTATI
MOJ GROB.

HILJADU MI SKALPOVA! NAJKRU-
PNIJA ZVERKA SE SPREMA DA
ZBRIŠE... NE SMEM MU DOZVO-
LITI DA POBEGNE...

IZVINI LEPTOTANE,
ALI ŽURIM!

SOCK

BOJIM SE DA
U OVOJ TAMI
NEĆU TAKO
LAKO PRONAĆI
REGANA!

U POMOĆ!
U POMOĆ!
UBICO! IZDAJ-
NIČE! RAZBO-
JNIČE!

DO ĐAVOLA! POTPUNO SAM
ZABORAVIO NA ZARO-
BLJENIKA!

ZAŠTO TOLIKO VIČEŠ,
MALI MEKSI-
KANČE?

TAKO MI BRADJE
MOG DEDE... BAŠ STE
MI VI NEKI, DA LI ZNATE
TO? PRVO ME SPASETE OD
ONIH RUŽNIH NJUŠKI, A
POTOM ME OSTAVITE DA
VISIM NA DRVETU... DA NEMA-
TE NAMERU DA ME PU-
STITE DA SAZRIM
KAO KRUŠKA?

HILJADU MI SKALPOVA! NISI ODMAKAO DALEKO, PRIJATELJU ČIKO... PREVEJANI LISAC POPUT TEBE TREBALO BI DA PREPOZNA TEREN KOJI SKRIVA ZAMKU!

IDEMO! VODA TRAPERA JE
MOJ PRIJATELJ I PRONAČI ĆE
SMESTAJ I ZA TEBE!

BRZO PREVALIVŠI POSLEDNJI DEO PUTA, NJIH DVOJICA
SE Približavaju beđemima tvrđave, očekani
simpatijama svih kolonista!

ZDRAVO
SVIMA, PRI-
JATELJI!

ZDRAVO,
ZAGORE! DA
LI NAM DONO-
SIŠ NEKE NO-
VOSTI?

DOBRLO
DOŠAO KOD
NAS!

IMAŠ LI VESTI
O DELAVERIMA,
ZAGORE?

BUDITE SPOKOJNI... NEMA NIKAKVIH
NAGOVEŠTAJA OPASNOSTI, BAREM
ZA SADA... VAŠ POSAO NEĆE
BITI PREKINUT!

ZDRAVO,
ZAGORE!

NEKOLIKO
MINUTA KA-
SNJE...

NIŠTA ŠTO IMA
VEZE S TVRĐAVOM, FATE!
SINOĆ SAM IMAO SUSRET S
DELAVERIMA, A OVAJ ČOVEK JE JE-
DINI PREŽIVELI IZ POSADE BARKE
KOJA SE UPU-
TILA OVAMO!

ZAGORE! KAKAV TE JE DOBAR VETAR
DOVEO U TVRĐAVU HENRI? NISAM TE VI-
DEO VIŠE OD MESEC DANA... NADAM
SE DA NE DONOSIŠ LO-
ŠE VESTI!

DO ĐAVOLA! DA SE
NE RADI O TOVARU
NAMIRNICA KOJI
OČEKUJEMO VEĆ
DANIMA?

UPRAVO TAKO, SENJOR... NAŽALOST,
REGAN JE UMEŠAO SVOJE PR-
STE I, DA NIJE BILLO ZAGOROVE
POMOĆI, JA BIH DOŽIVEO ISTI KRAJ
KAO I MOJI JADNI
PRIJATELJI!

ZAGOROVO ZAROBLJAVANJE

piše: G. Nolit
crta: G. Ferri

OVO MI NIJE TREBALO...
NADAM SE DA ONAJ KONJ
NIJE BAŠ RASPOLOŽEN
ZA JURNJAVU!

SREĆOM PO ČIKA, FO-
TERA ZA KOLIMA NE
TRAJE DUGO, NAKON
NEKIH POLA SATA, KOLA
SE ZAUSTAVLJAJU NA
MESTU NA KOJEM SE
OBALA IZDIŽE IZNAD
REKE...

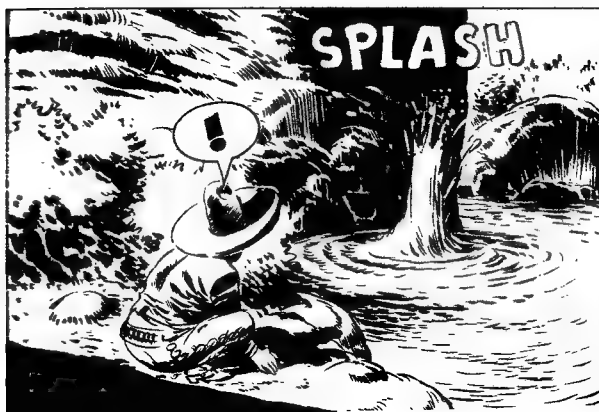
UF... UF... SVE VIŠE MISLIM
DA OVI KRAJEVI NISU STVO-
RENI ZA MENE. SVAKOG
DANA SAMO TRČIM,
KAO ZEC!

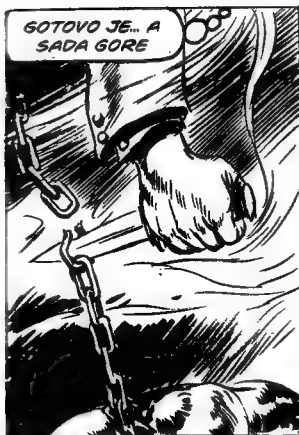
PUSTI GA, NI HERKULES
NE BI POKIDAO TE LANCE!

SA ZADO-
VOLJSTVOM,
GAZDA!

HILJADU MI SKALPOVA! SADA SE SEČAM! LANCI, BACANJE U REKU... NEMOJ MI REĆI DA SI ME TI IZVUKAO IZ REKE!

SKROMNOST NA STRANI, PRIJATELJU, TO SAM BIO UPRAVO JA: ČIKO FELIPE KAJETANO LOPEZ MARTINEZ I GONZALES.

MALI MEKSIKANAC UKRATKO PREPRIČAVA POSLEDNJE DOGAĐAJE SPAŠENOM PRIJATELJU...

FANTASTIČNO! ZAISTA SI SPOSOBAN, ČIKO, NE ZNAM KAKO DA TI ZAHVALIM!

PIH... SITNICA, TRIČARIJA... TE STVARI SU ZA OSOBU KAO ŠTO SAM JA SVAKODNEVNA RUTINA!

SADA JE RED NA MENE DA KRENEM U AKCIJU... ONA DVA ŠAKALA SU, TIME ŠTO SU POKUŠALI DA ME UKLONE, POKAZALA DA SU KRIVI I POŠTEDELA SU ME NAPORA DA TRAŽIM DOKAZE PROTIV NJIH.

NAMERAVAS DA IH PRIJAVIŠ KOMANDANTU UTVRĐENJA?

UČINIĆU I NEŠTO VIŠE: PREDACU MU IH SPREMNE ZA VEŠANJE! DODI, ČIKO, VEČERAS ĆEMO SE ZABAVITI...

UH... BAŠ I NE VERUJEM.

DVA SATA KASNIJE, KADA JE CELA TVRĐAVA UTONULA U SAN...

...MEK BERIJU STIŽE POSETA.

HILJADU MI
MORNARSKIH
ČVOROVA! DA
LI STE ČULI,
GAZDA?

KOJI TI JE ĐAVO,
DŽEK? MOŽEŠ LI DA
ME PUSTIŠ DA SPAVAM
NA MIRU?

ČUO SAM NEKI ZVUK... NEKU VRSTU
ZAVIJANJA... ISPRED VRATA.

DO ĐAVOLA! AKO IMAŠ NOĆNE MORE, POKUŠAJ DA IH
SE REŠIŠ NE DOSAĐUJUĆI DRUGIMA... U PROTIVNOM
ČEŠ MORATI DA SPAVAŠ U ŠTALI!

IZNENADA, MISTERIOZNI GLAS SE PONAVLJA,
OVOGA PUTA JASNIJE.

DA LI STE SADA
ČULI?

HMM... SIGURNO SE RADI O NEKOM
PIJANCU NAPONJU! SADA ĆE GA PROČI
VOLJA DA SE MUVA OVUDA!

NE OTVARAJTE, GAZDA! KAŽEM VAM
DA TO NIJE BIO LJUDSKI GLAS... NE
OTVARAJTE!

GLUPOSTI... GLEDAJ
SADA.

BESNIM
POKRETOM
GOSTIONIČAR
OTVARA VRATA
I, SEKUND KASNI-
JE, NA NJEGO-
VOM LICU SE
OCRTAVA
NEOPISIVI
UŽAS...

AAAAH... NEE...

VAŠEM MEK BERIJU VIŠE
NEĆE TREBATI GOSTIONICA,
BUDUĆI DA ĆE OD SADA ŽIVETI
U NEKOJ MIRNOJ ČELIJI.

VODA TRAPER A JE STIGAO UPRAVO DA ČUJE
POSLEDNJE ZAGOREVE REČI...

DO ĐAVOLA! TVOJ DOLAZAK OVDE JE RAVAN
PROLASKU URAGANA, ZAGORE! ŠTA SE DESILO?

STIGAO SI U PRAVOM
TRENUTKU, PAT... POVERAVAM TI OVU
DVOJICU ZLOČINACA I NADAM SE DA
ĆEŠ PREMA NJIMA POSTUPATI ONAKO
KAKO ZASLUŽUJU!

MEK BERI I KORMILAR
DŽEK?

TAČNO... OBOJICA SU
OPTUŽENI DA SU ILE-
GALNO PRODAVALI VISKI
INDIJANCIMA I DA SU
POKUŠALI DA ME UBI-
JU... VERUJEM DA JE
TO DOVOLJNO DA IM
OMOGUĆI BORAVAK
U ZATVORU NA DESE-
TAK GODINA.

DA... NARAVNO,
ZAGORE, ALI
GDE SU DO-
KAZI?

HMM... AKO TI JE JOŠ TO POTREBNO, SADA
ĆEŠ DA DOBIJEŠ KOMPLETNIO I SPONTANO
PRIZNANJE!

SPLASH!

PROBUĐITE
SE, LEPTOTANI!

PROBUĐITE SE, LOPUŽE! HOĆETE LI VI DA
ISPRIČATE PATU
O NOĆASNJIM
DOGAĐAJIMA
ILI ĆU MORATI
DA VAM FO-
MOGNEM
U TOME?

NE... NE...
PRIČAĆU...
REČI ĆU
VAM SVE!

NE OSTAVLJAJ NAS U
RUKAMA OVOG LUDAKA,
PATE!

KAKO NE BI NAVEO NEPOZNATOG PROGONITELJA
DA POSUMNJA, ZAGOR NASTAVLJA DA PEŠAČI JOŠ
NEKIH STOTINAK METARA...

NADAM SE DA MOJ MISTERIOZNI
NEPRIJATELJ NEĆE POKUŠATI DA MI
SMESTI METAK U LEDA...

...A POTOM SE, ODJEDNOM, SAKRIVA IZA
VELIKOG DRVETA...

FERRI G.

A SADA DA
TE VIDIM!

MOJ ČOVEK ĆE USKORO
BITI TAČNO ISPOD
MENE!

AAHYAKK

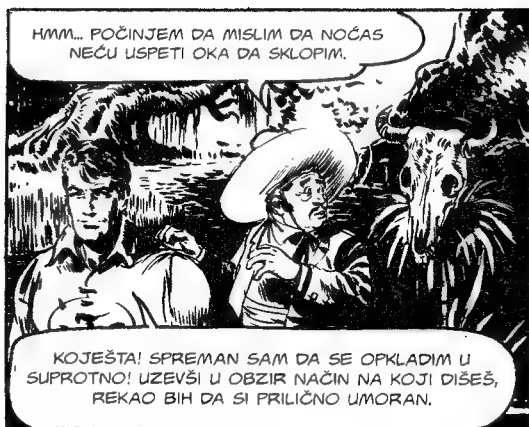
TRAŽIO SI ME, PRIJATELJU? E PA
PRONAŠAO SI ME!

SMACK

TVOJI LJUDI SU NESTRPLJIVI DA STUPE NA
RATNU STAZU, KANOKSENE. ŠTA ČEKAS?

UGH... ŽURBA NIKADA NIJE DOBAR SAVEZNIK, BRATE
REGAN... UOSTALOM, NOĆ PUNOG MESECA NIJE DALEKO
I SUTRA ĆE NAM SE PRIDRUŽITI JOŠ RATNIKA.

GOVORIŠ O URONIMA?

DA... I O ONEIDAMA I O
SENEKAMA... OVO NEĆE BITI
OBIČNA POBUNA, VEĆ
PRAVI RAT KOJI ĆE SE
OKONČATI KADA BUDEMO
OSTVARILI NAŠ CILJ.

UNIŠTENJE TVRDAVA HENRI I PIT I VRAĆANJE ČITAVE
TERITORIJE CRVENIM RATNICIMA!

VEOMA AMBICIOZNA ZAMISAO I,
AKO SE BUDEŠ POSLUŽIO LUKAVSTVOM,
USPEĆEŠ DA JE OSTVARIŠ!

UGH! UVEREN SAM U TO,
POGOTOVO AKO SE UBRZO
DOMOGNEM ORUŽJA IZ
PREDSTRAŽE BROJ PET.

TAKO MI PAKLA!
NA TO MOŽEŠ DA
RAČUNAŠ!

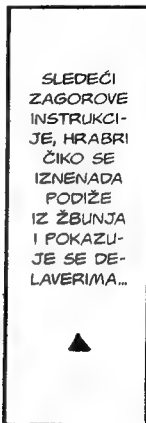
ALI, NEOČEKIVANO,
KRIK KOJI LEDI PO-
ČINJE DA ODZVANJA
MEĐU DRVEĆEM...

...I ODMAH GASI ZVUKE RATNIČKOG PLESA.

WOAH! TO
JE „ON“!

ŠUMSKI DUH!

STENA NAD REKOM

piše: G. Nolit
crta: G. Ferri

HA! HÅ! ZAR JOŠ NISI SHVATIO,
BELI ODMETNIČE, DA ORUŽJE
NIŠTA NE MOŽE ZAGORU?

PROKLETSTVO!
PUŠTI DA PONO-
VO PROBAM I
VIDEČES
DA...

WOAH! DOSTA JE BILO,
REGANE... ŽELIM DA OD
ZAGORA ČUJEM ZAŠTO JE
DOŠAO U LOGOR DELAVERA!

ODMAH ĆU TI REĆI, KANOKSENE...
TVOJI RATNICI SU BEZ IKAKVOG RAZLO-
GA NAPALI BELCE KOJI SU PLOVILI RE-
KOM, ALI SU SE SUOČILI S MOJOM
OSVETNIČKOM SEKIROM I SADA
SPAVAJU VEČNIM SNOU U VELIKOJ
ŠUMI!

SADA JE DOŠAO TRENTUTAK DA I GLAVNI KRIVAC ZA TAJ
POKOLJ ODGOVARA PRED SUDOM BELIH LJUDI! ŽELIM DA
MI IZRUČITE BLEDLIKOG IZDAJNIKA KOJI ŽIVI S VAMA...
ŽELIM REGANA!

UGH! BLEDLIKI REGAN JE NAŠ BRAT I
DELAVERI SU MU PONUDILI SVOJE VIGVAME!
ŽELIŠ LI DA NAS FRISIŠIŠ DA PREKRŠIMO
NAŠ ZAKON GOSTOPRIMSTVA?

NARAVNO DA NE, ALI, AKO SE ZBOG TOGA BRINEŠ,
SADA ĆU SE OBRATITI SVETIM ZAKONIMA
CRVENOG NARODA!

ŠTA HOĆEŠ DA
KAŽEŠ?

UZ NEOČEKIVANI KRIK,
ZAGOR BACA SVOJU
SEKIRU...

OVO!

...KOJA SE ZABILA PRAVO ISPRED REGANOVIH NOGU!

JA, ZA-GOR TE-NEJ,
DUH SA SEKIROM, OD
BLEDOLIKOG REGANA
ZAHTEVAM ISPIT WAN-
KA-TANKA!

MEĐU DELAVERIMA NASTAJE ŽAMOR
NAKON REČI KOJE JE GNEVNI ZAGOR
IZGOVORIO ODLUČNIM TONOM...

UGH! NEKA TI BUDE, ZAGORE! CRVENI
NAROD TI NEĆE USKRATITI TO PRAVO,
IAKO SI NEPRIJATELJ... SIDI MEĐU NAS,
NIJEDAN RATNIK NEĆE PODIĆI
RUKU NA TEBE!

KAKVA JE TO PROKLETA PRIČA,
KANOKSENE? TAJ ISPIT O KOMJE
GOVORITE MI NE MIRIŠE NA DO-
BRO. O ČEMU SE RADI?

NIŠTA NEOBIČNO, BELI
BRATE. JEDNOSTAVAN
DVOBOJ SEKIRAMA!

TAKO MI FAKLA! ONDA
ŽELITE DA UMREM! ZA-
GOR JE PRAVI DEMON
SA SEKIROM I RAZBI-
ĆE MI GLAVU PRVIM
UDARCEM!

WOAH! SAVLAĐAJ
SVOJ STRAH, RE-
GANE, I WANKA-TA-
NKA ĆE TI POMO-
ĆI...

UGH... NEKA DVOBOJ BUDE NEMILOSRDAN I DO POSLEDNJE KAPI KRVI: WANKA-TANKA ĆE POKAZATI SVOJU VOLJU TIME ŠTO ĆE DODELITI POBEDU BORCU KOJI JE BUDE DOSTOJAN. NEKA BORBA POČNE!

OVO JE TRENUTAK KOJI SAM DUGO ČEKAO, REGANE... POKAŽI SVOJIM PRIJATELJIMA KAKVA SI KUKAVICA!

PREVIŠE PRIČAŠ, ZAGORE...

...DOK JA VIŠE VOLIM DELA OD REČI! EVO TI OVO!

HITAR SI, REGANE! ALI JA MOGU BOLJE OD TOGA!

ZAGOROV NAPAD KREĆE NEPREDVIDENIM TOKOM...

HILJADU MI BUBNJEVA!

NIKADA NISAM VIDEO NIŠTA SLIČNO: KLADIM SE U ŽIVOT DA IZA SVEGA STOJI ONAJ ŠAKAL KANOKSEN!

HA! HA!

URLICI GLEDALACA PRA-TE REGANOVE KORAKE, DOK SE POLAKO PŘIBLIŽAVA PROTIVNIKU, VEĆ OSEĆAJUĆI SLAST POBEDE, ODJEDNOM, ODMETNIK PODIŽE DESNU BRZINU MUNJE...

ČVRSTO OBAVIJENI, DVOJICA
PROTIVNIKA SE KOTRLJAJU
NIZ PADINU...

...I PADAJU U PLIČAK
OBLIŽNJE REKE.

ODMETNIK SE BACA NAPRED UZ POBEDONOSNI URLIK,
ALI ZAGOR JOŠ JEDNOM ZAUSTAVLJA NJEGOVU
DESNU RUKU...

AH... PROKLETNIČE!

OVA IGRA POČINJE
DA ME ZAMARA,
REGANE!

BAŠ NE ŽELIŠ DA SE RASTANEŠ OD TE
SADA SI GOTOV!

SEKIRE...

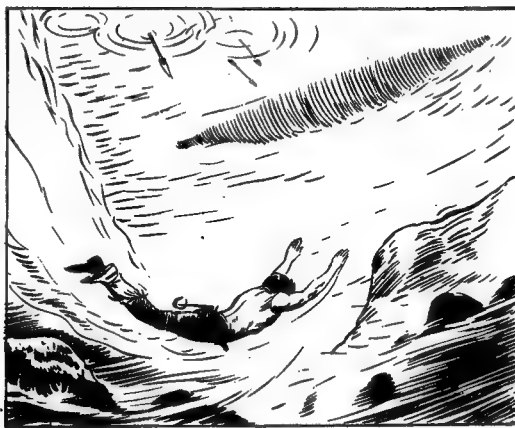

PRAČEN ZAPAJ-
NENIM POGLE-
DIMA NEPRIJATELJA,
ZAGOR SE OSLO-
BAĐA NAJBЛИŽEG
PROTIVNIKA I SKAČE
U REKU KOJA PRO-
TIČE ISPOD NJEGA.

WOAH... POBEĆI ĆE
NAM!

TAKO MI BOGOVA...
ZAGOR ŽELI DA SE
UBIJE!

IZAZOV SMRTI

piše: G. Nolitta
crta: G. Ferri

U MEĐUVREMENU NA OBALI KANOKSENOVI LJUDI KOMENTARIŠU, UZ KRIKE NESKRIVENE RADOSTI, TRAGIČNU FLOVIDBU KANUA...

UGH! SADA SAMO
MANITUOVA RUKA MOŽE
DA GA SPASE!

WOAH... OVO JE
KRAJ DUHA SA SEKIROM,
BRAČO!

YAEeee!

TU SMO, ČIKO!

ADIOS, MI AMIGO...

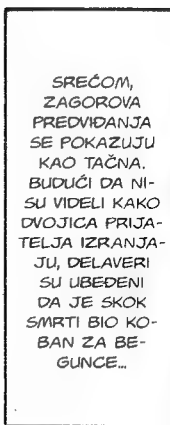
ZA NJIH DVOJICU POČINJE
ZASTRAŠUJUĆI PAD...

...I JOŠ UVEK POVEZANI
KOMADOM UŽETA, ONI
PADAJU U UZBURKANU
VODU.

HILJADU MI BUBNJEVA!
KAKAV LET... I KAKAV
UDARAC...

SVIH MI BUBNJEVA DARKVUDA! TO SU
INDIJANCI SENEKE... I TO NAORUŽANI
DO ZUBA.

PITAM SE GDE SU PRONAŠLI TOLIKU KOLIČINU PUŠAKA I
MUNICIJE I ŠTA RADE U OVOM KRAJU...
NJIHOVO PODRUČJE SE NALAZI DALEKO
NA ZAPADU.

ČUDNO... REKLO BI SE DA SU NEDA-
VNO DOŽIVELI SUKOB S VOJNICIMA...
HILJADU MI SKALPOVA! TI
VUKOVI SU SIGURNO
NAPALI PREDSTRAŽU
BROJ PET.

AKO SU SE STVARI ZAISTA ODVIJALE TAKO, SITUACIJA MOŽE DA
SE POGORŠA U ROKU OD NEKOLIKO DANA... DEFINITIVNO MORAM
DA UČINIM NEŠTO!

PSST... ZAGORE...
HEJ, ZAGORE... SMEM LI
SADA DA GOVORIM?

HAJDE, HRABRO, DA ČUJEMO ŠTA SI TI
TAKO VAŽNO IMAO DA MI
SAOPŠTIŠ.

ODMAH ČU
TI REĆI, PREPOTENTNI
ČOVEČE!

GLEDAJ! PRISILIO SI
ME DA SEDNEM NA
OVU BODLJIKAVU
BILJKU...

HA! HA! HA! TO NIJE
NIŠTA U POREĐENJU S
ONIM ŠTO BI TI SE
DESILO DA SI
PAO U RUKE
SENEKAMA,
STARI MOJ!

NAKON ŠTO SU BRZO PREŠLI PREKO BRISANOG PROSTORA, DVOJICA PRIJATELJA SE PRIKRADAJU PRIPIJENI UZ OGRADU UTVRĐENJA...

UNUTRAŠNOST UTVRĐENJA DVOJICI PRIJATELJA NUDI ŽALOSTAN I TRAGIČAN PRIZOR...

NAŽALOST, NAŠA PREDVIĐANJA SU SE POKAZALA TAČNIM. SENEKE NA KOJE SMO NAIŠLI U ŠUMI VRAĆALE SU SE NAKON ŠTO SU IZVRŠILE OVAJ MASAKR.

POGLEDAJMO DOBRO UNAOKOLO, ZAGORE. MOŽDA JE NEKO OD OVIH JADNIKA JOŠ UVEK ŽIV.

HMM... SUMNJAM, ČIKO... KADA SE RADI O OVAKVIH STVARIMA, ONI ŠAKALI SE NE ŠALE... GLEDAJ! ČAK SU IH I SKALPIRALI.

KARAMBA! OSIM TOGA, NISU OSTAVILI NITI JEDNU PUŠKU ILI PIŠTOLJ.

NARAVNO, CILJ OVOG NAPADA BILA JE PLJAČKA ARSENALA OVE PREDSTRAŽE KAKO BI ZAMENILI LUKOVE I STRELE DOBRIM PUŠKAMA... IPAK, JEDNA POJEDINOST MI JE U CELOJ OVOJ SITUACIJI SUMNJIVA...

...A TO JE NEDOSTATAK ZNAKOVA DA SE BORBA VODILA I NAPOLJU, KAO DA GARNIZON PREDSTRAŽE NIJE IMAO MOGUĆNOST DA PRUŽI OTPOR NAPADAČIMA...

NE... NEMA SVRHE... OSEĆAM DA ĆU SE USKORO PRIDRUŽITI MOJIM JADNIM DRUGOVIMA.

ALI... KAKO SE TO DOGO- DILO? UTVRĐENJE IMA OD- LIČNU POZICIJU ZA ODBRA- NU... NISTE MOGLI DA IM SE ODUPRETE?

NAPALI SU NAS IZHENADA... STRAŽARI NISU STIGLI DA DAJU UZBUNU... KAPIJA JE BILA OTVORENA S UNUTRAŠNJE STRANE...

ONDA SU MOJE PRETPOSTAVKE BILE TAČNE. KO JE BIO IZDAJNIK?

PORUČNIČE SLEJ- TER... ŽELIM DA ZNAM IME TOG BEDNIKA!

RADI SE O...
AAAAAH!

BEZ OBZIRA NA VIDLJIVI NAPOR, JADNI OFICIR NE USPEVA DA IZ- GOVORI IME IZDAJNIKA, ALI NJEGOVA RUKA JE GRČEVITO POKAZALA NA NEŠTO ŠTO SE NALAZI IZA ZAGOROVIH LE- DA, KAO DA JE ŽELELA DA IZ- REKNE JASNU OPTUŽBU...

SLEJTERU... SLEJ- TERU... RECITE MI, PREKLINJEM VAS.

UZALUD JE, ZAGORE, OVAJ JADNIK VIŠE NIŠTA NE MOŽE DA KAŽE.

HILJADU MI SKALPOVA! REKLO BI SE DA JE SUDBINA HTELA DA POMOĞNE KRIVCU ZA OVAJ ZLOČIN.

STEKAO SAM UTISAK DA JE POKUŠAO DA NAM UKAŽE NA NEŠTO ŠTO SE NALAZI TAMO.

NAŽALOST, NE IZGLEDA MI DA OVDE IMA NEČEG OD NAROČITOG ZNAČAJA...

HMM... SAČEKAJ... ŠTA JE ONO?

TJA... TO NIJE NIŠTA NEOBIČNO... VOJNICI IH ČESTO KUPUJU OD INDIJANKI KAKO BI IH POKLONILI ŽENAMA ILI DECI KADA ODU NA ODSUSTVO...

ZNAM, ČIKO... ALI BI OVO MOGLA DA DOKAŽE NEŠTO...

DA JE NEKI INDIJANAC UŠAO U PREDSTRAŽU POD IZGOVOROM PRODAJE OVIH TRIČARIJA I POTOM OTVORIO KAPIJU KAKO BI OLAKŠAO POSAO NAPADAČIMA.

ČIKO, SAVETUJEM TI DA NIKOME NE PRIČAŠ NIŠTA O ONOME ŠTO SMO VIDELI... NE ŽELIM DA UZBUNIM CIVILE PRE NEGO ŠTO PORAZGOVARAM S KOMANDANTOM TVRDAVE.

MOŽEŠ DA BUDEŠ MIRAN, ZAGORE.

BIĆU TOLIKO ZAUZET ŽVAKANJEM DA NEĆU IMATI VREMENA DA IZGOVORIM NIJEDNU REČ.

TRČITE, PRIJATELJI, DOŠAO JE ZAGOR.

MOLIM TE, ZAGORE, PRIČAJ NAM O TVOJOJ POSLEDNJOJ AVANTURI.

ILI NAM PRIČAJ KAKO SI SE BORIO SA DESET MEDVEDA.

BAH... ISTINI ZA VOLJU, BILA SU SAMO DVA MALA MEDVEDA, ALI SADA NE-MAM VREMENA ZA PRIČU...

MORAM ODMAH DA ODEM DO MAJORA DANKANA, IMAM NEŠTO VAŽNO DA MU KAŽEM.

MAJOR DANKAN NIJE OVDE, ZAGORE... OTPUTOVAO JE U BOSTON.

HILJADU MI SKALPOVA! KO ONDA KOMANDUJE TVRDAVOM?

NOVI OFICIR... ZOVE SE TOBIN... KAPETAN TOBIN.

BAH... ONDA ĆU DA PRIČAM S NJIM... OSTANI MALO S OVIM DEČACIMA, ČIKO, I PRIČAJ IM O NAŠOJ POSLEDNJOJ AVANTURI.

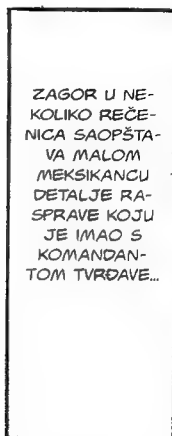

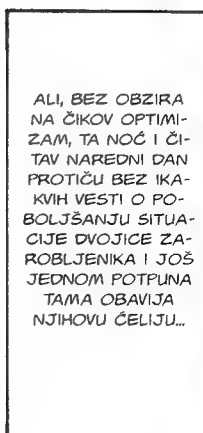

IZDAJA

piše: G. Nollita
crta: G. Ferri

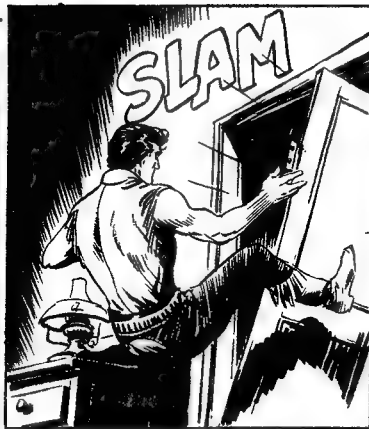

AH... TO STE VI, GOSPODINE RONE? KUDA STE KRENULI U OVO DOBA?

NIKAKO NISAM USPEVAO DA ZASPIM, PA SAM IZASAO DA SE PROŠETAM... IZGLEDAŠ PRILIČNO NERVOZNO, PRIJATELJU.

UPRAVO TAKO... PRE NEKIH
SAT VREMENA IMAO SAM
UTISAK DA SE NEKO KREĆE
NAPOLJU... PA SAM OD TADA
KAO NA IGLAMA.

SWAŠTA... SIGURNO
TE JE PREVARILA
NEKA ŽIVOTINJA!

SVAŠTA... SIGURNO
TE JE PREVARILA
NEKA ŽIVOTINJA!

HMM... LJUDI PRIČAJU DA JE ZAGOR
DONEO VESTI KOJE SE TIČU
DELAVERA...

SVE SU TO IZMIŠLJOTINE, NORTONE...
UZMI OVU KVALITETNU CIGARU I
NE MISLI VIŠE NA TO.

HVALA, GOSPODINE
RONE, VEOMA STE
LJUBAZNI.

TRENUTAK KASNIJE, DOK JE
VOJNIK SAGINJAO GLAVU DA
BI UPALIO CIGARU...

TRENUTAK KASNIJE, DOK JE
VOJNIK SAGINJAO GLAVU DA
BI UPALIO CIGARU...

RUKA IZDAJNIKA GA SNAŽNO UDARA...

DOŠAO JE TRENUK DA
OSLOBODIM PUT MOM PRIJA-
TELJU KANOKSENU...

A black and white illustration of a man in a top hat and suit running through a tunnel. He is looking back over his shoulder with a determined expression. The tunnel is constructed of vertical wooden planks, and a series of small lights are visible on the wall behind him.

ALI DOK JE MIŠEL RONE ZAUZET PODIZANJEM
MASIVNE GREDE KOJA ZATVARA KAPIJU...

„FIJUK SEKIRE JE ZAPARAO VAZDUH.

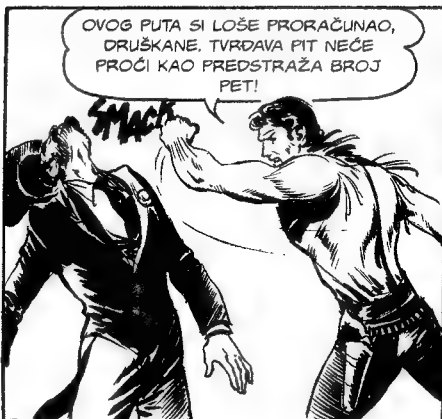
ZAGOR?!?!

UPRAVO JA,
ZMIJO.

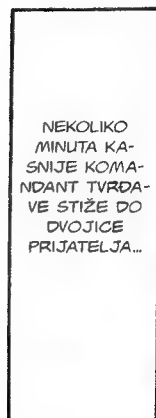
OVOG PUTA SI LOŠE PRORAČUNAO,
DRUŠKANE. TVRDAVA PIT NEĆE
PROĆI KAO PREDSTRAŽA BROJ
PET!

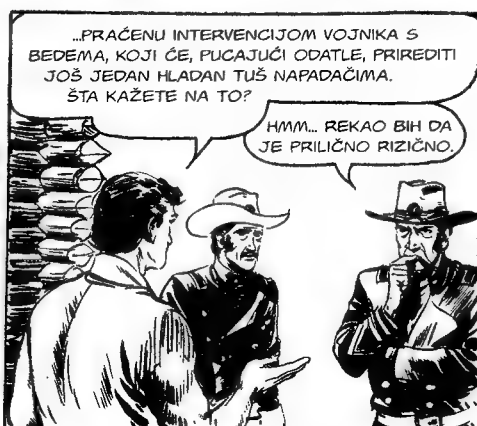

BRZO, ČIKO, RAZORUŽAJ GA DOK JA POGLEDAM
HMM... NADAJMO SE DA
GA ONAJ BEDNIK NIJE
UBIO. ONOG NESREĆNOG
STRAŽARA.

PREDLOG
PODMUKLOG
TRGOVCA
PRISUTNI DO-
ČEKUJU S
NESKRIVENIM
PREZIROM,
ALI NEKOLIKO
MINUTA KA-
SNIJE, SUO-
ČENI S NE-
PROBOJNIM
ZIDOM ČU-
TANJA ZARO-
BLJENIKA...

VERUJTE MI, ZAGORE, DOBRO POZNAJEM
OVOG ČOVEKA I MOGU DA VAM GARANTUJEM
DA NEĆE PROGOVORITI... MOŽDA JE BOLJE
DA PRIHVAĆIMO NJEGOVE USLOVE.

MOLIM? VI SE ŠALITE, KAPETANE... NE
ZABORAVITE DA JE OVA HULJA TREBA
PRED SUDOM DA ODGOVARA ZA
MASAKR U PREDSTRAŽI BROJ PET.

OSTAVITE ME NEKOLIKO MINUTA NASAMO S
NJIM I GARANTUJEM VAM DA ĆU PRONAĆI
NAČIN DA MU RA-
ZVEŽEM JEZIK...

U REDU, ZAGORE...
SLOBODNO POKUŠAJTE.

SAMO TRENUTAK. JA SAM VOJNI ZAROBLJENIK I,
KAO TAKAV, NE MOGU DA BUDEM PODVRGnut
MUČENJLU... NE MOŽETE DA DOZVOLITE TAKO
NEŠTO, KAPETANE TOBINE.

MIŠEL RONE JE U
PRAVU, ZAGO-
RE.

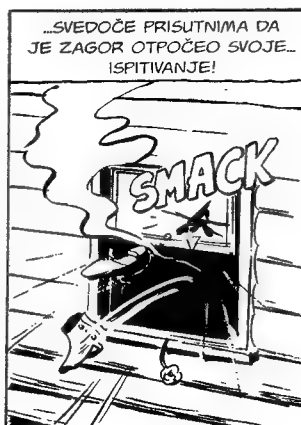
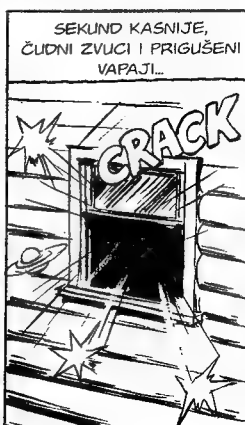
MOJ OSEĆAJ DUŽNOSTI MI NAMEĆE
DA POŠTUJEM PROPISE I IZBEGNEM DA
ZATVORENIK NA BILO KOJI NAČIN
BUDE ZLOSTAVLJAN...

...I ZATO POSTOJI SAMO JE-
DNO REŠENJE: IZUDARAJTE GA
NEGDE GDE JA TO NEĆU
MOĆI DA VIDIM.

HAIHA! ODLIČAN
PREDLOG, KA-
PETANE.

U MEĐUVREMENJU SE CEO GARNIZON RASPOREDIO PREMA UPUTSTVIMA
LUKAVOG ČOVEKA IZ ŠUME...

...I ZAMKA JE KONAČNO PRIPREMLJENA.

SAVETUJEM VAM: ČIM BUDE-
TE ČULI DOGOVORENI SIGNAL,
UPALITE BAKLJE TAKO DA
DOBRO OSVETLE PODRU-
ČJE OKO ULAZA.

URADIĆEMO
KAKO TI KAŽEŠ,
ZAGORE.

ŠTO SE VAS TIČE, ČIM VAŠI SABORCI
ISPALJE PRVI RAFAL, OTVORITE VATRU
NA INDIJANCE ISPOD BEDEMA,
I PRI TOM NE ŠTEDITE
MUNICIJU... JASNO?

VIŠE NE-
GO JASNO
SVE ĆE DA
IDE KAO
PODMAZA-
NO, ZA-
GORE!

TRENUTAK KASNIJE, NAŠ HEROJ POLAKO
OTVARA KAPIJU...

...I, STAVIVŠI DLANOVE OKO USTA, SA ZAPANJUJUĆOM
SPOSOBNOŠĆU ISPUSTA TUŽNI URLIK-KOJOTA...

...NA KOJI, NEKOLIKO SEKUNDI KASNIJE, ODGOVARA ISTOVETAN URLIK KOJI DOLAZI IZ PRERIJE...

UUUUUUUUHH

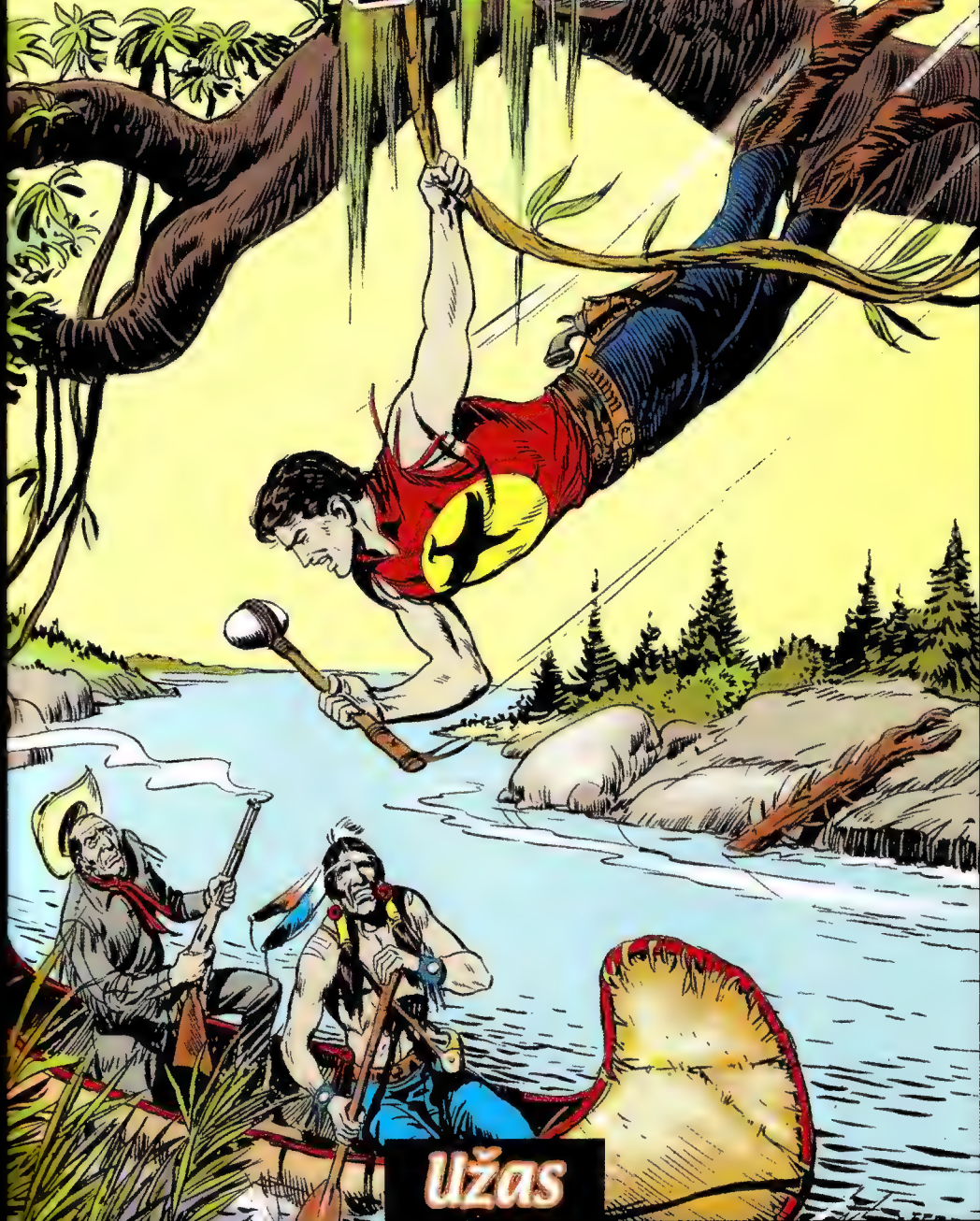
TU SMO... DELAVERI SU ODGOVORILI NA SIGNAL... SVI NA MESTA, PRIJATELJI, I BUDITE SMIRENI!

TVOJE PRISUSTVO NAM ULIVA HRABROST, ZAGORE!

DOK NEČUJNE SENKE GLASNIKA SMRTI KLIZE IZMEĐU ŠUMSKIH BILJAKA, NEVEROVATNO BIĆE KRU I IZNAD DARKVUDSKE ŠUME, DONOŠEĆI SVUDA...
UŽAS!

ZAGOR

Užas

ZAGOR

UŽAS

naslov originala

TERRORE

prvo izdanje

avgust 1965

scenarij

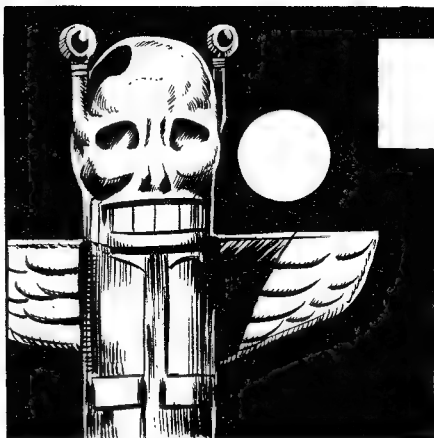
Guido NOLITTA
Gallieno FERRI

crtež

Gallieno FERRI

naslovnna strana

Gallieno FERRI

Užas

MINUTI PROLAZE IZUZETNO SPORO I NI NAJMANJI ŠUM NE NARUŠAVA APSOLUTNU TIŠINU, A ZATIM, IZHENADA, NEKOLIKO SENKI POČINJE DA SE ŠINJA PREMA OGRADI TVRDAVE...

SVIH MI BUČKURIŠA
MOG DEDE APOTE-
KARA! DA LI IH I TI
VIDIŠ, ZAGORE?

ČUTI,
ČIKO... SAD
POČINJE.

U MEĐUVREMENU, PRVI INDIJANCI SU STIGLI
DO ULAZA U TVRDAVU...

A UBRZO IM SE PRIDRUŽUJE I VELIKI BROJ DRUGOVA...

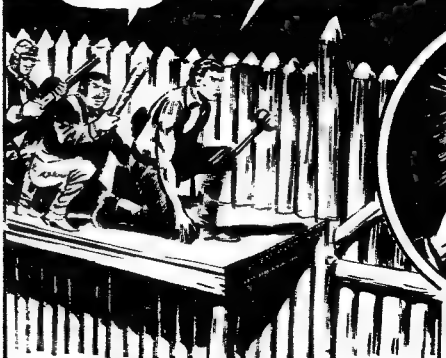
PSST... DA LI
SI USPEO DA
UOČIŠ KA-
NOKSENA?

NE... TAJ LISAC
SIGURNO VIŠE VOLI
DA BUDE MEĐU
POSLEDNJIJIMA.

VRATA SE
OTVARAJU,
ZAGORE...

VIDIM... UPALIMO BAKLJE.

MUZIKA,
MOMCI!

KAO NEKOM ČAROLIJOM, DOK SE KRILA KAPIJE ŠIROM OTVARAJU, NA
DESETINE UPALJENIH BAKLJI ISTOVREMENO IZNENADA BACAJU
SVETLO NA ZAPANJENU GRUPU NAPADAČA...

...KOJI, TRENUTAK KASNIJE, BIVAJU DOČEKANIM
JAKIM PUŠČANIM RAFALOM...

IZDANI SMO!

RED JE NA VAS,
MOMCI! NE ŠTEDITE
MUNICIJU!

VOJNICI SMEŠTENI NA BEDEMU NE ČEKAJU DA IM SE TA
KOMANDA PONOVI...

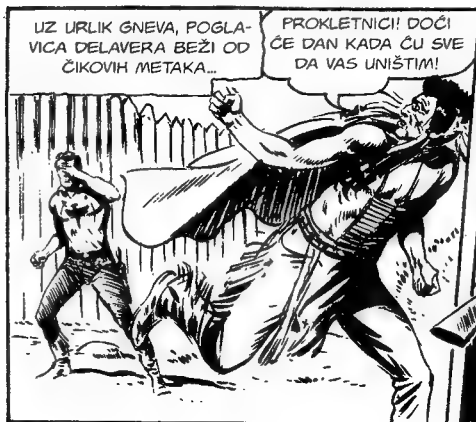

...I SMRTONOSNA KIŠA METAKA
ZASIPA INDIJANCE KOJI SU NAJBЛИŽI
BEDEMU.

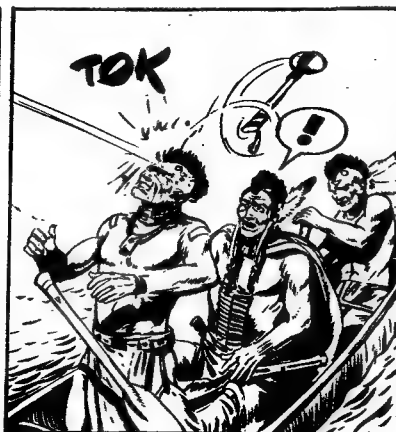
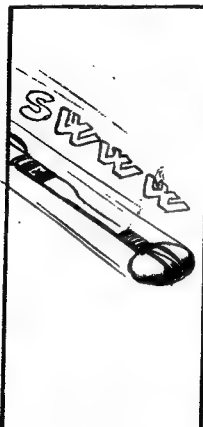

DOK INDIJANCI
VESLAJU SVOM
SNAGOM, IZLO-
ŽENI PALJBI PRO-
TIVNIKA, ZAGOR
SE BORI U TIŠINI...

HILJADU MI BIZONA! ŠTA TO POKU-
ŠAVA OVAJ GNJAVATOR?

PUSTI TAJ BODEŽ, PRI-
JATELJU... PROTIV MENE
TI ON NI-
JE OD KO-
RISTI.

WOAH!

HMM... ZAISTA SI TVRD ORAH...

HMM...

...ALI SU MOJI ZUBI TVRDI.

SMACK

DO ĐAVOLA! ONAJ LISAC KANOKSEN JE
ISKORISTIO OVO DA BI UMAKAO!

ZAGORE! GLEDAJ
TAMO... KANOKSEN
SE DOKOPAO
OBALE!

HULJA! MORAM DA GA
UHVATIM PRE NEGO
ŠTO NADE ZAKLON
U ŠUMI.

JAO... JAO...
JADAN JA...

ČIKOOO...
ČIKOOO!

GOTOVO JE... ZBOGOM,
OKRUTNI SVETE... VEĆ ČUJEM
SLATKE GLASOVE ANDELA
KOJI ME DOZIVAJU I...

PROBUDI
SE, ČIKO!
PROKLETA
LENŠTINO!
NIŠTARIJO!

SVIH MI BRKOVA! TO NIJE REČNIK
KOJIM SE SLUŽI JEDAN ANDEO...
KO ME TO ZOVE?

OVDE
SAM, ČIKO...
BRZO!

ZAGORE! ŠTA RADIŠ
UNUTRA? NE SHVA-
TAM... KAKO...

TAKO TI SVEGA,
ZATVORI TA BR-
BLJIVA USTA I
IZVLAČI ME
ODAVDE!

OHO... ALI ONO TAMO DOLE JE NAŠ
PRIJATELJ KANOKSEN... LEPO JE
VIDETI GA TAKVOG...
HA! HA!

HOĆEŠ LI SE POKRENUTI ILI VIŠE
VOLIS DA VIDIŠ KAKO NESTAJEM
U OVOM MULJU?

NESTALI TOTEM

piše i crta: G. Ferri

NEKOLIKO DANA KASNIJE, TOKOM OLUJNE NOĆI, U TVRDAVI ETKINSON, NA OBALAMA JEZERA MIČIGEN, U DRŽAVI VISKONSIN.

KAKVO PASJE VREME... MOJ RED ZA STRAŽU NIJE MOGAO DA DODE U GOREM TRENUTKU!

NAREĐNIČE SALIVEN! ODLUČIO SAM DA DVOJICU ZATVORENIKA SUTRA PREMETIM U ZATVOR U SENT LUISU. NEKA ČETVORICA VOJNIKA POD PUNOM OPREMOM BUDU SPREMNI U ZORU KAKO BI IH PRATILI TOKOM PUTOVANJA!

RAZUMEM, KAPETANE! DA KOMANDU NAD ODREDOM POVERIM NAREĐNIKU MORISU?

VIŠE VOLIM DA VI BUDETE NA ČELU ODREDA, NAREĐNIČE... TA DVOJICA SU VEOMA OPASNA I NE BIH ŽELEO DA POKUŠAJU NEŠTO TOKOM PUTOVANJA.

HVALA NA POVERENJU, KAPETANE.

PAZI, FULTONE: AKO STRAŽAR ČUJE ZVUKE TURPIJANJA, SVE ĆE PROPASTI.

GLUPOSTI! NE VIDIM KAKO BI TO MOGLA DA SE DESI, BUDUĆI DA NAPOLJU PLJUŠTI KIŠA I GRMI.

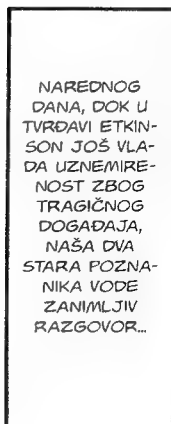

PUSTI DA JA TO DOVRŠIM, PRIJATELJU: UZEVŠI U OBZIR MOJA PRETHODNA BEKSTVA, IMAM IZVESNO ISKUSTVO U RUKOVANJU TOM SPRAVICOM.

HMM... NE SUMNJAM.

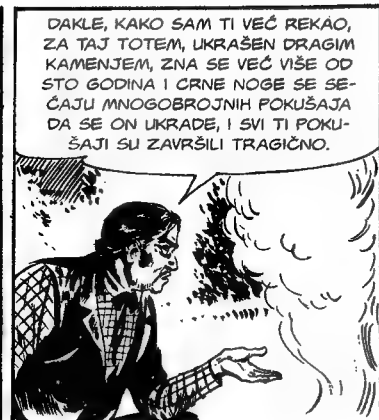

„SERIJU TIH KRADA ZAPOČEO JE DEZERTER IZ ŠPANSKE VOJSKE, KOJI JE, ZAHVALJUJUĆI BRZINI SVOG KONJA, ŽIVOTINJE KOJA JE U TO DOBA BILA NEPOZNATA STANOVNICIMA OVE OBLASTI.“

„...USPEO DA ZA SOBOM OSTAVI PROGONITELJE I ODNESE TOTEM NA SIGURNO MESTO.“

„ZADIVLJEN PRIZOROM IZVANREDNIH RUBINA, KOJI SU SE NALAZILI U OČIMA IDOLA, ŠPANAC JE ODMAH POKUŠAO DA IH IZVADI.“

ALI SE IZNEHADA, UZ ZASTRAŠUJUĆI KRIK, SRUŠIO NA ZEMLJU, NEKOLIKO METARA OD TOTEMA, KOJI SU KASNIJE PRONAŠLE CRNE NOGE...

„ISTA STVAR SE DESILA, DESETAK GODINA KASNIJE, OTPADNIKU IZ PLEMENA KOJI JE POKUŠAO NEKOM BELCU DA PRODA KAMENJE IZ IDOLA.“

„...A ZATIM I DVOJICA TRAPERI KOJI SU NEKAKO USPELI DA SE DOKOPAJU ČUDNOG PREDMETA.“

HILJADU MI GROMOVA! ISPRIČAO SI MI ZAISTA LEPU PRIČU...
ADIOS, FULTONE, I SREĆNO!

NEVIDLJIVA SMRT

crta: G. Ferri

IZNENADEN, DUH SA SEKIROM
POČINJE DA PADA...

...I PADA TAČNO ISPRED
DVOJICE RAZBOJNIKA.

SVAKA ČAST,
TORO... SAVRŠEN
POGODAK.

DA LI JE GO-
TOV?

NE, JOŠ DIŠE, SIGURNO JE
ŽBUNJE UBLAŽILO UDARAC.

U MEĐUVRE-
MENU JE ČI-
KO, KOJI JE
NA SVOJU RU-
KU PRATIO
VERNOG PRI-
JATELJA, STI-
GAO DO ME-
STA NA KOME
SE ODIGRAO
SUKOB...

SVIH MI BUČKURIŠA
MOG DEDE APOTEKARA!
OVO SU BILI PUCNJI...

ZAGOR MI KAŽE DA NIJEDAN
BELAC DO SADA NIJE ZALUTAO
U OVE PREDELE... RADOZNAO
SAM DA VIDIM...

...KO LI TO IDE ŠUMOM
I PUCA...

KARAMBA I
KARAMBITA!

ALI, UPRAVO KADA JE BANDIT IZGUBIO SVAKU NADU, PAŽNJU MEDVEDA PRIVLAČI KOŠNICA KOJA JE LEŽALA NEDALEKO ODATLE...

...A JA SVAKAKO NE ŽELIM DA OSTANEM I SAČEKAM DA SE ONA ZVER PREDOMISLI.

BAH... SVE U SVEMU, ONA ZVER, KOJA ME JE ZAMENILA ZA BIFTEK, BILA MI JE OD DRAGOCENE POMOĆI... NADAM SE DA ĆE SE ZAGOR BRZO OSVESTITI.

ČIKO... ČIKO? DA LI SI TO TI? ŠTA RADIŠ OVDE?

NA TVOJU SREĆU, NISAM TE POSLUŠAO, ZAGORE.

DA NISAM IŠAO ZA TOBOM, U OVOM TRENUTKU BI TE ONA DVA SIMPATIČNA MOMKA VEĆ NAFILOVALA OLOVOM.

DOK DVOJICA PRIJATELJA PRIČAJU, BANDIT NASTAVLJA DA BEŽI...

ZA IME BOGA! PČELE I ONAJ PROKLETI MEDVED NISU MI DOZVOLILI DA UKLONIM ONO NJUŠKALO... NADAM SE DA JE PRILIKOM PADA SLOMIO VRAT.

NAKON ŠTO JE NENADANO ISKOČIO IZ SVOG SKROVIŠTA, TORO
PRAZNI SVOJE PIŠTOLJE U DVOJICU IZNENAĐENIH STRAŽARA...

A SADA DA SE POBRINEM
ZA ONE DŽINOVSKE RUBINE...
NAŽALOST, BOJIM SE DA
SADA NEMAM VREMENA DA
IH IZVADIM IZ TOTEMA...

BAH! ONDA ČU PONETI OVU ČUDNU
NAPRAVU.

GOTOVO... KADA BUDEM
BIO GORE, LAKO ČU DA GA
POKUPIM.

FULTON JE BIO U
PRAVU: BILO JE LA-
KŠE NEGO ŠTO SMO
TO PRETPOSTA-
VLJALI.

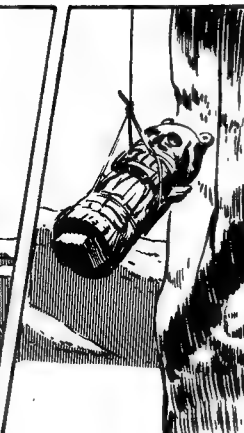

NEKOLIKO
MINUTA KA-
SNIJE, TORO
STIŽE DO VRHA
STENE...

ODLIČAN POSAO, TORO...
SVAKA ČAST!

NAPRED, PRIJA-
TELJU... NE GUBI-
MO VREME!

GDE SI POŠAO? PRETVORIĆE
TE U CEDILJKU PRE NEGO ŠTO
BUDEŠ STIGAO DA IZGOVORIŠ
JEDNU JEDINU REČ.

NE SLUŠAJUĆI
SUGESTIJU SVOG
DRUGA, MALI
MEKSIKANAC
POČINJE DA
SE SPUŠTA NIZ
KONOPAC KOJI
SU PRETHODNO
KORISTILI KRA-
DLJIVCI TO-
TEMA...

HILJADU MI SKALPOVA! ONOG
BLESAVOG ČIKA MORA DA JE
UDARILA SUNCANICA... SADA ĆU
MORATI DA GA VADIM IZ
NEVOLJE!

STANITE, RATNICI! MORAM DA
PRIČAM S KĆERKOM VAŠEG
POGLAVICE!

HMM... JOŠ UVEK JE ŽIV,
ALI SE BOJIM DA, AKO NE
POŽURIM, TAKO NEĆE
OSTATI DUGO.

SAČEKAJ ME,
ČIKO! VRATI SE!

SPUSTIO SAM SE,
ZAGORE! PREPUSTI
STVAR MENI.

LUDAK! ŽELEO
ZNAM KAKO
ŠTE DOŠAO
IDEJU.

BIH DA
JE UOP-
NA TAKVU

ZAR ME NE PREPOZNAJETE
PRIJATELJI? JA SAM VERENIK
LEPOG MAJSKOG CVETA!

NAŽALOST, INDIJANCI POSTAJU SVE AGRESIVNIJI I UBRZO SE NAŠ HEROJ NALAZI USRED NE-VIDENE GUŽVE...

ODLIČNO! MOJA SREĆNA
ZVEZDA ME JE I OVOG PUTA
ZAŠTITILA.

SADA TREBA DA SAČE-
KAM DA SE U SELU STI-
ŠAJU STRASTI, PA DA
KASNIJE POKUŠAM DA
UČINIM NEŠTO ZA ČIKA.

POŽURI, STARI ZAGORE! NE SMEŠ
DA SE ZAUSTAVIŠ PRE NEGO
ŠTO PREDEŠ BAREM TRI ILI
ČETIRI MILJE.

U MEĐUVREMENU,
NEDALEKO ODATLE...

ZAUSTAVIMO SE
OVDE, FULTONE!

HMM... ZAR NE BI TREBA-
LO DA SE JOŠ UDALJIMO?

NI U SNU! MOJ KONJ JE VEĆ
UMORAN I NE BIH ŽELEO DA GA
PRISILJAVAM DA VUČE OVAJ
BEZVREDNI I PRETEŠKI KOMAD
DRVETA.

UOSTALOM, OVIM NOŽEM ĆU BRZO DA IZVADIM RUBINE...

ZAISTA SU IZVANREDNI,
FULTONE.

BOGATI SMO, PRIJATELJU,
BOGATI KAO KRALJEVI.

ŽAO MI JE ŠTO
ĆU DA TE RAZO-
ČARAM, TORO, ALI
ĆE SE SAMO JEDAN OD
NAS OBOGATITI!
JA!

UZ BOLAN ROPAC,
FULTON BEŽIVOTNO
PADA NA ZEMLJU
PORED TOTEMA...

...I NEŠTO KASNIJE SE I ZAGOR POJAVLJUJE NA ČISTINI.

HILJADU MI SKALPOVA! OVDE SE ODIGRALA
PRAVA TRAGEDIJA!

ČUDNO... OVAJ JE MRTAV, A NE VIDIM
NIKAKVU RANU NA NJEMU...

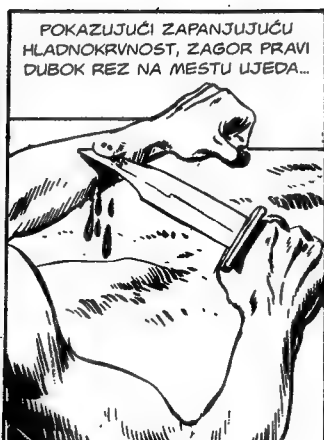

...DA VIDIMO... POKUŠAĆU DA SHVATIM ŠTA SE
DESILO OVOJ DVOJICI LUPEŽA!

JEDAN OD NJIH JE MUČKI ELIMINISAO
ONOG DRUGOG, U NAMERI DA OSTANE
JEDINI VLASNIK RUBINA...

...I BRZO ISISAVA KRV KOJA LIJE
IZ RANE.

NA VREME! DA SAM OKLEVAO
SAMO MINUT, DOŽIVEO BIH ISTI
KRAJ KAO I OVAJ
BANDIT!

PAZI, PAZI... ONAJ SIMPATIČNI
ŠKORPION NIJE BIO JEDINI
STANOVNIK SVETOG TOTEMA, I
OVO OBJAŠNJAVA LEGENDU
CRNIH NOGU.

OČIGLEDNO JE SVE KRADLJIVCE OVOG KOMADA
DRVETA UBO NEKI ČLAN PORODICE KOJA JE
PRE NEKOLIKO DEцениJA UNUTRA
NAPRAVILA GNEZDO.

U SVAKOM SLUČAJU, NISAM RASPOLOŽEN DA
DODATNO RIZIKUJEM I ZATO ĆU RADIJE DA
PREDUZMEM NEKE MERE
PREDOSTROŽNOSTI.

NAKON ŠTO JE VEZAO TOTEM ZA SE-
DLO, ZAGOR GA VUČE ZA SOBOM
GOTOVO KILOMETAR I PO...

...SVE DOK GA NIJE URONIO U
VODU OBLIŽNJEG FOTOKA.

YIPPEEE! STANI OVDE, LEPI!
IMAMO POSLA.

HILJADU MI SKALPOVA! IZGLEDA DA NAŠIM
SIMPATIČNIM ŽIVOTINJICAMA NIJE PRIJALO
OVO NEPLANIRANO KUPANJE...

...A BILO IH JE VIŠE
NEGO ŠTO SAM PRE-
TPOSTAVIO!

ODLIČNO! KAKO MI SE ČINI,
USPEO SAM DA GA POTPUNO
OČISTIM!

NAPRED, KONJIČU! SADA OSTAJE
SAMO DA VRATIMO TOTEM CRNIM
NOGAMA I DA IZVUČEMO JADNOG
ČIKA IZ NEVOLJE.

ALI JA NEMAM NIŠTA DA VAM KAŽEM!
NE ZNAM NI O ČEMU PRIČATE. ZAŠTO
MI BAREM TI NE VERUJEŠ, MAJSKI
CVETE?

WOAH! UVEK SI MI
PRIČAO LAŽI!

UGH... OVOG PUTA NEĆE
MOĆI DA SLAŽE... SVETA
KOZA ĆE GA NATERATI
DA PROGOVORI.

NA VELIKO
ČIKOVO IZNE-
NADENJE, NE-
KOLIKO SEKUNDI
KASNIJE DO
STUBA ZA MU-
ČENJE, DOVE-
DENA JE JE-
DNA KOZA...

PAZI OVO, SADA MI SKIDAJU ČAK I
ČIZME! NEKA MI OTPADNE DESNI
BRK AKO RAZUMEM BILO ŠTA!

NEMA SUMNJE: ONA ŽIVOTINJA JE
DOVEDENA UPRAVO ZBOG MENE...
OVI MORA DA SU LUDI!

A SADA, MALI BELI ČOVEČE, ŽELIŠ LI
DA MI KAŽEŠ GDE SU SE SAKRILI TVOJI
PRIJATELJI LO-
POVI?

PONAVLJAM VAM
DA NISAM JEDAN OD
KRADJIVACA TOTEMA...
AKO ŽELITE...

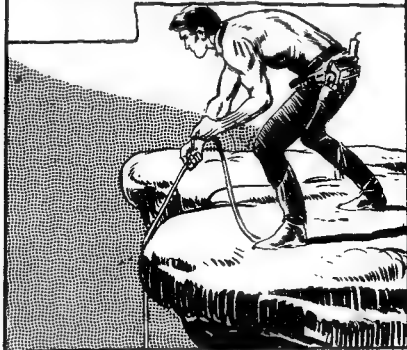
TIM GORE PO TEBE:
MUČENJE ĆE ODMAH
POČETI.

ŠTA MI TO POSIPAJU
PO STOPALIMA? RE-
KAO BIH DA JE U
PITANJU SO.

NAKON ŠTO JE PAŽLJIVO PROŠAO IZA
LEDA INDIJANACA, ZAGOR POČINJE DA
SPUŠTA TEŠKI TOTEM...

...A POTOM I SAM SILAZI BEZ
IKAKVOG ŠUMA.

NA SREĆU, ONAJ ČOPOR URLAJUĆIH
DIVLJAKA USMERIO JE SVU PAŽNJU
NA JADNOG ČIKA.

HMM... DA POGLEDAM MALO
BOLJE OVO NAPRAVU. ODLI-
ČNO! ZAISTA SE RADI O
OGROMNOM BUBNJU.

I TAKO, DOK SE NEOBIČNI RITUAL NASTAVLJA, PRAĆEN PRETEČIM URLICIMA UZBUĐENIH RATNIKA,
DUH SA SEKIROM SE PROVLAČI IZMEĐU STENA, NOSEĆI NA LEDIMA TERET...

FERLI GILUENO

USRED TOTALNOG HAOSA...

...IZGLEDA DA JE ČAK I KOZA
IZGUBILA SMIRENOST...

...I VELIKI POGLAVICA JE PLATIO CEH!

U MEĐUVREMENU,
NAŠI PRIJATELJI
NE ČEKAJU NI
ČASA, VEĆ PO-
MOĆU KONOPCA
GURAJU TOTEM
KROZ RUPU KO-
JU JE ZAGOR
PRETHODNO
NAPRAVIO.

BUDI SPREMAN, ČIKO: REĆI ČU
TI KADA BUDE TRENUK.

HMM... KA-
KVU TO LU-
DORIJU OPET
IMAS NA PAMETI?

SADA ČEŠ DA VIDIŠ. GARANTUJEM
TI DA ČEMO SE, UZ MALO SREĆE,
SLATKO SMEJATI..

CRVENI RATNICI! POSLUŠAJTE
GLAS VAŠEG TOTEMA!

TAKO MI BOGOVA!
JESTE LI ČULI?

WOAH... GLAS JE DOLAZIO IZ
ONOG OBLAKA DIMA!

LETEĆI ČOVEK

piše i crta: G. Ferri

MNOGO DANA JE PROŠLO OD AVANTURE S CRNIM NOGAMA I NAŠI PRIJATELJI SNAŽNO VESLAJU IZMEĐU OBALA JEDNOG OD MNOGIH KANALA U DARKVI-DSKOJ ŠUMI.

KARAMBA I KARAMBITA! DA LI JE OVO PERIOD ODMORA KOJI SI MI OBEĆAO?

SVAKAKO... DA NEMAŠ MOŽDA NEŠTO PROTIV?

NEGO ŠTA, SVIH MI BUČURIŠA MOG DEDE APOTEKARA! CEO DAN VESLAM KAO ROB.

A ŠTO JE NAJGORE, GLADAN SAM! GLADAN! DA LI ZNAŠ ŠTA ZNAČI TA REČ?

A KAKO BIH MOGAO DA NE ZNAM, BUDUĆI DA ČITAV DAN PROVODIM S PROŽDR-LJIVIM I NEZASITIM BURE-TOM TVOG KALIBRA?

HEJ, BACI POGLED KA OBALI! TVOJE PEČENJE TI IDE U SUSRET!

TO JE IZVANREDAN PRIMERAK DIVLJE SVINJE I PROBAĆU DA GA OBORIM BEZ UPOTREBE VATRENOG ORUŽJA.

TEŠKA KAMENA SEKIRA, BAČENA
NEVEROVATNOM SNAGOM, POĞAĐA
LOBANJU
ŽIVOTINJE.

KAKAV VRHUNSKI POGODAK! OVO FRASENCE JE
PALO KAO GROMOM POGODENO!

VESLAO SAM MNOGO MILJA, I
UMORAN SAM JA OD TOGA, KA
HRANI MOJ STOMAK CILJA, I
EVO MENI PEČENJA MOGA...

DOBRO PARČE ODABRAČU
TAKO, UKUSNO I NADASVE
FINO, NIZ GRLO ĆE MI
KLIZITI LAKO, EH KAD BIH
JOŠ IMAO I VINO...

JAO... U POM...
U POM...

TAKO MI SVEGA! TVOJE
PARČE JE
SIROVO, STARI!

DOBRO
FRILIČNO
MOJ!

NAKON ŠTO JE HITRO DOGRABIO ČUTURICU, ZAGOR PROSIPA NEKOLIKO KAPI TEČNOSTI NA USNE NEPOZNATOG ČOVEKA, KOJI KAO DA SE MALO POVRATIO...

RECI MI: DA LI SI U STANJU DA SE PRISSETIŠ KO TI JE PRIREDIO OVO?

SAMO MALO! ŠTA TE JE SPOPALO?

NEĆETE ME DOBITI, PROKLETNICI! POBEĆI ČU!

PUSTITE ME, UBICE!

HILJADU MI BUBNJEVA! OVAJ ČOVEK JE POLUDEO!

STO MU GROMOVA, KUDA SI NAUMIO PRIJATELJU?

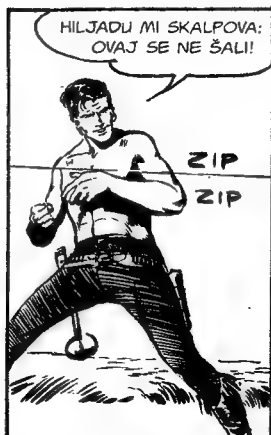

PUSTI ME, UBICO!

BESNO SE OTIMAJUĆI, ČUDNA OSOBA USPEVA DA IZVUČE PIŠTOLJ IZ ZAGOROVE FUTROLE...

NEKOLIKO MINUTA KASNIJE ZAGOROV LAGANI ČAMAC SE UŽURBANO PROBIJA KROZ VODE KANALA...

...DOK PRETEČE I NEPRIJATELJSKE OČI PAŽLJIVO PRATE NJEGOVU PLOVIDBU.

ČITAV DAN JE PROŠAO OD ZAGOROVOG DOLASKA U UTVRĐENJE I IZGLEDA DA JE BOLESNIK NA PUTU POTPUNOG OPORAVKA...

PROBAJ I TI DA GA ISPITAŠ, ZAGORE... JA SAM OD NJEGA USPEO DA IZVUČEM SAMO NEKOLIKO POTPUNO BESMISLENIH REČENICA.

REKLO BI SE DA JOŠ UVEK PREŽIVLJAVA NEKE SEGMENTE STRAŠNE AVANTURE KOJA GA JE ZADESILA PRE IZVESNOG VREMENA.

UPRAVO TAKO: MOŽDA JE Taj NESREČNIK KLJUČ ZA REŠENJE MISTERIJE O KOJOJ ČU VAM KASNIJE PRIČATI.

ZDRAVO, DOKTORE! KAKO JE NAŠ PACIJENT?

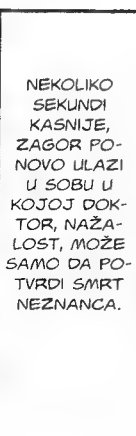
JOŠ UVEK JE VEOMA UZNEMIREN... PRETPOSTAVLJAM DA ŽELITE DA GA ISPITATE.

U PRAVU STE, DOKTORE. MOŽETE LI DA MU UBRIZGATE NEKO SREDSTVO ZA UMIRENJE?

PRIČA O NESTALIM
KARAVANIMA JE PRILIČNO
ČUDNA.

IZGLEDA MI
NEMOGUĆE DA
DO SADA NIKO
NIŠTA NIJE
PRIMETIO...

...I ONO ČUDNO „DETE“ KOJE IDE PO
UTVRĐENJE I ISPALJUJE OTROVNE
STRELICE... ZAISTA NIŠTA NE
RAZUMEM.

U MEĐUVREMENU, ČIKO NE ŽELI DA
IZGUBI NI MINUT...

ISPEČENO BAŠ KAKO
TREBA! FANTASTIČNO!

HA! HA! MALO DOBROG VINA, KOJE SAM UZEO IZ KANTINE
UTVRĐENJA, I OVAJ RUČAK BIĆE DOSTOJAN INDIJSKOG CARA...
STOMAKU MOJ, NAPRAVI MESTA!

KAKAV MIRIS... VODA MI JE
KRENULA NA USTA!

NEČUJNA POPUT UTVARE,
SENKA SE POJAVLJUJE
NA PROZORU I...

KARAMBA I
KARAMBITA!

ZUOK

KAKVA JE OVO NEUMESNA ŠALA,
ZAGORE? PRESTANI DA SE PRA-
VIŠ DUHOVIT I PUSTI ME DA
JEDEM NA MIRU!

IZNENADA, JOŠ JEDNA NEOBIČNA
STRELA PRESECA VAZDUH I ZARO-
BLJAVA I DRUGU RUKU ZBUNJENOG
MEKSIKANCA.

ALI... OVO ONDA
NIJE ŠALA... KO
STE VI?

ZAGORE! U POM...
AAH!

UMUKNI, BELI
PSU!

TOC

BRZO, BRAČO! ODNESIMO GA ODAVDE
PRE NEGO ŠTO DUH SA SEKIROM
PRIMETI NAŠE PRISUSTVO.

ZA TO VREME...

NE MOGU DA PRESTANEM DA
RAZMIŠLJAM O MISTERIJI NESTALIH
KARAVANA...

KOME BI BILO U INTERESU DA
NAPADNE JADNE PIONIRE KOJI
SU KRENULI NA ZAPAD?

DUH SA
SEKIROM
PADA U DU-
BOK SAN,
PROBUĐIVŠI
SE DVA SATA
KASNIJE...

HMM... ČIKO SE JOŠ NIJE POJAVIO.
POČINJEM DA SE
BRINEM.

BIĆE BOLJE DA FREGLEDAM
OKOLINU: NE BIH VOLEO DA SE
ONAJ TRBONJA UVALIO U
NEVOLJU...

HILJADU MI BUBNJEVA! KO
JE TO U ŽBUNJU?

TO JE ON! I KAO PO OBIČAJU
HRČE ZA DESETORICU MEDVEDA
U ZIMSKOM SNU.

PROBUĐI SE,
ČIKO!

MAJKO MOJA, ŠTA
SE DEŠAVA?

UH! JADNA MOJA
GLAVA... OSEĆAM
SE PRILIČNO OŠA-
MUĆENO.

I TREBA, SPAVAO SI VIŠE OD
TRI SATA! ALI ME JEDNA STVAR
ČUDI!... MOGU LI DA ZNAM ZAŠTO
NISI POJEO ONO PEČENJE?
BILO JE PEČENO
BAŠ KAKO TREBA...

NAREDNOS
DANA ZAGOR
SE BUDI S PR-
VIM ZRACIMA
SUNCA I PRIMO-
RAVA ČIKA DA
SE NA BRZINU
PRIPREMI.

PROMENIO SAM PLAN, ČIKO: UMETO DA SAČE-
KAMO DOLAZAK KARAVANA, KRENU-
ĆEMO MU U SU-
SRET IDUĆI KROZ
ŠUMU.

UH!

SAČEKAJ ME, ZAGORE:
AKO NASTAVIŠ TAKO DA
TRČIŠ, UMREĆU!

ČUDNO... OSEĆAM SE NERVOZNO, KAO
DA SU OKO NAS NEVIDLJIVI
NEPRIJATELJI.

KARAMBA! PLAŠIŠ
ME, ZAGORE.

MA... MA... MAJKO MOJA!
GLEDAJ TAMO!

SMIRI SE, TRBONJO... TO JE
SAMO JEDNA OD DOSETKI
KOJE INDIJANCI KORISTE KAKO
BI ZAPLAŠILI NEPRIJATELJE...

GULP... AKO SU ŽELELI
DA ME UPLAŠE, USPELI
SU U TOMU.

HMMMM... IPAK NE MO-
GU DA OBJASNIM ZNA-
ČENJE ONOG
SLEPOG MIŠA...

U PRINCIPU, DO SADA NISAM VIDEO NIŠTA SLIČNO
TOME. TO BI MOGLA DA ZNAČI PRISUSTVO NEKOS
NAMA NEPOZNATOG PLEMENA U OVOJ OBLASTI!

DAKLE, NOVE NEVO-
LJE NA VIDIKU?

MOŽEŠ DA BUDEŠ SIGURAN U TO, ČIKO...
OVA STVAR JE NESUMNJIVO POVEZANA
S NESTALIM KARAVANIMA.

DVOJICA PRIJATELJA NASTAVLJAJU UBRZANIM KORAKOM
DUŽ ŠUMSKE STAZE KADA, ODJEDNOM...

NEKO JE POSTAVIO ZAMKU ZA
MEDVEDE BAŠ OVDE. ZAISTA
NEOBIČNO.

HILJADU MI BUBNJEVA! PO-
GLEDAJ DOLE, ČIKO: PREPUNO
JE OTO-
VNICA.

SVIH MI BUČKURIŠA MOG DEDE
APOTEKARA! KAD POMISLIM DA
SAM MOGAO DA UPA-
DNEM UNUTRA...

ZNAŠ ŠTA, STARI MOJ?
OVA ZAMKA NIJE BILA
NAMENJENA MEDVEDI-
MA, VEĆ NAMA
DVOJICI.

ČUJ, ČUJ... TO JE
ZAISTA LEPA
VEST...

BEZ OBZIRA NA OBESHKRABUJUĆI POČETAK,
ZAGOR I ČIKO NASTAVLJAJU PUTOVANJE, DO-
ZVOLIVŠI SEBI ODMOR TEK KADA
JE NASTUPILA NOĆ...

NAKON UZBUĐENJA I NAPORA KOJE SU DOŽIVELI
TOKOM DANA, SAN USPEVA DA SAVLADA NAŠE
PRIJATELJE...

...DOK, NEDALEKO ODATLE, NEPOZNATA OPASNOST
PONOVO VREBA U ZASEDI.

KAO DA SE POKORAVAJU NEKAKVOJ NAREDBI, VELIKI
VAMPIRSKI SLEPI MIŠEVI SE USTREMLJUJU NA DVOJICU
USNULIH LJUDI...

...I S LAKOĆOM SE
OBRUŠAVAJU NA
NJIHOVA TELA.

DOBRI ČIKO, UTONUO U NAJDUBLJI
SAN, I NE PRIMEĆUJE BROJNE
UBODE ODVRATNIH ŽIVOTINJA...

...ALI SE ZAGOR, NASUPROT
NJEMU, NAGLO BUDI UZ
KRIK...

AH, PROKLETE
ŽIVOTINJE!

SLEPI MIŠEVI... TO SU OGRO-
MNI, PROKLETI SLEPI
MIŠEVI!

BORBA TRAJE
NEKOLIKO MINU-
TA: MALI DIVLJA-
CI SE UPORNO
ZALEĆU NA NA-
ŠEG ZAGORA,
NE OBRAČAJU-
ĆI PAŽNJU NA
RAZORNE UDA-
RCE NJEGOVIH
PESNICA.

ONAJ PATULJAK JE U
PRAVU. OVA TUČA POČINJE
DA ME ZAMARA...

...MISLIM DA JE PRAVI TRENUTAK DA PROMENIM
TAKTIKU, DAJ PETAMA VETRA, ZAGORE!

NE DAJTE MU DA
POBEGNE!

NAKON KRATKE TRKE, ZAGOR PRELAZI
PREKO STABLA KOJE PREMOŠĆUJE
USKI KANAL...

...ALI ČUDNI KEPECI IZGLEDAJU
ODLUČNI U SVOJOJ NAMERI DA
NE FREKINU LOV.

PROŠAO SAM OVUDA
NEKOLIKO PUTA, ALI NIJEDNOM
NISAM PRIMETIO PO-
STOJANJE OVOG
VISEĆEG MOSTA.

HEJ! POSETIOCI SU ODMAH
POČELI DA PRISTI-
ŽU!

GOTOVO ISTOVREMENO, DVOJICA
STRAŽARA SE HVATAJU ZA LIJANE I
USTREMLJUJU NA ZAGORA...

...ALI NJEGOV
NEOČEKIVAN
I SPRETAN
POKRET...

...DOVODI DO
NEPREDVIĐENOG
SUDARA!

WOAH!

SREĆAN PUT, PRIJATELJI! ŽELIM
VAM DA SLETITE NA
KREKET OD
PERJA.

AAH!

DOŠAVŠI DO
NAJBLIŽE GRA-
NE, ZAGOR PRI-
MEĆUJE DA SU
GA DVOJICA
NEPRIJATELJA
PRATILA, KORI-
STEĆI NJEGOV
NAČIN KRETANJA.

...I, NEKOLIKO MINUTA KASNIJE, ATLETA IZ ŠUME
PREBACUJE PREKO LEDA JEDNOG OD POVREDE-
NIH INDIJANACA KOJI SU LEŽALI NA ZEMLJI...

AH! DA VIDIM DA LI ĆU USPETI DA NATERAM
OVOG OČERUPANOG PAPAĞAJA DA PROGOVORI!

PROBUDI SE PRIJATELJU! DOŠAO JE TRENUK
DA PROČASKAMO. ODMAH MI
ISPRIČAJ ODAKLE JE DOŠLO
VAŠE PLEME I ŠTA SE DESILO
S LJUDIMA IZ KARAVANA
KOJE STE NAPALI!

MOJA BRAĆA I JA SMO DOŠLI
IZDALEKA, PREDVOĐENI NEPOBEDIVIM
LETEĆIM ČOVEKOM, KOJI JE NAŠ
POGLAVICA.

UBRZO ĆE NAM SE PRI-
DRUŽITI I DRUGA BRAĆA
I LJUDI-SLEPI MIŠEVI VLA-
DAĆE ČITAVIM PODRUČ-
JEM!

KUCNUO VAM JE SUDNI ČAS,
BELI LJUDI... SVI ĆETE ZAVRŠITI
U KRALJEVSTU MRTVIH, GDE
SE VEĆ NALAZE VOJNICI
IZ KARAVANA.

HILJADU MI SKALPOVA! ŽELIŠ DA
KAŽEŠ DA SU SVI TI JADNICI
POBIJENI? A BELA ŽENA?
GDE JE BELA
ŽENA?

MLADA ŽENA
DUGE KOSE NA-
LAZI SE U POGLA-
VIČINOJ KOLIBI.

OVO MI JE DOVOLJNO... SADA MO-
ŽEŠ DA SE VRATIŠ NA SPAVANJE.

MISAO DA ĆU PONOVO
MORATI DA SE POPNEM
GORE NIMALO ME NE
RADUJE, ALI NEMAM
DRUGOG IZBORA...

OBAVEŠTAVANJE LJUDI U
UTVRĐENJU ZAHTEVALO BI
PREVIŠE VREMENA.

U ISTOM TRENTKU, NEDELEKO
ODATLE...

DAKLE, TASKO? DA LI
JE SVE SPREMNO ZA
CEREMONIJU?

TVOJA NAREĐENJA SU IZVR-
ŠENA, VELIKI POGLAVICE!
BELA SVEŠTENICA JE
OBUKLA SVOJU ODEĆU!

DOVEDITE JE PRED MENE! ŽELIM DA
PRIČAM S NJOM...

NE BOJTE SE, DEVOJKO... NIKO NE
ŽELI DA VAM NAŠKODI.

KAKO MOŽETE DA LAŽETE TAKO BEZOČNO,
NAKON ŠTO STE VARVARSKI POBILI SVE
ONE JADNE
LJUDE?

PODVRGNUTA NEVEROVATNOJ HIPNOTIČKOJ
MOĆI KOJA JE DELOVALA IZ OČIJU
ČUDNE OSOBE, DEVOJKA LEŽE
NA OBLIŽNJI KREKET.

SPAVAJ, SPAVAJ, MALA ROBI-
NJO... KADA SE BUDEŠ PRO-
BUDILA, POSTAĆEŠ KRA-
LJICA LJUDI-SLEPIH
MIŠEVA.

ŠTA SE DEŠA-
VA, TINGA?

DUH SA SEKIROM SE VRATIO...
DOLAZI OVAMO.

MUNJE I GROMOVI!
MORAM DA PRIZNAM
DA TAJ ČOVEK IMA
HRABROSTI NA
PRETEK!

WOAH... ZAGOR
NIJE ČOVEK, VEĆ
ZAO DUH! NAŠE
STRELE SU NE-
MOĆNE PROTIV
NJEGA.

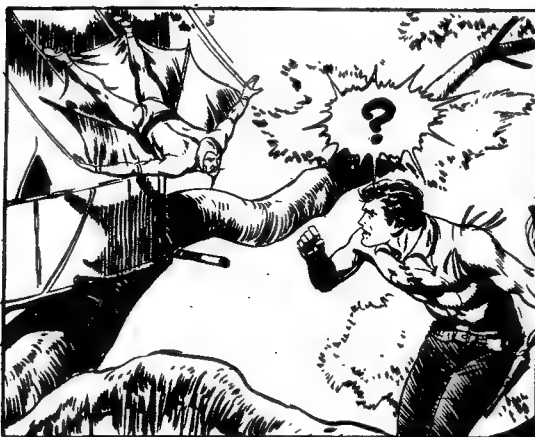

GLUPOSTI! ISTINA JE DA
STE TI I TVOJI LJUDI SAMO
STADO OVACA, MOJ VERNI
PRIJATELJU.

DOŠAO JE TRENUK DA VELIKI MARKUS
POKAŽE SVOM NARODU KAKO SE POBE-
ĐUJU ČAK I NAJJAČI
NEPRIJATELJI.

OPASNE VODE

JOŠ JEDNOM JE
SREĆA PRITEKLA U
POMOĆ NEUSTRASI-
VOM „DUHU SA SEKI-
ROM“; VELIKA GRANA
UBLAŽAVA TEŽAK
PAD...

BLAN

„I SPASAVA ŽIVOT NAŠEM
JUNAKU, KOJI IPAK OSTAJE DA
LEŽI BEZ SVESTI U PODNOŽJU
DŽINOVSKEG DRVETA.“

HMM... REKAO BIH DA SE IZVUKAO... TIM GORE
PO NJEGA! POSLUŽIĆE KAO ZABAVA
ČITAVOM PLEMENU.

BRZO, TASKO, NEKA ONAJ
ČOVEK BUDE ZATVOREN U
VELIKOM STABLU.

BIĆE TAKO,
VELIKI POGLA-
VICE!

U MEĐUVRE-
MENU, I NAŠ
PRIJATELJ ČIKO
JE ZATVORENIK
TESNE ČELIJE
IZDUBLJENE
U ŠUPLJOJ
UNUTRAŠNOSTI
VELIKOG DRVETA...

KARAMBA I KARAMBITA! OVI ČASOVI
IŠČEKIVANJA RASTEŽU MI NERVE
KAO ŽICE STARE
GITARE!

KAD BIH SAMO USPEO DA PRONA-
DEM NAČIN DA IZAĐEM ODAVDE,
BIO BIH SPREMAN I DA SE SUOČIM
S ONOM GOMILOM
ČUDoviŠTA...

GULP! SPUŠTANJE BI SVAKAKO
BILO LUDAČKI PODUH VAT, A IONAKO
JE DOLE NAORUŽANI STRAŽAR.

ALI SAMO TRENUTAK!
ONO OSTAVLJENO KO-
PLJE MI JE DALO IDEJU.

KADA BIH USPEO DA SE DOKOPAM TOG
ORUŽJA, MOGAO BIH DA PROŠIRIM PRO-
ZOR I DA UMAKNEM PRELAZEĆI PREKO
GRANA.

SREĆOM, U MOM TAJNOM
SKROVIŠTU UVEK DRŽIM
BAREM METAR KANAPA.

SJAJNO! KOČA S ČIZME
PREDSTAVLJA ODLIČNU KUKU...
SADA BI SVE TREBALO DA
FUNKCIONIŠE.

NEKOLIKO METARA IZNAD, ČIKO NASTAVLJA
DA VUČE KRAJ KONOPCA PREMA SEBI...

...ALI KUKA NE DONOSI ŽE-
LJENO KOPLJE, VEĆ SASVIM
DRUGI PREDMET!

SVIH MI BUČURIŠA
MOG DEDE APOTEKARA!
ODAKLE SE STVORILA OVA
POSUDA?

A BIO SAM SIGURAN
DA SAM DOHVATIO
KOPLJE... OVO JE DA
POLUDIŠ! U OVOJ
PROKLETOJ ŠUMI SE
DEŠAVAJU NAJNEVE-
ROVATNIJE STVARI!

U ISTOM TRENUTKU NEKO EFIKASNO
KORISTI PLEN KOJI JE IZMAKAO ČIKU.

IZVANREDNO! JOŠ NEKOLIKO MINUTA
I NAPRAVIĆU PROLAZ KROZ KOJI ĆU
MOĆI DA IZAĐEM ODAVDE.

I ZAISTA...

HM... I OVO JE
GOTOVO...

A SADA DA POKUŠAM
DA SE SPUSTIM A DA
NE POLOMIM VRAT.

HILJADU MI SKALPOVA!
OVO JE NAJBAKSUZNIJI DAN
U MOM ŽIVOTU.

YAAAA!

DO ĐAVOLA! MA KOLIKO BIO SPOSOBAN, ZAGOR NE MOŽE DA BUDE DALEKO... POŠALJITE PATROLE U SVIM PRAVCIMA I NE POJAVLJUJTE SE PRED A MNOM BEZ TOG HODAJUĆEG URAGANA!

ZA MNOM, BRAČO, I PREČE-ŠLJAJTE SVAKI ŽBUN, SVAKO DRVO!

HA! HA! TRČITE SAMO, JADNE BUDALE... VAŠE ODSUSTVO IZ VAZDUŠNOG GRADA OLAKŠAĆE MOJE PLANOVE.

HMM... PRISUSTVO STRAŽARA ISPRED ONE KOLIBE NAVODI ME NA POMISAO DA SE UNUTRA NALAZI NEŠTO ZANIMLJIVO.

DAKLE, NEMA SUMNJE DA ĆE RADOZNALAC POPUT MENE OTIĆI TAMO I POGLEDATI ŠTA SE NALAZI UNUTAR KOLIBE.

MOŽDA BIH MOGAO DA SREDIM STRAŽARA, ALI VIŠE VOLIM DA IZBEGNEM BILO KAKVU UZBUNU.

...ZAHVALJUJUĆI SVOJOJ UOBIČAJENOJ SPRETNOSTI, PRELAZI S LIJANE NA LIJANU...

ZA TO VREME, NEDALEKO ODATLE, NA PROSTRANOJ VAZDUŠNOJ PLAT-FORMI SE OTVARA MALI I JEDNOSTAVAN BAZEN...

POLAKO GA SPUŠTAJTE, ALI PAZITE DA GA NE ZGRABE PRE ŽELJENOG TRENUTKA.

U POMOĆ!
ZAGORE... U
POMOOOĆ!

DO Đ... GULP... NADAM SE SAMO DA ĆE VAM NEKA OD MOJIH JADNIH KOSTIJU ZASTATI U GRLU, PROKLETE BEŠTIJE!

ZBOGOM, ZAGORE... OVOG PUTA, NAŽALOST, NEĆEŠ USPETI DA ME SPASEŠ! AAH!

OKRUTNA IGRA
NA ČIKOV RA-
ČUN NASTAVLJA
SE JOŠ NEKO-
LIKO MINUTA,
PRAČENA URLI-
CIMA GLEDALA-
ČA: MALI MEK-
SIKANAC PO-
LAKO BIVA
SPUŠTAN U
TRAGIČNI
BAZEN...

HA! HA! GLE
DAJTE KA-
KAV UŽAS
MU SE VIDI
U OČIMA.

WOAH! KAJMANI KAO
DA SU POLUDELI... RA-
SKOMADAĆE GA ZA
SEKUND!

DOSTA! DOSTA! UBIJTE
ME I ZAVRŠITE S TIM!

ŠTA SE DOGAĐA, TASKO? KAKO STE SE
USUDILI DA POČNETE ŽRTVOVANJE BEZ
MOG PRISUSTVA?

WOAH... RITUAL JOŠ NIJE
POČEO, VELIKI POGLAVICE. RAT-
NICI SU SE SAMO
ZABAVLJALI.

SADA JE RED NA SVETU
SEKIRU DA PRESEĆE
KONOPAC.

ZAGOR

Rečno zlato

ZAGOR

REGNO ZLATO

naslov originala

UOMO
DEL FUOCO

prva izdanje

septembar 1965

scenarij

Gallieno FERRI

ortiz

Gallieno FERRI

naslovna strana

Gallieno FERRI

Rečno zlato

CRTA: G. FERRI
PIŠE: BURRATINI

VELIKI MARKUS, BIVŠI CIRKUSKI AKROBATA, POTČINIO JE SVOJOJ VOLJI NAIVNE STANOVNIKE ŠUME, PRINUDIVŠI IH DA ČINE KRIMINALNA DELA. ZAGOR SE SUKOBLJAVA S TOM GNUSNOM INDIVIDUOM.

PLOD KOJI JE ZAGOR SILOVITO BACIO RAZORUŽAVA DEVOJKU I OSTAVLJA SVE PRISUTNE U ČUDU...

...I PRE NEGO ŠTO JE BILU KO MOGAO DA SE POVRATI OD IZNENAĐENJA, KRIK DUHA SA SEKIROM POČINJE DA ODJEKUJE ŠUMOM...

AAAYAHAAK!

DRŽI SE, ČIKO!

UH!

PROKLETSTVO! ONE NIŠTA-
RIJE SU DOZVOLILE
DA IM PONOVO
POBEGNE.

KAO PO OBIČAJU, OD
MENE SE OČEKUJE DA
REŠIM TEŠKE SI-
TUACIJE.

PAZI LEDA,
ZAGORE.

MOJ
BOŽE!

DO
ĐAVOLA!
PROMA-
ŠIO SAM.

UPOZORENJE JE STIGLO NA VREME!

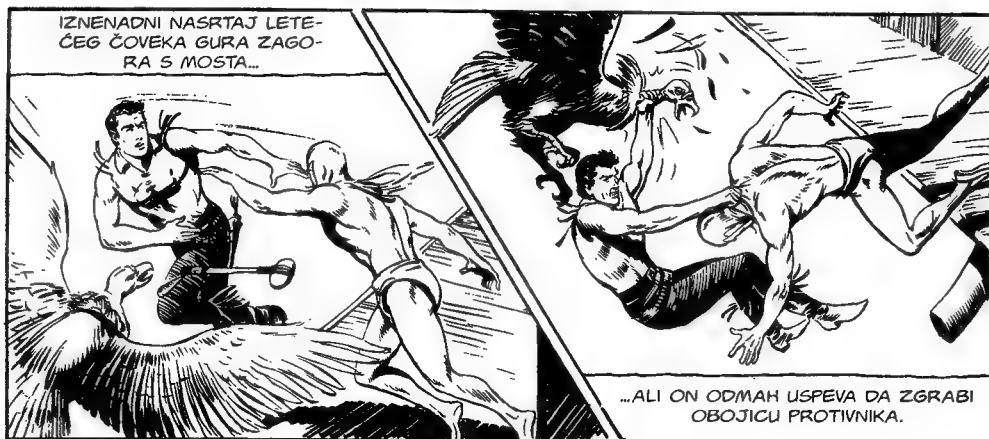
KADA MU JE PRVI POKUŠAJ PROPAO, ČUDESNI
LETEĆI ČOVEK SE HITRIM SKOKOM POSTAVLJA
NA OBLIŽNJE STABLO.

KADA ĆES PRESTATI
DA BEŽIŠ, PROKLETI
PAJACU? VRATI SE I
BORI SE AKO SI
ČOVEK.

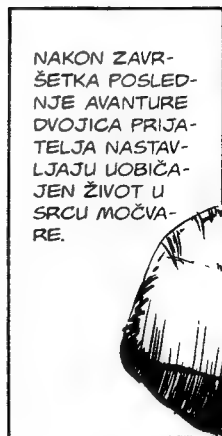

SLUŠAJTE ME, LJUDI! ZNAM
DA STE DOŠLI IZ DALEKA,
PRATEĆI LETEĆEG ČOVEKA,
I DA STE NAPUSTILI VAŠU
ZEMlju...

...ZATO VAM NAREĐUJEM DA UNIŠTITE
VAZDUŠNI GRAD I DA SE VRATITE U ZEM-
LJU IZ KOJE STE DOŠLI, DA PONOVO ŽI-
VITE U MIRU I DA ZABORAVITE SVE ONO
ŠTO SE DESILO U VELIKOJ ŠUMI. TAKVA
JE VOLJA ZAGORA, DUHA SA SEKIROM!

JEDNOG DANA, DOK SU SE VOZILI KANUOM NIZ REKU...

KAKVA JE TO
GRMLJAVINA?

REKLO BI SE DA PREMA
NAMA IDE HILJADU NIL-
SKIH KONJA.

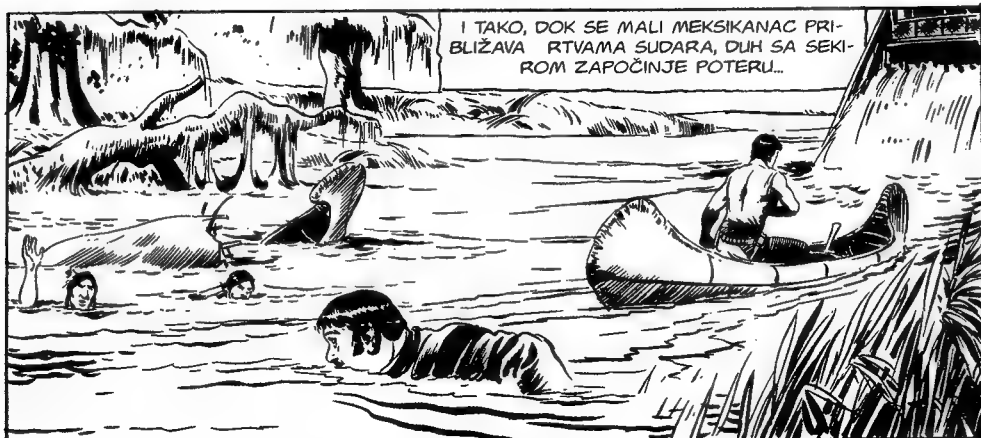

POKUŠAJ DA POMOGNEŠ ONOJ DVOJICI NESREĆNIKA, ČIKO! JA ELIM ZA TO VREME DA STIGNEM ONU PLOVEĆU JAZBINU LUDAKA.

HM... NIKAD NEĆEŠ USPETI DA GA STIGNEŠ, STARI MOJ.

GLUPOSTI! NEKOLIKO MILJA ODAVDE REČNO KORITO JE PRILIČNO PLITKO I BROD ĆE BITI PRINUĐEN DA SMANJI BRZINU... VIDIMO SE KASNIJE, ČIKO.

I TAKO, DOK SE MALI MEKSIKANAC PRIBLIŽAVA RTVAMA SUDARA, DUH SA SEKIROM ZAPOČINJE POTERU...

SRDŽBA I GNEV UDVOSTRUČUJU SNAGU PRAVDOLJUBIVOG ČOVEKA IZ ŠUME, KOJI SNAŽNO VESLA NE POKAZUJUĆI NIKAKVE ZNAKE ZAMORA...

...I, KONAČNO, OTPRILIKE TRI MILJE UZVODNO...

HEJ, VI GORE: ZAUSTAVITE OVO PROKLETO KORITO. ŽELIM DA POPRIČAM S KOMANDANTOM BRODA!

OSTAVITE MOG ČOVEKA, MLADIĆU, AKO NE ELITE DA „REČNA ZVEZDA“ POSTANE VAŠA GROBNICA! OVO JE NAŠE PRVO PUTOVANJE I MOJI MOMCI SU PRILIČNO NERVOZNI.

MOGU LI SADA DA SAZNAM RAZLOG VAŠEG UPADA NA MOJ BROD?

IMATE HRABROSTI DA ME TO PITATE? ZAR NE SHVATATE DA STE MOŽDA IZAZVALI SMRT DVOJICE LJUDI I DA SE NEOVLAŠĆENO NALAZITE NA TERITORIJI INDIJANSKOG REZERVATA?

HMM... I TO JE SVE?

SKINITE S LICA TAJ GLUPI IZRAZ NADMOĆI, GOSPODINE... KADA BUDEM OBAVESTIO VLASTI O ONOME ŠTO SE DOGODILO, VI I VAŠI MORNARI BIĆETE U OZBILJNOJ NEVOLJI.

ŽAO MI JE ŠTO ĆU VAS RAZOČARATI, MOJ MLADI PRIJATELJU, ALI MORAM DA VAS OBAVESTIM DA SU LOKALNE VLASTI ODOBRILE NAŠU PUTANJU PLOVIDBE.

A SADA, KADA SAM ZADOVOLJIO VAŠU RADOZNALOST, SAVETUJEM VAM DA ODMAH NAPUSTITE „REČNU ZVEZDU“!

SAMO TRENU-TAK! JA...

ZAGOR U OPASNOSTI

PRAVA KIŠA METAKA JE ISPALJENA U
PRAVCU ZAGORA...

...ALI JEDAN METAK
POSTIJE NEPPREDVIDEN
REZULTAT.

PAZITE!
SKLONITE SE!

BRAAANG

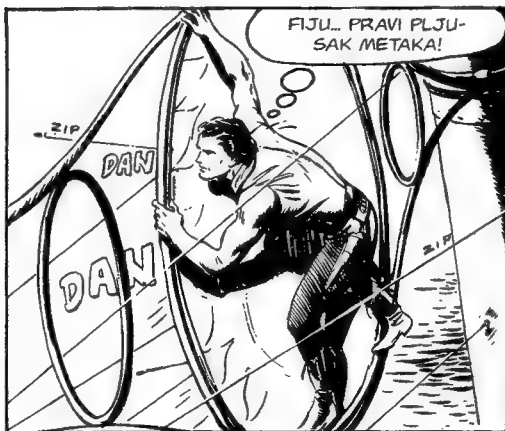
SVIH MI ĐAVOLA! BIĆE
PRILIČNO TEŠKO DA ZARADIMO
ONIH PEDESET DOLARA!

DOBRO KA EŠ, PRIJATE-
LJU: OVAJ IZGLEDA DA JE
NERANJIV.

HA! HA! HA! IMAM UTISAK
DA SAM ODR AO SOLI-
DNU LEKCIJU ONIM
TUPAD IJAMA.

...I PRECIZNO
POGADA
METU!

DUH SA SEKIROM SE STRMO-
GLAVLJUJE PREMA MOSTU...

TUMP

...GDE, SREĆOM,
JEDNA VELIKA BA-
LA PAMUKA UBLA-
ŽAVA PAD.

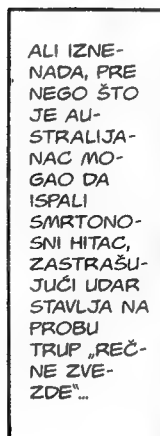
KAKO VAM SE ČINI, GO-
SPODINE SPEROU?

ZAISTA IZVANREDNO BACANJE,
PEDI! DA NISAM VIDEO SOPSTVE-
NIM OČIMA, NE BIH VERO-
VAO...

TAKO MI
SVEGA!
JOŠ JE IV!

NEĆE OSTATI DU-
GO, GOSPODINE SPE-
ROU... JEDAN METAK
OKONČAVA OVU PRO-
KLETU GNJAVAZU.

ALI IZNE-
NADA, PRE
NEGO ŠTO
JE AU-
STRALIJA-
NAC MO-
GAO DA
ISPALI
SMRTONO-
SNI HITAC,
ZASTRAŠU-
JUĆI UDAR
STAVLJA NA
PROBU
TRUP „REČ-
NE ZVE-
ZDE“...

PROKLETSTVO! ŠTA SE TO
DESILO?

TROOUMM!!

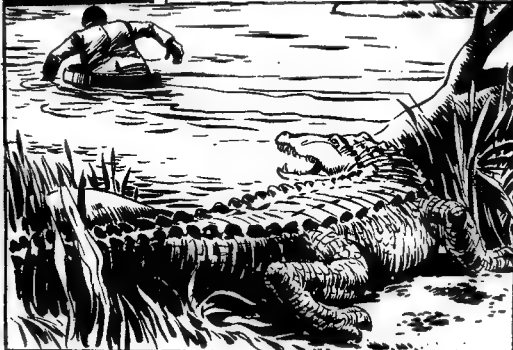

I TAKO, POKUŠAVAJUĆI DA IZBEGNE I
NAJMANJI ŠUM, MALI MEKSIKANAC GURA
NEOBIČNO PLOVILO PREMA MRAČNOM
OBRISU „REČNE ZVEZDE“...

...ALI NJEGOVO PRISUSTVO U
VODI PRIMEĆUJE ZAINTERE-
SOVANI POSMATRAČ...

TAKO MI REPIČA MOG DEDE TO-
READORA! ŠTA, DO ĐAVOLA, KAJMAN
TRAŽI U OVIM KRA-
JEVIMA?

OVA IVOTINJA IZ-
GLEDA NAMERAVA
DA PRIREDI ZAKU-
SKU NA MOJ RA-
ČUN.

BAH... PROBAĆU DA MU
PONUDIM KUGLICE NAF-
TALINA KOJE SAM NA-
ŠAO NA DNU BURETA.

PRIKUPIVŠI PUNU ŠAKU KUGLICA, ČIKO IH
BACA U RAZJAPLJENE ČELJUSTI
REPTILA...

...KOJE SE TRENUTAK KASNIJE ZATVARAJU UZ
OŠTAR ZVUK, OD KOJEG SE NESREĆNI „KAPE-
TAN“ BURETA NAJEŽIO...

ISKORISTIVŠI NEPAŽNJU DVOJICE MORNARA, ČIKO PRISTAJE UZ IVICU BRODA I PENJE SE NEPRIMETNO NA KOMANDNI MOST...

A SADA MI NE PREOSTAJE NIŠTA DRUGO NEGO DA PRETRAŽIM OVU KADU OD VRHA DO DNA.

DAKLE, ŠEFE? DA LI STE ODLUČILI ŠTA ĆEMO SA ZAGOROM?

AKO ELITE, JA MOGU DA GA SREDIM BEZ MNOGO BUKE... BACANJE U REKU S KAMENOM OKO VRATA I...

NIŠTA OD TOGA, BAREM ZA SADA, AUSTRALIJANČE...

ŽELIM DA IZBEGNEM DA MOJA KĆERKA POSUMNJA U ONO ŠTA RADIM, ZATO MORAM DA SE PRAVIM KAKO NAMERAVAM DA PRIJAVIM ZAGORA VLASTIMA KAO SLEPOG PUTNIKA.

NARAVNO, ČIM SE BUDEMO ISKRCALI U LUCI SEN ŽANU, PRONAĆI ĆEMO NAČIN DA GA SE OTARASIMO.

BOJIM SE DA ĆE KOMPANIJA
SAMO DA TI PREPORUČI DO-
BRU DIJETU... NAPRED, JA ĆU
TI POMOĆI.

KARAMBA! VEZALI SU TE LANCEM KOJEG SE NI
SLON NE BI POSTIDEO, PRIJATELJU MOJ. KAKO DA
TE OSLOBODIM BEZ KLJUČEVA?

HILJADU
MI BUBNJEVA!
MORAMO DA
IZAĐEMO ODAV-
DE PO CENU DA
NAPRAVIMO
RUPU
U BRODU.

HMM... PROBAJMO S DRŠKOM MOG
PIŠTOLJA... TAJ METOD JE ČESTO DAVAO
DOBRE REZULTATE.

NAPRED, PRIJATELJU, ALI POŽURI:
SVAKOG TRENUTKA BI MOGAO
DA NAIDE NEKO.

I ZAISTA, NAKON
MNOGO NAPORA,
LANCI POPUŠTAJU I
OSLOBADAJU RUKU
NAŠEG
JUNAKA.

PRIPREMI SE DA PONOVO
SABIJEŠ TVOJ STOMAK, ČI-
KO: IZAĆI ČEMO ISTIM PU-
TEM KOJEM SI I DOŠAO.

HMM... AKO NEMAŠ NIŠTA PROTIV, JA ĆU DA
SE POSLUŽITI S MOJOM LIČNOM BARKOM...
NE ELIM DA PONOVI
MALOPREDAŠNJI SU-
SRET.

KAKO
ELIŠ, ČIKO...
SAMO NE-
MOJ DA
PRAVIŠ
BUKU.

MOŽEŠ DA BUDEŠ SIGU-
RAN U TO, ZAGORE... NA-
KON ONOGA ŠTO SI MI
REKAO O TEM-
PERAMENTU
OVIH MORNAR-
A, NE ELIM
NIŠTA DA RI-
ZIKUJEM.

U MEĐUVREMENU, NA OBALI...
ŠTA ČEKAMO ZAGORE, ZAŠTO
NE IDEMO?

SAMO
MALO, ČI-
KO...

GLEDAJ! STAVILI
SU TOČAK U
POGON.

OČIGLEDNO SE BOJE DA
ČU PONOVO DA IM ZASMETAM
I VIŠE VOLE DA SE ŠTO PRE
SKLONE U PORT
SEN ŽAN.

NJIHOVA REAKCIJA MI JA
SUMNJIVA: BOJIM SE DA TA
GOSPODA ELE DA SAKRI-
JU NEŠTO VEĆE NEGO ŠTO
JE JEJDNOSTAVAN UPAD NA
INDIJAN-
SKU TE-
RITO-
RIJU.

KAD SMO KOD TOGA... SADA SAM SE SETIO
REČENICE KOJU SAM SLUČAJNO ČUO DOK
SAM BIO
NA BRO-
DU.

DA ČUJEMO:
O ČEMU SE
RADI,
ČIKO?

HM... NEKI TIP PODMUKLOG
IZRAZA LICA PRIČAO JE O
SALI ZA KOCKANJE I „NA-
MEŠTENIM“ RULETIMA...

FIJUUU... PRILI-
ČNO INTERE-
SANTNO.

DVOJICA D INOVSKIH MORNARA USPEVAJU
DA ZAUSTAVE ZAGORA...

ODLIČAN POSAO, MOMCI... A SADA GA
ČVRSTO DRŽITE. IMAM DA NAMIRIM
STARI DUG PREMA TOM GALAMOŽIJI.

HILJADU
MI BUBNJE-
VA! BRZO
SMO PREŠLI
NA UBEDIVA-
NJE ŠAKA-
MA.

PODLI GEST KAPETANA U ZAGORU IZA-
ZIVA GNEV KOJI UDVOSTRUČUJE NJE-
GOVU SNAGU I IZNENADNI POKRET ČO-
VEKA IZ ŠUME U MOMENTU PREOKRE-
ĆE SITUACIJU.

IZVINJAVAM SE, LJUDI...
ALI U OVOJ POZICIJI SE
OSEĆAM PRIJATNIJE!

PROKLETSTVO!
ŠTA VAM JE,
MOMCI?

BORBA U RECI

KADA VAM JE IZDATA DOZVOLA ZA PLOVIDBU DO PORT SEN ŽANA, PODRAZUMEVALO SE DA ĆETE PROĆI ISTOČNIM RUKAVCEM REKE, KAKO INDIJANSKA TERITORIJA NE BI BILA UGROŽENA.

NARAVNO, DOKUMENT NE NAGLAŠAVA POSEBNO TU POJEDINOST, S OBZIROM NA TO DA SE NIKO KO POSEDUJE ZDRAV RAZUM NE BI USUDIO DA NARUŠI MIR S INDIJANCIMA ZARAD JEDNOSTAVNOG PITANJA KURSA PLOVIDBE.

ŽAO MI JE, MLADIĆU, ALI TO ŠTO VI NAZIVATE „JEDNOSTAVNIM PITANJEM KURSA PLOVIDBE“ VAŽNA JE STVAR ZA MOJU KOMPANIJU... JUŽNI RUKAVAC REKE JE MNOGO U II OPASNJIJ...

...I, SAMIM TIM SAM, BUDUĆI DA DOKUMENT OSTAVLJA IZVEŠNU SLOBODU TUMAČENJA, IZABRAO RUTU KOJA SE MENI NAJVIŠE SVIĐA.

MOGUĆE JE DA SE OSEĆATE TAKO SIGURNO JER IMATE UTICAJNE PRIJATELJE, GOSPODINE SPEROU...

...PA IPAK, JA, ZAGOR, ELIM DA VAS UPOZORIM: AKO INDIJANCI VAŠOM KRIVICOM PROLIJU KRV JEDNE JEDINE NEVINE OSOBE, NEĆE BITI MESTA U ČITAVOJ AMERICI NA KOJEM ĆETE MOĆI DA SE SAKRIJETE OD MOJE OSVETE.

SAMO TRENUTAK! ŽELEO BIH...

NAŠ RAZGOVOR JE ZAVRŠEN, GOSPODINE SPEROU: ZNAJTE DA ĆU U MEĐUVREMENU ZATRAŽITI ISTRAŽU POVODOM CELOG SLUČAJA.

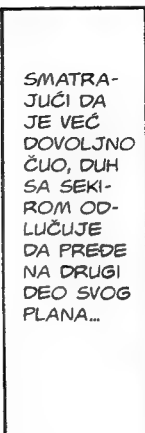

BEZ OBZIRA NA PRIMLJENE UDARCE, ZAGOR USPEVA DA STEGNE PROTIVNIKA U ČE- LIČNI ZA- GRLJAJ...

HILJADU MI MEDVEDA... PU- STI ME... DO... STA... ELIŠ LI DA ME UBIJEŠ? SVE U SVE- MU, TO SI I ZASLUŽIO.

...ALI ČU SE ZADOVOLJITI TIME DA TE POŠALJEM U CARSTVO SNOVA!

FIJUUU... MORAM DA PRIZNAM DA ME JE OVAJ BIZON POŠTENO NAMUĆIO.

HILJADU MI SKALPOVA! NEKO JE TAMO IZA... VIDEO SAM GA KAKO SE ŠUNJA IZMEĐU SANDUKA!

NAPRED, PRIJATELJU, IZADI NAPOLJE! VIDEO SAM TE.

BAH... TIM GORE PO TEBE, ONDA...

JA ČU TE LIČNO IZVUĆI ODATLE!

ZAGOR SPRETNIM SKOKOM PRELAZI BARIJERU KOJU SU OBRAZOVALI SANDUCI I OBRUŠAVA SE NA MISTERIOZNOG NEPRIJATELJA.

NAPRED, POKAŽI MI TVOJE LICE, LJUBAZNI ČOVEČE!

ZA... ZAGORE... TO SAM JA...

ČIKO? TI SI OVDE?

IZVINI ŠTO TE NISAM POSLUŠAO, ALI NISAM MOGAO DA SEDIM SKRŠTENIH RUKU.

BAH... MOŽDA JE IPAK BOLJE OVAKO.

HMM... IMAŠ ZAISTA ČUDAN NAČIN ZA IZLIVE RADOŠTI. ONAJ UDARAC MI JE ZAMALO ODŠRAFIJO GLAVU!

PAŽNJA... PAŽNJA... GOSPODIN SPEROU ZOVE KOTLARNICU... SPREMNI SMO ZA POLAZAK... POVEĆAJTE PRITISAK U KOTLU.

KARAMBA I KARAMBITA! OVO NAM NIJE TREBALO!

HMM... MORAMO DA POKUŠAMO DA DOBIJEMO NA VREMENU...

U MEĐUVREMENU, PUTNICI POČINJU DA PRISTIŽU U SALU ZA KOCKANJE, ZAUZIMAJUĆI MESTA PORED ZELENE PROSTIRKE ZA RULET...

JEDANAEST...
CRNO... NEPAR.

PROKLETSTVO!
I OVOG PUTA
SAM IZGUBIO!

PIH! KU-
GLICA
KAO DA
JE ZAČA-
RANA!

ZAČARANA? JA BIH REKAO PODEŠENA!
NIKADA NISAM VIDEO DA KUĆA DOBIJA
NA TAKO BESRAMAN NAČIN.

PAZITE ŠTA PRIČATE,
MLADIĆU. NEMATE PRAVA.
DA POSEŽETE ZA TAKVIM
INSINUACIJAMA.

AKO ZAISTA MISLI-
TE TAKO, DOZVOLI-
TE MI DA POGLE-
DAM RULET.

EHM... EHM... NE-
MAM NIŠTA PRO-
TIV, ALI PRVO MO-
RATE DA PRIČATE
S KAPETANOM

TOLIKO SAM SIGURAN U
ONO ŠTO GOVORIM, DA ĆU
PRIČATI I S PREDSEDNIKOM
SJEDINJENIH DRŽAVA, AKO
TO BUDE
NEOPHO-
DNO!

U REDU, ONDA PODITE ZA MNOM! ALI VAS UPOZORAVAM DA ČETE NAKON TOGA MORATI DA MI SE JAVNO IZVINITE PRED SVOM OVOM GOSPODOM.

TO ČEMO JOŠ VIDETI... IDEMO.

I DOK PRISUTNI KAO DA NE PRIDAJU PREVELIKU VAŽNOST INCIDENTU, KOLBERT I KOCKAR SE UDALJAVAJU IZ SALE...

...I NEKOLIKO SEKUNDI KASNIJE, U KANCELARIJI GOSPODINA SPEROUA...

JEDAN OD MOJIH LJUDI MI JE PRENEO ŠTA SE DOGODILO, GOSPODINE... KAKO SE ZOVETE?

JA SAM D E K VEB, DOPISNIK „BOSTON GARDIJENA“.

AH, NOVINAR, JE LI? VEOMA ZANIMLJIVO... MA KOLIKO MI VAŠ ZAHTEV IZGLEDAO UVREDLJIVO, UDOVOLJICHU VAŠOJ RADOZNALOSTI, GOSPODINE VEB...

AUSTRALIJANČE, OTPRATI OVOG GOSPODINA DO STOLA ZA IGRU I UČINI DA NJEGOVA RADOZNALOST BUDE POTPUNO ZADOVOLJENA. SHVATAŠ?

SAVRŠENO SAM SHVATIO, GOSPODINE SPEROU.

DO VIDENJA, GOSPODINE VEB! NARAVNO, OČEKUJEM VAŠE IZVINJENJE NAKON ŠTO...

AKO SE MOJE SUMNJE POKAŽU NEOSNOVANIM, ODMAH ČU VAM UPUTITI IZVINJENJE, GOSPODINE.

HILJADU MI SKALPOVA! OVE HULJE OČIGLEDNO NAMERAVAJU DA GA BACE RIBAMA.

HRABRO, ZAGORE...
TAJ ZLOČIN NE
SMES DA DOZVOLIŠ.

SIGNALI IZNAD PLANINA

GOTOVO JE!

ZBOGOM, PISKARALO!
OVO ĆE TE NAUČITI DA
SE NE MEŠAŠ U POSLOVE
GOSPODINE SPEROUA.

ODLIČNO! NIKO
NIŠTA NIJE
PRIMETIO!

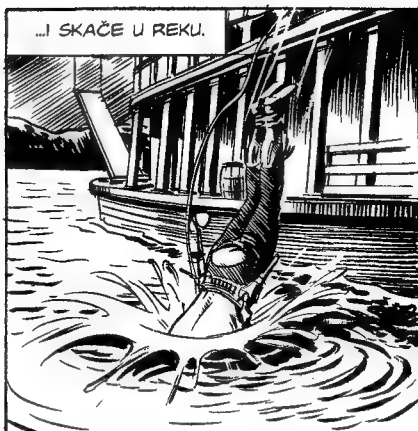
DA... NIKO SEM TOG JAD-
NIKA KOJI JE U OVOM
TRENUTKU NA DNU
REKE. HA! HA!

HMM... NA SRE-
ĆU, ODLAZE...
OVO JE PRAVI
TRENUTAK.

ZAGOR OKO POJASA
VEZUJE KONOPAC ČIJI JE
JEDAN KRAJ PRIČVRŠĆEN
ZA OGRADU...

...I SKAČE U REKU.

SREĆOM,
DUH SA
SEKIROM
USPEVA DA
U PRIMETI
OBRIS TE-
LA NE-
SREĆNOG
NOVINARA
U MRA-
ČNOJ
VODI...

HILJADU MI SKALPOVA! OVAJ
NESREĆNIK JOŠ NIJE
DOŠAO SEBI!

NADAM SE DA JE KONOPAC
DOVOLJNO DUG DA MI OMOGUĆI
DA DODEM DO MLADIĆA.

HMM... DOBRO
JE... A SADA DA
SE VRATIMO
NA BROD.

TAKO TI SVEGA! NAŠ PRIJATELJ NIJE BAŠ
LAK KAO PERO! NEĆE MI BITI LAKO DA SE
POPNEM S OVIM TERETOM NA LEDIMA.

KONOPAC ZA KOJI SE UHVATIO DUH SA SEKIROM
NEOČEKIVANO SE ZATEŽE!

„NAŠ PRIJATELJ ČIKO I DALJE NADGLEDA
DVOJICU MAŠINISTA...

NAPRED, SIMPATIČNI ČELAVKO
ČVRSTO VEŽI TVOG DRUGARA
AKO TI JE STALO DO IVOTA!
ONDA ĆU JA DA SE POBRI-
NEM ZA TEBE...

MALO KASNIJE...

HILJADU MI KITOVA! JEDNOG DANA ĆU
TI SKUPO NAPLATITI OVO, PROKLETI
MEKSIKANČE!
MOŽES DA SE KLA-
DIŠ U TO, PRIJATELJU...
PRČIĆEMO GA NA TIHOJ
VATRICI U PEĆI.

ZAHVALAN SAM VAM ZA TE IZLIVE NEŽNOSTI,
AMIGOS, ALI SAM, BAREM ZA SADA, JA TAJ
KOJI DRŽI PIŠTOLJ U RUCI. **NAPRED! UDITE
U OVU BURAD!**

ALI... ŠTA
NAMERAVAŠ?

NIŠTA ŠTO NE MOŽE DA SE POPRAVI...
DOBIĆES SAMO LEPU ČVORUGU NA
TOJ GLATKOJ ČELI.

LEPO SPAVAJTE, ANĐELČIĆI!

GOTOVO! SADA NEKA NEKO PRONAĐE OVE
DVE SALAME... U MEĐUVREMENU ĆU POKU-
ŠATI DA PRONADEM ZAGORA I DA MU
EVENTUALNO POMOGNEM.

U ISTOM
TRENUT-
KU, U KO-
MAND-
NOJ KA-
BINI
„REČNE
ZVEZDE“...

ŠTA SE DEŠAVA?
ZAŠTO STE ME
POZVALI?

NEVOLJE NA VIDIKU,
GOSPODINE SPEROU.
POSMATRAJTE DEO
OBALE NA NAŠOJ DE-
SNOJ STRANI.

DA BUDEM ISKREN, NE VIDIM NI-
ŠTA OSIM STENA I DIMA OD NE-
KOG POŽARA.

ALI, SAMO MALO... IZGLEDA
DA SU U PITANJU DIMNI
SIGNALI.

POGODILI STE,
GOSPODINE.

NEMAM NIKAKVU PREDSTAVU ŠTA ZNA-
ČE TE PROKLETE PORUKE, ALI MOGU
DA SE OPKLADIM DA NAM POVHATANI
SPREMAJU NEŠTO GADNO.

NE SLAŽEM SE S TOBOM, LUISE: TI
DIVLJACI ĆE DVAPUT PROMISLITI PRE
NEGO ŠTO DOĐU U DOMET NAŠIH
PUŠAKA.

U SVAKOM SLUČAJU, NAREDIĆU DA SE
STRAŽARSKE SMENE POJAČAJU... A VI SE
DRŽITE UTVRĐENOG KURSA,
KAPETANE HIGINS.

KAKO ŽELITE,
GOSPODINE SPEROU.

NEKOLIKO
MINUTA
KASNIJE,
U SALI
ZA KOC-
KANJE,
PRISU-
STVUJU
SVOJE-
VRSNOM
SPEKTA-
KLU...

A SADA, LJUBAZNE GOSPODE I UVAŽENA GOSPODO, IMAM ZADO-
VOLJSTVO DA VAM NAJAVIM SPECIJALNU TAČKU.

U PITANJU JE JEDINSTVENI SVETSKI
FENOMEN... NIKO DRUGI NEGO
KENGUR ARTUR!

OVA IVOTINJA PITOMOG IZGLEDA NAJ-
JAČI JE BOKSER NA ZEMLJI I SUPROT-
STAVIĆE SE SVAKOM OD VAS KO SE POP-
NE NA POZORNICU.

KAKVE SU OVO
PRIČE? RUGATE
NAM SE?

FIH...! NIKADA NISAM
ČUO ZA IVOTINJE KOJE
SE BAVE BOKSOM.

VAŠE NEPOVERENJE
JE VIŠE NEGO OPRAV-
DANO, UVAŽENI GLEDA-
OCI, ALI ARTUR ĆE
VAM BRZO PRUŽITI
DOKAZ SVOJIH KVA-
LITETA.

U MEĐUVREMENU, ČIKO JE ISTRAŽIO ČITAV BROD U UZALUDNOJ POTRAZI ZA PRIJATELJEM ZAGOROM...

KARAMBA I KARAMBITA! GDE SE SAMO ZAVUKAO TAJ NEODGOVORNI ČOVEK?

HMM... DA POGLEDAM ŠTA JE IZA OVIH VRATA.

ČIKO BEZ OKLEVANJA IZLAZI NA BINU I DOČEKUJE GA APLAUZ PUBLIKE KOJEM SE NIJE NADAIO.

BRAVO, MEKSIKAN-ČE.

?

MALI SI, ALI VEŠT.

DAME I GOSPODO, EVO NAŠEG PRVOG DOBROVOLJCA... DOBRO DOŠAO, PRIJATELJU.

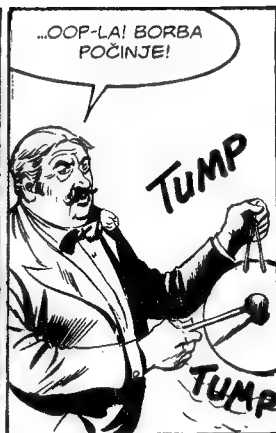
EH... HVALA, HVALA.

BAH... I NISTE BAŠ MIŠIČAVI, ALI NEMOJTE DA VAS TO OBESHRBRI. REĆI ČU ARTURU DA NE BUDE PREVIŠE GRUB.

ALI, SAMO TRENUTAK... JA... JA NE SHVATAM...

...ALI RAZLJUČENI IGRAČI NE ELE DA SE ODREKNU LOVINE...

PROKLETI LOPOVI! SKUPO
ČE VAS KOŠTATI OVA ŠALA!

BES PUTNIKA JE SADA NEZAUSTAVLJIV I ONI SE ISKALJUJU NA NAMEŠTAJU U SA-
LI, PRE NEGO ŠTO JE IKO OD SFEROUOVIH ZAPOSLENIH USPEO DA INTERVENIŠE.

SAVETUJEM VAM DA SE SMIRITE, GOSPODO, AKO
VAM JE STALO DO IVOTA!

SVI PODIGNITE RUKU UVIS.

TO ŠTO STE OTKRI-
LI TRIK S RULETOM
NEĆE VAM DONETI
MNOGO SREĆE,
GOSPODO.

ŠTA KAŽETE NA TO DA SVIM OVIM LJUDIMA STAVIMO KAMEN OKO VRATA I POTOM IH BACIMO U REKU, GOSPODINE SPEROU?

DA LI SI POLUDEO, AUSTRALIJANČE? NEMA POTREBE DA SE UKALJAMO SLIČNIM ZLOČINOM: OGRANIČIMO SE NA TO DA IH ISKRČAMO NA PUSTOM DELU OBALE.

IMAM UTISAK DA PRAVITE VELIKU GREŠKU, GOSPODINE SPEROU: OVI LJUDI ĆE ODMAH DA NAS PRIJAVE I „REČNA ZVEZDA“ ĆE OKONČATI KARIJERU NAKON PRVOG PUTOVANJA...

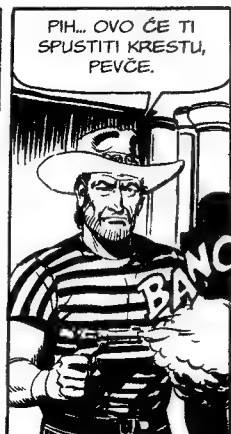

MEĐUTIM, JEDAN OD PUTNIKA NIJE IMPRESIONIRAN AUSTRALIJANČEVIM REČIMA...

HILJADU MI GROMOVA! ZAR ĆEMO DOZVOLITI DA OVI GUSARI ODREDE NAŠU SUDBINU, A DA NI PRSTOM NE MRDNEMO?

NAPRED, PRIJATELJI!... SAMO IH JE DESETAK... NAVALIMO NA NJIH!

PIH... OVO ĆE TI SPUSTITI KRESTU, PEVČE.

NEMILOSRDNA INTERVENCIJA SPEROUOVOG ZAMENIKA PRISUTNIMA ODUZIMA SVAKU ELJU ZA POBUNOM...

PROKLETSTVO! OVE UBICE SU SPREMNE NA SVE.

AHH!

ZIP

ZAŠTO SI TO URADIO, PROKLETI LUDAČE? ZAR TI NISAM ZABRANIO DA PRIBEGAVAŠ NEPOTREBNO PROLIVANJU KRVII?

HM... HILJADU MI KENGURA, POSTAJETE PLAŠLJIVIJI OD KAKVE ENICE, GOSPODINE SPEROU...

U MEĐUVREMENU, ZA ŠAČICU LJUDI KOJI SU OPKOLJENI U KOCKARNICI SITUACIJA POSTAJE NEPODNOŠLJIVA...

TABASKA! TABASKA! ZAUSTAVI SVOJE LJUDE... NAREĐUJEM TI!

UH... ONAJ MLADIĆ MORA DA JE POLUDEO!

KAKO SE PONOSNI POVHATANI USUĐUJU DA PODIGNU RUKU NA DUHA SA SEKIROM?

WOAH... NISMO ZNALI DA PUTUJEŠ VELIKI BRODOM, ZAGORE.

HM... AKO SE DOBRO SEĆAM, TRAŽIO SAM OD TEBE DA NE NAPADAŠ BROD NEKOLIKO DANA, VELIKI POGLAVICE.

UGH... POVHATANI NISU OČEKIVALI DA ČEŠ TI SAM USPETI DA ZAUSTAVIŠ DOLAZAK NEPRIJATELJA I ZATO SU RADIJE ODMAH STUPLILI U AKCIJU.

ŠTA NAMERAVAŠ DA URADIŠ SA SVIM OVIM BLEDOLIKIMA, VELIKI TABASKA?

SAMO TRENUTAK, RATNICI! POVHATANI! LJUDI KOJI SE NALAZE U OVOJ SALI NISU ODGOVORNI ZA POVREDU VAŠE TERITORIJE, VEĆ SU I ONI POSTALI RTVE ZLIH BLEDOLIKIH KOJI UPRAVLJAJU OVIM BRODOM.

JA TI VERUJEM, DUŠE SA SEKIROM, I TRAŽIM OD TEBE, U IME PRAVDE KOJU SI UVEK BRANIO, DA NAS POVEDEŠ PROTIV NEPRIJATELJA.

Dragi prijatelji

Ovim izdanjem obeležavamo jubilej - 40 godina Zagora u Srbiji. U prvom broju naše redovne edicije Zagora, naglasili smo kako je popularnost ovog junaka na našem prostoru ogromna još od objavljivanja prvih epizoda kod nas. Po broju čitalaca, doživljaji ovog junaka su već četiri decenije bili ili prvi ili među prva tri-četiri strip junaka u Srbiji, a i u državama bivše Jugoslavije. I pored ovakve popularnosti, za ovih 40 godina, koliko se izdaje kod nas, jedan je od retkih junaka (a ako računamo one najpopularnije, od kojih su mnogi iza njega što se tiče broja fanova, možda i jedini) koji nikada nije dobio svoju seriju po hronološkom redu objavljivanja. Kor- to, Asteriks, Dilan Dog, Ken Parker, Alan Ford, Mister No, Marti Misterija, Princ Valijant, Bluberi i mnogi drugi počastili su svoje čitaoce serija-

lima od prve epizode, uredno izdavanim, neki u luksuznim izdanjima, neki i u mesečnim kiosk izdanjima. Prve edicije Zagora koje su krenule kod nas, u izdanju Zlatne Serije i Lunov Magnus Stripa, ne samo da nisu pratile redom epizode na početku, nego su preskočene desetine priča iz Zagorovog ciklusa. Čak ni tu nije bio kraj, već su mnoge priče, kako zbog cenzura, tako i iz drugih neopravdanih razloga, bile sakaćivane izbacivanjem pojedinih kaiševa, celih stranica, pa i čitavih poglavlja. Praksa je da se povremeno radi reprint najuspešnijih, najtraženijih strip serijala, pa čak i više puta u okviru iste edicije. Tako je, na primer, svojevremeno Plavi Vjesnik, nakon velikog uspeha Alan Forda, krenuo s reprintima od prvog originalnog broja, a zatim, desetak godina kasnije, i s drugim reprintom serije od prvog broja, pa je na kraju pokrenuo i ediciju Trobroj, gde je opet sve išlo od početka. Nešto slično je započela i Zlatna Serija sa Zagorom u broju 454 „Močvara Mo-Hi-La“, ali reprinti ne samo da nisu daleko dogurali i da nisu išli redom, nego je ponovo i u njima izbačen jedan deo strana. Tada su ipak, barem za utehu ljubiteljima Zagora, objavili neke od prvih priča koje su preskočene krajem šezdesetih i početkom sedamdesetih godina. Kada je susedna Hrvatska 1994. godine krenula sa strip izdavaštvom, kod najvernijih fanova stripa, a posebno Zagora, javila se nada da će biti rađen reprint starih priča do kojih je i mnogo pre tog vremena bilo teško doći. To se i dogodilo, ali ni ovoga puta nisu krenuli od originalnog prvog broja. Epizoda atraktivna, detinjstvo našeg omiljenog junaka u popularnom naslovu Zagor priča, ali originalni broj 55, da bi se tek u 31. broju vratili na prve epizode i - eto opet zbrke. Potom je Horus u Srbiji krenuo na kioske sa Zagorom od prvog broja, sve kao u originalima, čak i izdanja prvih brojeva od 130 strana... treći broj i - kraj, neslavan završetak. Po ko zna koji put, s reprintovi-

ma Zagora kreće i Ludens i, po ko zna koji put, ne kreće hronološki od prvog broja. Shodno tome, odlučili smo da ovaj jubilej ne ostavimo samo na rečima prisećanja kada je Zagor krenuo da izlazi, kraćim tekstovima podsećanja na autore, omiljene epizode, datume izlaženja i slično, već da konačno krenemo sa serijom od prvog broja, jer je ovaj junak to svaka-ko zaslužio. Pored početka sage o Zagoru u jednom luksuznom izdanju, napravićemo i osvrt na sve što je, od njegovih priča u drugim edicijama, do sada objavljivano kod nas, kako je sve teklo u Italiji, koji su sve autori radili na ovom serijalu... Da ne dužimo previše, jasno je da će ovo izdanje kupiti samo oni najzagriženiji ljubitelji Zagora, a oni već znaju svaku sitnicu o svom junaku. Ipak, zajedno ćemo u svakoj knjizi napraviti jedan mali osvrt na sve bitno što se tiče priča u datom izdanju. Tako da ćemo na kraju serijala, objedinjivši sve tekstove i dodatke iz pojedinačnih knjiga, imati jedan svopšti podsetnik na sve bitno iz Zagorovog sveta, da ne kažemo jednu enciklopediju o Zagoru. I još samo da napomenemo jednu stvar. Možda će mnogima delovati nedostižno i veoma daleko da se na ovaj način obuhvati sve što je do sada izašlo, ali videćete da će se to vrlo brzo dogoditi.

Zagorove avanture

Tematika većine priča u prvim epizodama primarno se odnosila na sukobe s podlim trgovcima, banditima i indijanskim plemenima u Zagorovom okruženju. Kako su epizode odmicala, bilo je sve više avantura po čitavom severnoameričkom kontinentu, a kasnije i po drugim kontinentima, izmišljenim zemljama, paralelnim svetovima. Od Indijanca, preko bandita, gusara, vampira... Zagor je uletao u vrtlog najskrivenijih tajni, avantura i opasnosti. Potrudimo se da se kroz ovu rubriku osvrnemo na svaku temu koja je bila ponuđena kroz Zagorove serije, kao i na to odakle su se sve crpele ideje za date priče, kako od knjiga, filmova, pa i drugih stripova, tako do samostalnih, originalnih scenarija i osvrta na neke istorijske događaje, mitove i legende.

Indijanske pleme Lenape

-Narod Ljudi-

Delavari (Deleware), indijansko pleme koje je živelo na širem području oko reke Delaver, zapravo nije pravo ime ovog naroda. Naziv su dobili od naseljenika, koji su pomenutu reku nazvali po guverneru kolonije Džejmstaun, Tomasu Vestu, 12. baronu Dela Varu, a same Indijance iz te oblasti po imenu te reke – Delaver. Pravi naziv ovog indijanskog naroda zapravo je Lenapi, što u prevodu s njihovog jezika znači „Narod“ ili „Ljudi“. Shodno tome, u nastavku ove kratke priče o njima, korist ćemo njihov pravi naziv – Lenapi. Lenapi Indijanci govorili su algonkinski, koji se svrstava u algonkinsku porodicu jezika. Ovaj izumrli jezik bio je jedan od najrasprostranjenijih jezika američkih urođenika. Geografsko područje na kome se govorio algonkinski prostiralo se od istočne obale Severne Amerike, pa sve do Stenovitih planina (Rocky Mountains). Preteča algonkinskog i porodice algonkinskih jezika, protoalgonkinski, bio je u upotrebi pre oko 3.000 godina na području jugoistočnog Ontarija (Kanada). Inače, algonkinsku porodicu jezika činilo je 27 različitih jezika, a grubo su se mogli podeliti u tri osnovne grupe: centralni, istočni i čisti algonkinski jezik.

Lenapi Indijanci bili su jedni od najjačih naroda na prostoru Severne Amerike pre dolaska Evropljana. Uglavnom su živeli u malim plemenskim zajednicama od 20 do 30 ljudi, ali su postojala i znatno veća sela u kojima je obitavalo i do 300 saplemenika. Posmatrajući današnju geografsku kartu Amerike, možemo reći da su živeli na području reke Delaver, Nju Džersija, Njujorka i Pensilvanije. Bili su raspoređeni u tri osnovne grupe:

1. Unalahtigo grupacija živela je u okolini Delaver zaliva i u blizini okeana, što govori i njihov naziv: „Unalahtigo“ znači „Ljudi koji žive po kraj okeana“.

2. Unami, tj. „Ljudi koji žive pokraj reke“, živeli su u okolini reka Delaver i Hadson. Unami je takođe i naziv dijalekta kojim su govorili.

3. Munsj, što znači „Ljudi iz Minisinka“ (kamenite zemlje), nastanjivali su severne krajeve Lenapi zemlje. Munsj je takođe bio i dijalekat kojim su govorili.

Osim tri veće grupe plemena koje su činile narod Lenapi, postojalo je još nekoliko manjih plemena, ali kako su delili veoma sličnu kulturu i jezike (iako različitih dijalekata), nikada se nije postavljalo pitanje koje je pleme pripadalo kojoj grupi.

Lenapi pleme bilo je jedno od prvih plemena koje je ostvarilo kontakt s Evropljanima (Holandanima, Englezima i Šveđanima) početkom XVII veka. Pre dolaska belih doseljenika na tlo Severne Amerike, bili su jedno od najbrojnijih i najjačih plemena. Njihov život i opstanak u divljini prevashodno je zavisio od zemljoradnje, pa od lova i ribolova. Koristili su oruđa i oružja izrađena od školjki, kostiju, kamena i drveta. Obaveze su bile jasno podeljene između muškaraca i žena. Muškarci su bili lovci, ribolovci, ratnici i vračevi, dok su se žene bavile ratarstvom, pripremanjem hrane, šivenjem i vaspitavanjem dece. Živeli su u dugačkim kućama, obično prekrivenim travom i korom drveta. Svako selo je imalo „kuću za pročišćenje“, neku vrstu parnog kupatila, koje je služilo kao sredstvo za otklanjanje bolesti, ali i za meditaciju i duhovno pročišćenje. Prilikom ulaska u „kuću za pročišćenje“ muškarci su farbali tela, a žene lica belim, žutim i crvenim bojama. Crvenu su najčešće koristili pred bitku ili rat.

Lenapama koji su živeli u blizini reka i jezera glavno prevozno sredstvo bili su čamci, pa i ne čudi što su bili čuveni po umeću splaavanja i pravljenju kajaka i kanua. Posebno je bio poznat njihov kanu

Poglavica Lapovinsa bio je jedan od najpoznatijih poglavica o kome postoje zabeleške. On je potpisao sporazum s naseljenicima i na taj način im dozvolio da prošire svoju teritoriju. Sporazum, potpisan u Filadelfiji 1737. godine, dozvoljavao je da se belci prošire onoliko koliko su u stanju da pređu peške za dan i po od Nešaming zaliva. Naravno, da ništa ne prođe kako je dogovoreno, potrudio se guverner Pensilvanije, koji je angažovao profesionalne trkače kako bi zauzeli što više teritorije. Lenapi su bili ogorčeni i poništili su sporazum, smatrajući da su prevareni.

od brezine kore, izuzetno čvrste građe, lagan i jednostavan za upravljanje. U pravljenju kanua, što se dešavalo najčešće na proleće, žene su imale veliki udeo; do izražaja su dolazile njihove šivačke sposobnosti prilikom izrade platna koje je prekrivalo kanu. Delavari iz Pensilvanije imali su drugi sistem pravljenja kanua – izdubljivali su ih iz stabala drveća.

Svoju odeću i obuću pravili su od kože raznih životinja, najčešće jelenske i dabrove. Čureća pera su koristili za pravljenje toplih ogrtača i za ukras, a dodeljivali su ih samo onima koji bi učinili neko veliko delo. Od obuće su nosili mokasine koje su pravili od jelenske kože, ali samo u specijalnim prilikama, jer su obično išli bosonogi. U ishrani su najviše koristili kukuruz, pasulj, kupine, tikve, paradajz i razno korenje. Od tih namirnica pravili su razne supe, čorbe, hleb i kolače. Radi preventive od raznih bolesti, pili su napitke koje su spravljali od lekovitih trava. Jelen je bio najvažnija životinja koju su lovili, jer su od njega dobijalo meso i kožu za pravljenje odeće i obuće, kao i rogove od kojih su pravili nakit i koristili ih kao neku vrstu motike za okopavanje zemlje, dok su deliće izlomljenih kostiju obrađivali i koristili kao igle za šivenje. Prilikom lova nosili su jelensku kožu kako bi se zakamufirali i sakrili mirise. Hranom su se posluživali iz tanjira, činija i drugog posuđa koje su pravili od drveta. O hrani su brižljivo vodili računa i sve što bi stekli ili ulovili delili su jedni s drugima. Smatrali su da niko ne treba da bude gladan ili da ode gladan, tako da su svim gostima obavezno nudili hranu, jer su verovali da je treba deliti s drugima.

Po holandskom doseljeniku Isaku de Rasijeju, koji je posmatrao Lenape 1628. godine, najbitniji usev im je bio kukuruz, koji su sejali početkom marta. U maju su pored kukuruza sejali pasulj. Preko leta su najviše vremena provodili na radu u polju, a žetva se obavljala u avgustu. Veći deo tog posla padao je na žene, dok su muškarci bili zaduženi za čišćenje polja i oranje zemlje. Po završetku ratarskih radova, lov je bio glavna aktivnost u ostatku godine. Jednu od najefikasnijih metoda lova zabeležio je doseljenik David de Vrije, a izgledala je ovako: velika grupa ljudi formira liniju i uz pravljenje velike buke natera životinje na beg k reci. Na otvorenom prostoru pored reke, životinje bi im postajale lak plen.

Slika na kojoj je predstavljen istorijski momenat kada je poglavica Tamani potpisao mirovni sporazum s Vilijamom Penom. Poglavica Tamani je živio u XVII veku. Po zapisima iz tog doba bio je prvi poglavica koji je dočekaio Evropljane na čelu s Vilijamom Penom i prvi poglavica koji je potpisao sporazum s doseljenicima. Sporazum je potpisan 1683, a u njemu su se potpisnici zavetovali da će živeti u miru sve dok reke teku, a sunce, zvezde i mesec sijaju

Lenapi su bili veoma religiozni i svoju mitologiju su zasnivali na mnogoboštvu. Vrhovni bog im je bio Alovat Sakima („veliki poglavica“). Ovo ime se koristilo i kada bi želeli da opišu legendarne heroje i poglavice. Međutim, Alovat Sakima nije bio njihov bog-tvorac, već je to bilo božanstvo zvano Kišelmukong. On je ujedno bio tvorac i gospodar manitovaka, tj. životnog-duha svih živih bića. Prizivan je u raznim ceremonijama, ritualima, snovima, vizijama, igrama i ohtama¹. Obično su ga prizivali Meti-

¹ Ohta je bila drvena lutka za koju se verovalo da poseduje neverovatnu snagu isceljivanja i da donosi sreću.

nuvaci, šamani, koji su ujedno bili i lekari, duhovne vođe i religiozni lideri. Jedino su oni mogli da komuniciraju s Kišelmukongom i manitovcima. Kako su bili jedno od prvih plemena koje je došlo u dodir s Evropljanima, njihov način života je vrlo brzo počeo da se menja. Postali su zavisni od evropske religije, a njihova trgovina, zasnovana uglavnom na trgovini krznom s Evropljanima, vrlo brzo je dovela lovljene životinje na rub istrebljenja. Zbog istrebljenja lovine, Holandani su se preorijentisali na druga područja i plemena u potrazi za krznom, iako su s njima najviše trgovali. Život koji su nekada imali više nije postojao, a počeli su i masovno da umiru od bolesti koje su im donete s druge strane Velike vode. Konfuziju koja je nastala belci su vešto iskoristili kako bi oduzeli skoro svu zemlju Lenapima. Posle Holandana, došli su Englezi, koji su nastavili s još agresivnijom politikom prema Lenapima (i Indijancima uopšte), tako da su po Istonskom sporazumu iz 1766. godine Lenapi morali da se premeste s današnje teritorije država Njujork i Nju Džersi na teritoriju Pensilvanije i Ohaja. Lenapi su bili i prvi Indijanci koji su napravili sporazum s Vladom SAD-a. To je bio sporazum poznat kao Sporazum Fort Pit i potpisan je za vreme Američke revolucije.

U zamenu za hranu i obećanje da će u budućoj novonastaloj državi imati bitnu ulogu, davali su svoje ratnike i izvidnike. Naravno, SAD nikada nije ispunila sporazum. Zapisa o životu ovog plemena sačuvano je izuzetno malo, tako da se, u principu, o njima i veoma malo zna. Početkom XIX veka, istraživač Rafinesk našao je i obelodanio postojanje Valam Oluma, zapisa na tablicama koji govore o istoriji i religiji Lenapija. Knjiga je objavljena 1836, ali postoje samo Rafineskove zabeleške. Originalni zapisi nisu nikad nađeni, tako da neki istoričari smatraju da nikada nisu ni postojali. Evropljani, a kasnije i Amerikanci, nastavili su sve više da potiskaju Lenapije, tako da su na kraju svi završili u rezervatima u Oklahomi i Zapadnom Ontariju u Kanadi. Potomaka Lenapi Indijanaca danas ima veoma malo, ali ih SAD nisu priznale kao narod. Uz pomoć Čirokija, koji su takođe smešteni u Oklahomi, bore se da budu priznati.

Crno Stopalo

-Gospodari Velikih ravnica-

Crno Stopalo odnosno Savez Crnog Stopala činio je grupu od nekoliko veoma bliskih indijanskih plemena s algonkinskog jezičkog govornog područja. U savezu su bila plemena:

1. Piegana sa severa (Aapatohsipikani)
2. Piegana s juga ili Crnih Stopala (Aamsskaapipikani)
3. Kainaha (u prevodu „krv“)
4. Siksika, tj. Crnog Stopala (Siksikawa)

Crna Stopala naselila su se u Montani, a ostala plemena saveza u Alberti. Zajedno su sebe nazivali Niitsitapi, što u prevodu znači „prvobitni ljudi“. Delili su zajednički jezik i kulturu, imali sporazume o uzajamnoj odbrani od neprijatelja, zajedno su išli u borbe i pomagali jedni drugima u neprilikama bilo koje vrste.

Savez Crnog Stopala (u daljem tekstu Crno Stopalo) predstavljao je veoma nezavisnu zajednicu plemena. Njegovi članovi su bili čuveni kao neustrašivi ratnici, a njihova teritorija se prostirala od Severne Sakačevan reke (duž koje se sada nalazi Edmonton u Alberti, Kanada) do reke Jelouston u Montani i od Stenovitih planina (Rocky Mountains) duž Sakačevan reke posle mesta Regine.

Osnovna socijalna jedinica plemena, po rangi iznad porodice, bila je grupa, vrsta klana, koja se sastojala približno od 10 do 30 šatora, što je či-

Uobičajeni izgled sela Crnog Stopala. Šare i crteži kojima su ukrašavani šatori obično su simbolizovali posao kojim se Indijanci bave, a najčešće su prikazivani ratnici

nilo oko 80–240 ljudi. Grupe Indijanaca bile su dovoljno velike da se odbrane od napada i da zajedno učestvuju u sitnijem lovu za zajednicu, ali su istovremeno bile i male. Zbog toga su ispoljavale veliku fleksibilnost i efikasnost u svojim operacijama. Na čelu svake grupacije bio je uvaženi vođa, a ostatak su činila njegova braća i roditelji, kao i drugi saplemenici koji nisu morali da budu rodbinski vezani s vođom plemena. Pošto je grupacija bila određena po mestu boravka, a ne po krvnom srodstvu, svaki član je bio slobodan da je napusti i priključi se drugoj. Ako bi se neka grupacija našla u teškoj situaciji, obično bi se rasformirala, a njeni članovi bi se priključili drugim klanovima. U suštini, grupacije su se konstantno formirale i raspadale, što je predstavljalo veliku prednost nakon borbi koje su vodili, jer bi se određenoj grupi Indijanaca veoma teško ulazilo u trag.

Crno Stopalo je bilo nomadsko pleme. Staništa su menjali u zavisnosti od kretanja bizona. Zime su živeli u kampovima u blizini reka i nisu se selili sve dok ne ostanu bez zaliha hrane za ljude i konje, kao i bez drva za ogrev. Tamo gde su zalihe bile velike, kampovalo je i po više grupa zajedno. Pošto su bizoni zimi obitavali u šumama, u kojima bi delimično uspevali da se sakriju od jake zime i oluja, to sužavalo njihov radijus kretanja, pa bi postajali laka lovina. Početkom proleća selili su se na otvorena prostranstva i pašnjake. Pleme Crno Stopalo je išlo za njima, ali ne odmah, jer su se plašili naknad-

Crno Stopalo je važno za izuzetno ratoborno pleme. Njihovi neprijatelji su bili brojni. U Velikim ravnicama to su bile Vrane i Sijuksi (Dakote, Lakote i Nakote), a u planinskim predelima na zapadu Šošoni, Ravnoglavi i Kootenai. Ratne grupacije Crnog Stopala činile su stotine ratnika. Mladić koji bi prvi put učestvovao u borbi dobijao je podrugljivo ime. Međutim, nakon što bi u bici osvojio svog prvog konja ili ubio neprijatelja, dobijao je častno ime.

Pripadnik plemena Crno Stopalo s ritualnom lulom. Lule su, inače, smatrane svetim objektima i za njih su one predstavljale deo nasleđa. Verovali su da njihovo korišćenje ima ulogu u lečenju od raznih bolesti. Koristili su ih i pri ritualima. Ukrašavali su ih perima, krznom i raznobojnim crtežima, a čuvali su ih u specifičnim tobovcima

nih vremenskih nepogoda. Ali, kada bi u potpunosti istrošili zalihe, odmah bi kretali u lov.

Sredinom leta, sva plemena koja su pripadala Crnom Stopalu okupljala su se na jednom mestu. Ovo okupljanje je bilo poznato kao Sunčev ples. To je bilo i jedino doba u godini kada bi se sve plemenske zajednice našle na jednom mestu. Cilj je bio da se ojačaju veze između različitih plemenskih grupa i redefinišu odnosi, ukoliko je u međuvremenu došlo do nekih promena. Tada bi u velikim grupama išli u lov na bizone, što je obezbeđivalo veliku količinu hrane za sve. Posle ove ceremonije, opet bi se razdvajali i zasebno kretali u lov na bizone. Na jesen bi postepeno počeli da naseljavaju mesta pogodna za zimski život i spremali bi se za pravljene zamke za bizone. Usled istrošenosti otvorenih pašnjaka, bizoni bi se nagonski zaputili k mestima na kojima ima još hrane za ispašu. Tu bi ih već čekale zamke, uz pomoć kojih bi Indijanci ogradili veliki broj bizona.

Unutrašnjost šatora Crnog Stopala. Ritualna lula, daska za sečenje duvana, štit od bizonove kože, medicinska kesica, kao i mnogo toga drugog bili su obavezan inventar svakog šatora

Njihovo meso bi sušili i pravili pemikan (vrsta hrane od sušenog mesa) i na taj način spremali zalihe hrane za zimu.

Crno Stopalo je bilo izuzetno religiozno pleme. Njihovo tvoračko božanstvo bio je bog Napi, što u bukvalnom prevodu znači „starac“. Neki autori navode da je Napi bio pre bog svetlosti nego solarno božanstvo. Otuda bi njegovo ime u stvari glasilu „čovjek-boje-svetlosti-zore“. Lik Starca predstavlja čudnu mešavinu suprotnih osobina. Vezano za priče o stvaranju sveta, o njemu se govori kao o pažljivom i mudrom ocu neba, ali u odnosima s čovečanstvom, on se po vragolanstvu i pakosti može uporediti s podvaladžijskim bogom Kojotom. Crno Stopalo ga je smatralo besmrtnim. Prema legendi Napi je, stvorivši i uredivši svet, napravio prve ljude od gline. Predstavivši im se pored neke reke, iznenadi se pitanju koje mu postavi prva žena: „Šta će biti s nama? Da li ćemo živeti večno, da li će se ovo ikada završiti?“ Napi odgovori: „Nikad o tome nisam razmišljao. Moramo da odlučimo. Baciću ovaj iverak u reku. Ako zapluta, ljudi će oživeti četiri dana posle smrti. Ali, ako potone, smrti neće biti kraja.“ Napi baci iverak u reku i iverak zapluta. Prva žena podiže kamen i reče: „Ako zapluta, večno ćemo živeti, ali ako potone, ljudi moraju umirati.“ Kamen odmah potonu, a Napi reče: „Odlučila si.“ Docnije je ženi umrla beba i ona tek tada shvati šta je učinila. Napi se jednog dana povukao u planine i obećao da će se vratiti. Njegovo mesto vrhovnog božanstva zauzeo je Natos, u prevodu „sunce“. Njegova supruga bila je Kokomikejis, tj. „mesec“. Osim Napija, postojala su još neka božanstva kojima su se molila Crna Stopala. Punocihjo je po Crnom Stopalu bio gospodar zemlje, tj. „zemljani čovek“. Veoma su ga cenili i prinosili mu mnogobrojne žrtve. Ajisojimstan ili „tvorac hladnoće“ smrzavao je zemlju i prekrivao je snegom. Prikazivali su ga kao beloputog, sedog muškarca, obučenog u belo i na belom konju. Crna Stopala su verovala i u duhove. Sta-au su bili duhovi zlih ljudi, a senke ljudi njihova duša. Preminuli ljudi su obično, po njihovom verovanju, nastanjivali određeni planinski venac, dok su duhovi zlih ljudi uvek tumarali u blizini sela i nanosili štetu živima. Naročito kada sunce zađe.

Tradicionalni način života, zasnovan na lovu na bizone, Crno Stopalo je zadržalo sve do kraja XIX veka, kada su beli lovci konačno istrebili bizone, loveći ih iz zabave i zbog jezika koji su smatrali velikim delikate-

som. Neretko se dešavalo da su belci ubijali na stotine ovih životinja samo da bi im odsekli jezike. Posle toga su ih ostavljali da istrunu i na taj način direktno uništavali najvažniji izvor hrane Crnog Stopala. Tako su bili prinuđeni da prihvate način života evropskih doseljenika. Sporazumom u Fort Laramiju 1851. godine, Crnom Stopalu je oduzeta zemlja, da bi im kasnije dodeljen udaljeni rezervat u Svitgras Hilsu, sporazumom iz 1887. Crno Stopalo je iz Kanade Sporazumom 7 dobilo nekoliko rezervata u Južnoj Alberti.

Tada su otpočele velike nevolje i ekonomska propast Crnog Stopala. Pokušali su da prihvate potpuno nov način života, što je dovodilo do sve većeg osipanja i gubljenja identiteta. Mnogi su pomrli usled bolesti koje su im doseljenici doneli. Kasnije su nekako uspeali da se priviknu na nov način života i da ekonomski razvoj baziraju na ratarstvu, stočarstvu i lakoj industriji. To je uslovalo da se njihova populacija poveća na 16.000 u Kanadi i 15.000 u SAD-u. S kakvom-takvom ekonomskom sigurnošću, uspeali su da dostignu dovoljan stepen slobode kako bi mogli da prilagode kulturu i tradiciju novom načinu života, uspostavljajući jaču vezu s korenima svojih predaka i svog nasleđa.

Pouhatani

-Narod s vodopada-

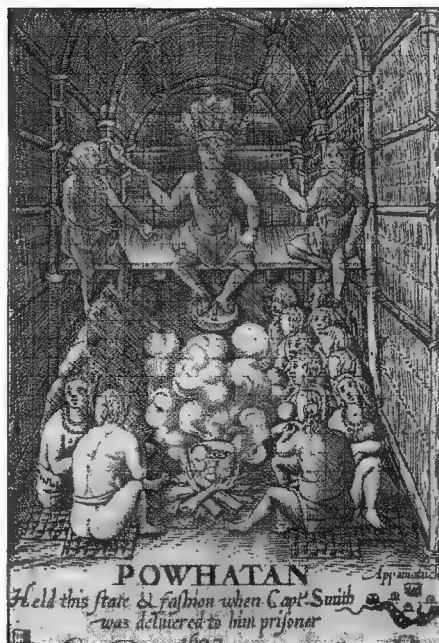
Pouhatan ili Pouhatan Renapi, što doslovno znači „Pouhatan ljudi“, ime je plemena američkih urođenika, ali i jakog saveza plemena na čijem su čelu oni bili. Bili su poznati i kao Virdžinija Algonkinci.

Pouhatan Indijanci su govorili istočni algonkinski jezik, koji je spadao u porodicu algonkinskih jezika. Njime je govorio veliki broj plemena duž obale Atlantskog okeana, od Severne Karoline do Kanade. Nisu imali pismo. Postojalo je više dijalekata kojim su govorili Pouhatani. Neke od reči njihovog jezika, kao što su „mokasine“ i „tomahavk“, poznate su mnogima i danas. Nažalost, pouhatan-

-algonkinski jezik nije sačuvan, tako da danas niko ne zna kako je zvučao.

Do dolaska evropskih doseljenika, uglavnom su živeli na današnjem području istočne Virdžinije. Veruje se da ime „Pouhatan“ potiče od imena indijanskog sela iz koga je potekao Vahunsunakok, bolje poznat kao poglavica Pouhatan, najpoznatiji poglavica. Na virdžinija-algonkinskom „Pouhatan“ znači „na vodopadima“, što je sigurno posledica toga što je većina pripadnika ovog plemena bila stacionirana na vodopadima Džejms reke (ovaj naziv dali su engleski kolonijalisti po svom kralju Džejmsu I, dok je pravi naziv te reke takođe bio Pouhatan).

Područje na kome su živeli bilo je veoma bogato biljnim i životinjskim svetom. Naselja su podizali u blizini reka i zaliva. Kako bi dobili zemljište

pogodno za uzgoj žitarica i drugih biljnih kultura pogodnih za ishranu, raskršćivali su šumu odmah pored mesta na kom bi se nastanili. Šuma im je obezbeđivala razne biljke i korenje za ishranu i lekove, kao i drvo za izgradnju kuća u kojima su živeli. U reci su lovili ribu, a u delu reke koji je bio bliži morskom zalivu, mogli su da ubiraju školjke.

Prirodno okruženje u kome su živeli Pouhatani pružalo im je sve što im je bilo potrebno za život. Polovinu svojih zaliha hrane dobijali su obrađujući plodnu zemlju i uzgajajući prvenstveno kukuruz i pasulj. Rad na poljima je trajao do kraja leta, a zatim bi namirnice skladištili i čuvali za zimu. Od zaliha hrane koje su obezbeđivali od proleća do jeseni, zavisio im je život preko zime. Glavne lovine su im bile jelen i dabar, od kojih su koristili meso, kožu i krzno za odeću. U lov su najviše išli zimi. U proleće i rano leto, lovili su ribu i sakupljali školjke. Prilikom ribarenja koristili su kanue koje su izdubljivali iz drveta.

Budući da su zavisili od obrade zemlje, nisu se mnogo selili, već su ostajali u svojim selima godinama. Njihova naselja nisu imala više od 100 ljudi. Sastojala su se od oko dvadesetak kuća zvanih „jehakins“, nasumično raspoređenih u šumi i u poljima. Kuće su im bile manje, bez oštih ivica, zaobljene, kako bi lakše izdržale nalete vetra. Prekrivali su ih korom drveta ili trskom. Uglavnom su imale samo jednu sobu, u kojoj su se nalazili kreveti od drveta prekriveni krznom. U centru svake sobe bilo je mesto za ognjište, inače glavni izvor toplote i svetla. Na krovu svake kuće postojao je otvor kroz koji je dim mogao da izlazi. Zbog slabog svetla kuće su uglavnom koristili za spavanje i skladištenje raznih namirnica.

Društvo u kome su živeli bilo je zasnovano na matrijarhatu, s krvnim srodstvom i nasleđem koje se gledalo po majci. U XVI veku, po ovoj liniji, Pouhatani su činili savez od šest plemena u oblasti Tajdvoter u Virdžiniji, a do početka sukoba s doseljenicima i dolaskom Engleza, savez se proširio na čak 32 plemena, čiji se štab nalazio na reci Verovokomoko, danas poznatoj kao reka Jork.

Njihovo društvo je bilo podeljeno na nekoliko staleža. Na vrhu su bili vladari, tj. poglavice, zatim su postojali ratnici, sveštenici i običan narod. Njihov status u društvu zavisio je od porodičnog nasleđa i tradicije, ali i od uspeha koji bi kao pojedinci postigli. Sveštenici su imali visok stepen kontrole i moći, često presudan pri donošenju odluka. Iako po hijerarhi-

ji nisu bili na višem mestu od poglavica, njihov uticaj na poglavice je bio velik. Bili su odvojeni i nedodirljivi za sve ostale, imali su sopstvenu hijerarhiju i obavljali su sve religiozne obrede. Interesantno je napomenuti da, iako se politička vlast dobijala po ženskoj liniji, žene nisu imale aktivnu ulogu u donošenju odluka, osim u slučaju kada bi žena bila poglavarka plemena, što je bila retkost.

Sva sela u jednom regionu pripadala su jednom plemenu. Vrhovni poglavica je upravljao svim selima, dok je svako selo imalo poglavicu nižeg ranga koji je odgovarao glavnom poglavici. Poglavicu muškarca nazivali su „verovans“, a ženu poglavarku plemena „verovanska“. Svi su plaćali taksu vrhovnom poglavici u vidu koža, bakra, kukuruza ili ulova. Ova roba se smeštala u velika skladišta i koristio ju je poglavica za svoje potrebe ili je delio svojim zaslužnim saplemenicima kao nagradu ili kao poklon ljudima koje su ugošćavali. Svoju vladavinu poglavica je sprovodio uz pomoć sveštenika i savetnika. Za one koji bi se ogrešili o plemen-ski zakon sledila bi kazna. Za krađu, ubistvo i druge teže zločine sledilo bi spaljivanje na lomači. Manji prekršaji bi se obično završavali lakšim batinama. Skalpiranje i mučenje bilo je „rezervisano“ za neprijatelje i uzurpatore njihove teritorije.

Žene i deca imali su svoja svakodnevna zaduženja. Često su morali da idu izvan sela kako bi ih ispunili. Najčešće se to odnosilo na sakupljanje drva za ogrev, trske za pokrivanje kuća, branje biljaka i korenja za jelo, donošenje gline za pravljenje posuđa, donošenje vode za piće s izvora itd. Žene su obično gradile kuće, vodile računa o usevima i pripremale hranu.

Muškarci su bili lovci i ratnici. Oružje i oruđe pravili su od kamena, drveta, školjki i kostiju raznih životinja. Na taj način, raznim postupcima, dobijali su različita sečiva, alat i vrhove za strele. Mreže, koje su koristili prilikom ribarenja, pravili su od vlakana raznog bilja.

Engleski doseljenici su opisali muškarce kao veoma jake, sposobne da brzo trče kroz šumu goneći neprijatelje ili u igri. Bili su visoki i vitki i imali su sjajne fizičke predispozicije. Žene su bile niže, ali su bile izuzetno jake, zbog toga što su najveći deo vremena provodile radeći na polju, kruneći kukuruz i obavljajući sve ostale domaće poslove. Kada bi muškarci išli u lov na duže vreme, žene bi kretale s njima i podizale privremene kampove o kojima bi se brinule.

Žene koje su imale bebe nisu bile pošteđene rada, a svoju decu nisu ostavljale kod kuće. Nosile su ih u drvenim kolevkama koje su vezivale na leđa i tako radile. Muškarci i žene su se obično venčavali u pubertetu. Mladoženja bi prilikom prosidbe donosio ženinoj familiji poklone, kako bi im nadoknadio gubitak njenim izlaskom iz porodice. Venčanje je prolazilo u radosti i veselju, na dar su se donosili pokloni, a bila bi upriličena i gozba. Muškarcima je bilo dozvoljeno da imaju žena koliko hoće, sve dok su u stanju da ih izdržavaju.

Muškarci i žene su bojili lica mešavinom crvene boje i raznih ulja, kao i medvedom masti. Medveđa mast im je služila kao zaštita od jake zime ili za raserivanje insekata leti. Žene su tela tetovirale raznim apstraktnim crtežima, kao i crtežima cveća, voća, zmija i guštera. Kao znak statusa nosile su ogrlice, narukvice i minduše, koje su obično pravile od bisera iz školjki, bakra ili zuba i kostiju nekih životinja.

Stariji članovi plemena su učili decu obavezama i odgovornosti. Devojčice bi radile u

Pokahontas

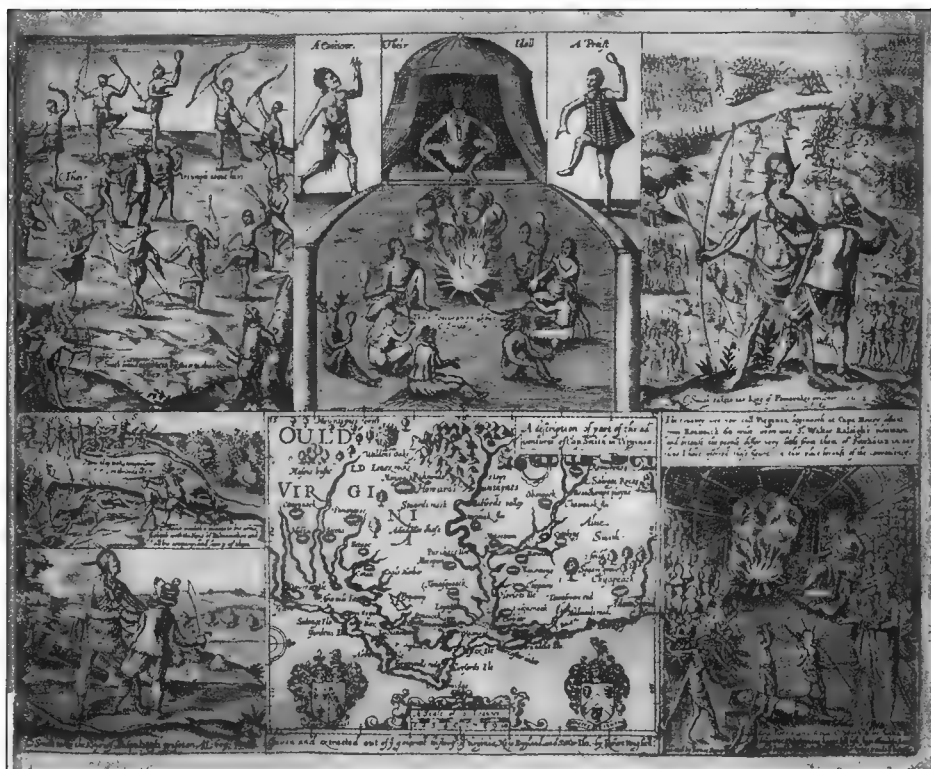
Osim poglavice Vahunsunakoka, najpoznatiji pripadnik plemena Pouhatan bila je njegova ćerka Pokahontas. Rođena je oko 1595. godine. Njeno pravo ime bilo je Matoaka, dok je ime Pokahontas bilo ime od milja, koje joj je otac nadenuo, i značilo je „moja omiljena ćerka“. Ostala je zabeležena u istorijskim podacima kao neko ko je spasao kapetana Džona Smita prilikom izvršenja smrtne kazne, kao i mnoge doseljenike iz kolonije Džejmstaun, tako što se založila za njih pred svojim plemenom. Kasnije je često dolazila i donosila hranu doseljenicima koji su živeli u izuzetno teškim uslovima. Njenu miroljubivu i blagu prirodu prihvatili su i doseljenici i njihovi saplemenici, tako da je zahvaljujući njenim dobrim odnosom s kapetanom Smitom vladao mir na tom području. Međutim, po odlasku Džona Smita, odnosi su odmah počeli da se zaoštravaju. Kapetan Samjuel Argal ju je čak zarobio, u želji da ima bolju poziciju tokom pregovora. U zarobljeništvu su se prema njoj odnosili s velikim poštovanjem, a uspeli su čak i da je nagovore da pređe u hrišćanstvo. Otac je platio otkup za nju, ali se ona u međuvremenu zaljubila i udala za Džona Rolfa, istaknutog doseljenika. Ovaj brak je mnogo značio i Pouhatanima i Englezima, jer je doneo primirje. Otputovala je sa svojim mužem 1616. godine u Englesku, gde je predstavljena na dvoru kralja Džejmsa I i dozvoljeno joj je da govori u ime Indijanaca. Uoči priprema za povratak u svoju domovinu 1617, dobila je male boginje i umrla. Time je umrla i svaka nada da mir može da se održi. Propast Pouhatana je usledila vrlo brzo.

Život ove čuvene Indijanke bio je i inspiracija za snimanje dva filma: Pokahontas (animirani film, 1995) i Novi svet (2005).

bašti, mlele kukuruz i vodile brigu o maloj deci. Dečake su od malena učili lovu i ribolovu.

Članovi Pouhatan plemena nosili su malo odeće na sebi. Obično je to bio komad jelenske kože koje su vezivali oko struka, krznjeni kaput i dokolenice. Mokasine su obuvali kada bi išli u šumu. Odeću su ukrašavali raznim perlama, kostima i crtežima.

Pouhatan Indijanci su bili veoma religiozni i molili su se raznim bogovima i duhovima. Dva najpoštovanija boga bili su Ahone, bog-tvorac i kreator svih dobrih stvari, i Oke, zli duh, koga su pokušavali da zadovolje prinoseći mu poklone kao što su duvan, krzno i hrana. Verovali su u život posle smrti, ali samo za poglavice i sveštenike, tako da su njihova tela čuvali u hramovima na poseban način.

Prvi direktan kontakt s Pouhatanima ostvario je kapetan Džon Smit. Sve što je naučio o njihovoj kulturi zabeležio je u svom dnevniku

Kod sveštenika i duhovnih vođa postojale su dve klase. Glavni sveštenici su bili zaduženi za izvođenje raznih rituala, pamtili su i prenosili na naslednike istoriju plemena i vodili računa o hramovima. Bili su i savetnici poglavicama. Niži sveštenici su bili zaduženi za predviđanje planova neprijatelja i lečenje od bolesti pomoću parnih kupatila i čajeva od lekovitih biljaka.

I jedni i drugi su bojili lica raznim bojama, na glavama su nosili ptičija pera ili „kape“ u vidu zmijske ili lasicine kože, a uši su ukrašavali kandžama divljih životinja, tako da su već svojom pojavom i nastupom izazivali strahopoštovanje.

U slobodno vreme, Pouhatani bi se bavljali raznim igrama, muzikom ili pesmom. Imali su pesme i plesove skoro za svaku priliku, bilo da je reč o jutrenju, ceremonijalnoj gozbi, ratu ili nekim drugim društvenim dešavanjima. Muzički instrumenti su im bili izrađeni od drveta, kornjačinog oklopa i trske, a bubnjeve, koje su koristili za ritam, obično su prekrivali kožom neke životinje, najčešće jelenskom kožom.

U rat ili neku borbu bi kretali iz više razloga. Jedan od glavnih bio je da bi branili svoju teritoriju od agresora, ali i da bi se svetili ili da bi zarobljavali žene i decu kako bi ih prisvajali u svoje pleme i na taj način povećavali brojnost i dobijali dodatnu radnu snagu. Rat je muškarcima omogućavao da pokažu svoju hrabrost i da steknu poštovanje i čast. Ratne trofeje, kao što su skalpovi, nosili su kao pokazatelj hrabrosti. Neprijateljske ratnike bi ubijali u borbi ili su ih zarobljavali i mučili.

Napadi su im se uobičajeno zasnivali na faktoru iznenađenja, tako što bi se prvo sakrili u šumi i visokoj travi, a onda munjevito iskakali iz skrovišta i upuštali se u bespoštednu borbu prsa u prsa. U borbi su koristili lukove, strele i velike drvene batine. Koristili su još i noževe, neku vrstu drvenih mačeva i štitove koji su bili napravljeni od drveta.

Prvi kontakt s Evropljanima imali su početkom XVI veka, i to sa Špancima i Francuzima koji su doplovili brodovima u Česapejk zaliv. I već pri prvim kontaktima, 1560. godine, Španci su oteli jednog Indijanca u želji da ga pokažu u svom svetu. Dali su mu novo ime – Don Luis. Deset godina su ga držali u zarobljeništvu i nametali mu svoju kulturu i način života. Misionari su ga 1570. godine povelili kako bi im pomogao da se snađu na njegovoj rodnoj teritoriji. Priključio se grupi jezuita, ali samo

kako bi se vratio svom narodu. Misionare je odmah napustio, ostavljajući ih da se snalaze kako znaju i umeju. Kada im je nestalo zaliha hrane i drugih namirnica, oni su se obratili Don Luisu za pomoć. Njegov odgovor je bio takav, da je organizovao napad na misionare i sve ih pobio, poštedevši samo jednog dečaka. Dečak je 1572. godine vraćen Špancima, a o Don Luisu se više nikada ništa nije čulo.

Njihov prvi kontakt sa strancima, koji je bio izuzetno negativan, odredio je njihov budući odnos sa svim doseljenicima.

Od samog pojavljivanja Engleza na zemlji Pouhatana, došlo je do borbi. U retkim prilikama sklapao se mir, i to prevashodno zbog trgovine krznom i pregovora koji nikada nisu urodili plodom. Ni jedni ni drugi nisu želeli da popuste, Englezi zbog toga što su smatrali da im ta zemlja pripada, jer je bogata prirodnim bogatstvima koja Pouhatani nisu koristili, a Pouhatani zato što nisu hteli da se odreknu zemlje svojih predaka. Prvi veći konflikt izbio je 1609. godine, kada su Englezi počeli da zahtevaju ogromne količine hrane za svoja naselja, što je navelo Pouhatane da napadnu tvrđavu Džejms Fort. Sukob je trajao sve do 1614. dok nije stupilo na snagu privremeno primirje. Naravno, usled stalnih pokušaja Engleza da proteraju Pouhatane s njihove zemlje i da im nametnu evropejsku kulturu, način razmišljanja i hrišćanstvo, mir nije mogao da se održi.

Dolaskom sve većeg broja doseljenika iz Evrope krajem XVI i početkom XVII veka, opreznost navodi Pouhatane da odustanu od uobičajenog načina života i formiraju veću konfederaciju plemena. Na čelu s poglavicom Vahunsunakokom početni savez činilo je šest plemena: Pouhatan, Arohatek, Apamatuk, Pamunkez, Matapon i Čiskiak. Savezu je 1598. godine pristupilo i pleme Kečoutan. Savez je brojao tridesetak plemena dok Englezi nisu počeli da naseljavaju koloniju Virdžinija u Džejmstaunu 1607. Pouhatan konfederacija je postala poznata po tome što je stavila pod svoje okrilje ona indijanska plemena koja su prva napravila dogovor o naseljavanju Engleza u Severnoj Americi. Konflikti su maltene odmah počeli, istovremeno s dolaskom Engleza (zbog lošeg iskustva sa Špancima). To je ujedno bio početak pada imperije severnoameričkih Indijanaca. Konflikti su konstantno trajali narednih 37 godina.

Doseljenici su znali da njihov opstanak zavisi prevashodno od poglavice Vahunsunakoka, tako da su ga ceremonijalno krunisali i doneli mnogo evropskih poklona. Kakav-takav mir je trajao sve do njegove smrti 1618. Posle njegove smrti, vođstvo nad Pouhatanima preuzima njegov brat Opehankanou, koji je istog trenutka pokušao da otera Evropljane. To je dovelo do velikih indijanskih masakara 1622. i 1636. godine. Odgovor Engleza bio je snažan, što je rezultiralo potpunim uništenjem ovog naroda. Pouhatan savez je prestao da postoji. Kako se kolonijalna ekspanzija nastavila, preostali Indijanci su se većinom asimilirali u populaciju ljudi koji su došli iz Evrope i Afrike.

Danas je preostalo oko 3.000 ljudi naslednika Pouhatana u Virdžiniji. Većina njih živi u malim rezervatima Mataponi i Pamunki, osnovanih u Zemlji kralja Vilijama, u Virdžiniji. Današnja zemlja Pouhatana, koja je dobila ime po poglavici Pouhatan i njegovom plemenu, nalazi se na 60 kilometara zapadno od zemalja koje su nekada bile pod njihovom kontrolom.

1. Zaseda u šumi

Pre nego što krenemo sa osvrtom na priče koje smo upravo pročitali, samo da napomenemo da su ocene i viđenje priča subjektivna stvar, kako naše, tako i bilo koje redakcije ili pojedinca. Kako bilo, za ocene i osvrt na priče uzeto je u obzir kada su one pisane, crtane i ne porede se ni u kvalitetu, niti u bilo kom drugom segmentu, ni s jednim drugim strip serijalom, već se osvrću samo na celokupni opus svih Zagorovih priča.

„Da budem iskren, odlučio sam da pišem samo ono što se meni sviđa... Dozvaao sam u sećanje sve likove i pustolovine koje su me u mladosti uzbudile, prestrašile, zabavile i... naučnik Frankenštajn je počeo slaganje svoga stvorenja, komadić po komadić,...“ - izjavio je Gvido Nolita jednom prilikom, pojašnjavajući nastanak svoje najveće kreacije. Fantom, Duh Koji Hoda (1936), stripovska kreacija Lija Falka i Reja Mura i „Tarzan, Gospodar džungle“ (1912) Edgara Rajsja Barousa predstavljali su u tom procesu najvažnije, ali svakako ne i jedine „donatore“. Jedan od popularnih junaka nemih filmova italijansko-nemačke produkcije, tzv. „vitez podzemlja“, nosio je ime Za-La-Mort. Za-Gor Te-Nej likom podseća na američkog glumca Roberta Tejlora (1911–1969), a možda nije slučajnost što je jedan od najvećih uspeha tog glumca bila uloga u filmu „Vitezovi okruglog stola“ (1954), priči o vladavini kralja Artura Engleskom i njegovim naporima da svojim podanicima osigura mir i prosperitet. I konačno, kostim svedoči o povezanosti Duha Sa Sekirom sa Supermanom i sa žanrom američkog superherojskog stripa u širem smislu. Iako Zagor u prvoj epizodi, vizuelno i psihološki, još nije, niti može biti, do tančina iznijansiran lik, on već tada uspeva da bude više od pukog zbira omiljenih motiva i junaka svojih kreatora. Raskoš njegove stvarnosti ovde je tek skicirana, a ogroman potencijal tvorevine Gvida Nolite i Galijena Ferija u najboljem slučaju može tek da se nasluti.

Priču otvara scena s kakvom će se čitaoci susretati još mnogo puta prateći sagu o Zagoru – neuspeli pokušaj Don Čika Felipea Kajetana Lopeza Martineza i Gonzalesa da prevarom zadovolji svoje apetite. Noliti i Feriju je kao inspiracija za Čikov lik poslužio (uz nezaobilaznog Sanča Pan-su Migela de Servantesa) Meksikanac Pančo iz stripa „Cisko Kid“ (1950) Reda Rida i Hosea Luisa Salinasa. Karakterom Čiko pokazuje srodstvo i

s Pajom Patkom Karla Barksa, s kojim deli gotovo sudbinsku predodređenost da upada u nevolje i da se, pri pokušaju da se iz njih izvuče, nađe u još većim problemima. Takvim sledom događaja započinje i Zaseda u šumi, a nastavlja se brutalnim masakrom Čikovih saputnika. Surovost karaktera u ovoj epizodi ne pokazuju samo negativci. Zagor željno iščekuje početak dvoboja s Džeјmsom Reganom i priliku da mu sekirom razbije glavu. Ne okleva da pretuče nenaoružanog i fizički daleko slabijeg kriminalca, kako bi dobio ono što želi. A kada Delavari upadnu u klopku, Zagor poziva vojnike da ne štede municiju i pridružuje se masakru koji, po okrutnosti, ne zaostaje za onim koji otvara priču – žrtve nisu pozvane na predaju. U prvoj epizodi, kao nikada kasnije, Zagor je lik čije su veze s realnošću života na „Staroj granici“ iz knjiga Džeјmsa Fenimora Kupe-
ra jake koliko i one koje ga vezuju uz njegove stripovske modele. Kao i Kuperov Nati Bampo, i Zagor živi na indijanskoj teritoriji, na rubu civilizacije, održava veze sa svetom belaca i poštuje tradicionalne socijalne strukture, ali i gaji duboko nepoverenje prema civilizaciji koje se graniči s prezirom. Element robinhudovskog romantičnog odmetništva, koje ga uvek vraća u Darkvud, u prvoj epizodi se prepliće s ubilačkim instinktima čoveka koji ne samo da živi s nasiljem, nego ponekad i za njega.

Atmosfera močvare Mo-Hi-La i usamljena koliba na ostrvcetu, okružena živim peskom, variraju ključni motiv književnosti gotike o kući duhova, što se, s obzirom na indijanska verovanja u pogledu močvare i Duha Sa Sekirom, čini sasvim prikladnim. Ironično je da, kada Zagor prvi put glumi duha, on to čini da bi uplašio belce i u tome nije ništa manje uspešan, nego kada koristi Čika kako bi demonstrirao svoju bestelesnost Indijancima. Scena u zatvoru koja sugerise da Zagor poseduje nešto nalik šestom čulu, koje ga upozorava na nadolazeću opasnost, jedina ima naboj natprirodnog, iako Zagor svoju osetljivost objašnjava kao instinkt blizak životinjskom, stečen dugogodišnjim životom u šumi. Istovremeno pokazuje netipičan nedostatak mašte i inicijative i tek zahvaljujući Čikovoj odlučnosti i inventivnosti, uspevaju da pobegnu iz zatvora. Neke od Čikovih karakternih osobina i komičnih rutina, poput sklonosti ka prerušavanju i upadanju u neprilike sa životinjama, određene su ovom epizodom i postale su neodvojivi deo lika, a njegova srodnost s likovima iz crtanih filmova Teksa Ejverija (Duško Dugouško) i Čaka Džounsа (Pera

Kojot) dodatno je usavršavana. Odvažnost i umešnost kojom je spasao Zagoru život kada je skočio u jezero držeći stenu u rukama, prekinuo lanac kojim je Zagorovo telo bilo vezano na dnu i izvukao ga na površinu, u narednim epizodama, Čiko je retko imao priliku da pokaže.

Teme i motivi priče u celini – beskrupulozni beli odmetnici, krijumčarenje alkohola i oružja, očajničke i sulude ambicije poglavica indijanskih plemena, eskalacija nasilja u Darkvudu – kombinovani su i elaborirani još mnogo puta, a relativno epizodičan pripovedački pristup klasičnih avanturističkih serijala dosledno je razvijan. Crtajući Zagora, Galijano Feri će, destilirajući uticaje svojih klasičnih uzora – Aleksa Rejmonda (Flaš Gordon), Reja Mura (Fantom) i Berna Hogarta (Tarzan), vremenom uspeti da razvije sopstveni stil ekspresivne linije i atmosferskog čiraoskura. Ako Zaseda u šumi nudi mnogo toga što će se pokazati kao netipično za nastavak sage, na samom kraju čitaoca čeka slika koja možda označava njen pravi početak: Zagor odlučnim korakom korača kroz šumu, a Čiko ga sledi u stopu, na putu ka kući. Tek onda postaje jasno da smo, pre svega, bili svedoci rođenja jednog divnog prijateljstva. Koliba u srcu močvare nikada više neće izgledati tako mračna, kao kada smo je ugledali prvi put. Nakon ove epizode, Nolita izvesno vreme nije bio siguran u kom pravcu bi trebalo da se razvija serija. Već od sledeće epizode, scenario potpisuje Galijeno Feri, a uskoro mu se pridružuje i Nolitin otac Đovani Luidi Boneli. Njihovi doprinosi ohrabriće Nolitu da, kao što je rekao, počne da piše za sebe, a pokazali su se ključnima za evoluciju serijala o Duhu Sa Sekirom.

OCENA REDAKCIJE: 8

2. Nestali totem

Feri otvara svoj scenariistički prvenac prvom preciznijom geografskom odrednicom u sagi o Zagoru. Smeštajući Darkvud na nešto manje od dana jahanja od vojnog utvrđenja pored jezera Mičigen u državi Viskonsin, Feri locira Zagorovu teritoriju u oblast Velikih jezera, područje na severoistoku Sjedinjenih Država, bogatu šumama, rekama i prirodnim resursima. Feri i Noli-ta su pri tom sebi dozvolili kreativnu slobodu da pridodaju Darkvudu lijane i močvarnu vegetaciju, tipičnu za južnije krajeve Amerike poput Lujzijane.

Impresivna atmosfera olujne noći, tokom koje dva razbojnika beže iz vojnog zatvora, prikladan je uvod u priču o drevnom indijanskom predmetu okruženom aurom ukletosti i mračnih predanja. Time se priča tematski suptilno nadovezuje na prethodnu epizodu, u kojoj je težište na samom Zagoru, kao natčoveku iz indijanskih legendi kojem se pripisuju natprirodne moći.

Ukleti totem ispunjava funkciju klasičnog mekgafina, tj. objekta čija je primarna funkcija u priči da ekonomično generiše konflikt i pokreće radnju. Sam pojam novijeg je datuma, ali narativna strategija korišćenja kaleža, mačeva, štitova, kovčega itd. kao motora priče stara je verovatno kao i samo pripovedanje, a pokazala se izrazito primerenom upravo u klasičnim avanturističkim serijalima, čiji je najrecentniji izdanak četvrti deo sage o Indijani Džonsu. Ova dopadljiva, nepretenciozna priča, osim što svedoči o Ferijevoj sklonosti ka tajanstvenom i makabričnom, potvrđuje i njegovu ljubav prema slapstiku, pogotovu ako ima priliku da ga kombinuje sa svojim interesom za životinjski svet. Rezultat je prava parada loše raspoloženih insekata i životinja, uključujući i Svetu Kozu na čijem putu se nalazi Čiko, objedinjujući u sebi virtuoZnu nespretnost Olivera Hardija i neuništivost Pere Kojota.

Feriju se, kao scenaristi, može zameriti preterano oslanjanje na slučajnosti u vođenju radnje, najmanje jedan geg recikliran iz prethodne epizode, a sceni kakva je ona u kojoj Zagor koristi Indijanca kao živi štit, a zatim odbacuje mrtvo telo kao praznu bocu, nije mesto u priči s toliko elemenata komedije. Međutim, furiozan tempo do samoga kraja ne ostavlja mnogo vremena za razmišljanje, a kada čitalac, zajedno sa Zagorom i Čikom, sebi dozvoli kratak predah, verovatno ništa neće tako dobro pamtiti kao batinu Majskog Cveta, Čikove nesuđene supruge.

OCENA REDAKCIJE: 2

3. Leteći čovek

„U ovoj prokletoj šumi sve je moguće!“ (Čiko)

Tek što je u prethodnoj epizodi, gotovo uzgredno, počeo da određuje granice Darkvuda, Feri, već u ovoj, ne ostavlja mesta sumnji da će se granice Zagorovog sveta pomerati u skladu s maštovitošću njegovih kreatora. Nakon što vepar, koji kao da je u priču dojurio direktno iz epizode „Nastali totem“, Čika lansira u mravinjak, sledi nekoliko efektnih stravičnih scena – crveni mravi proždiru živog, već deliričnog čoveka, slepi miševi krvopije napadaju Zagora i Čika – a zatim priča pravi zaokret prema fantastičnom. Zagor otkriva da čitavo pleme patuljastih ljudi-slepih miševa, pod kontrolom poludelog cirkuskog akrobate koji želi da preuzme vlast u Darkvudu, živi u gradu skrivenom u krošnjama drveća.

„Prošao sam ovuda stotinu puta, a nikad nisam primetio ovaj viseći most.“ (Zagor)

Ovom epizodom Darkvud počinje da poprima prve karakteristike začarane Ničije Zemlje, petarpanovskog carstva neograničenih mogućnosti za avanturu, koje savršeno pristaje liku koji ostaje večno mlad. Praveći samo najneophodnije ustupke plauzibilnosti, Feri gradi gotovo fantazmagoričnu priču, u kojoj se likovi, motivi i situacije iz njemu dragih knjiga, filmova i stripova prepliću kao u snu: Veliki Markus mogao bi da bude Nemilosrdni Ming iz stripa o Flaš Gordonu Aleksa Rejmonda i Dona Mura, ali i jedan od Mingovih Ljudi Sokolova, kome kao da je Saks Romerov legendarni Fu Manču dao časove hipnoze. Tu vezu potvrđuje i scena s Čikom obešenim iznad bazena punog krokodila, vrlo slična sceni iz filma Maska Fu Mančua (1932). Ljudi-slepi miševi podsećaju na Fantomove Pigmejce Bandar, ali i na patuljasto pleme koje u filmu Tarzan, čovek majmun (1932) napada ekspediciju belih istraživača – a činjenica da se Pigmejci pojavljuju i u nekoliko romana o Tarzanu, liku koji je inspirisao tvorce Fantoma, pretvara ovu epizodu u nešto nalik kući ogledala. Norma, kćerka zapovednika utvrđenja i prvi ženski lik u seriji, funkcijom koju ima u priči otkriva srodnost s Dejl Arden iz serijala Flaš Gordon, još jednim primerom Dame u opasnosti iz klasičnih avanturističkih serijala koju glavni negativac želi za svoju draganu. Feri, na svakoj stranici ove epizode, elegancijom linije, brižljivo odmerenim odnosom svetla i senke i preglednošću kompozicije

odaje počast prvom crtaču Flaš Gordona i svom velikom uzoru Aleksu Rejmondu.

Veliki Markus prvi je Zagorov neprijatelj koji je istovremeno i mračni odraz, zla senka Gospodara Darkvuda. Njegovo kraljevstvo „iznad sveta“ predstavlja obrnutu verziju Zagorove teritorije na zemlji, s ljudima-slepim miševima kao darkvudskim Indijancima, simbolično smanjenim na meru svoje potčinjenosti volji belaca i svog povređenog dostojanstva. U Letećem Čoveku Feri ne uspeva uvek da održi delikatan balans između maštovito inventivnog i proizvoljnog, koji je uslov da jedna fantastična priča ne sklizne u besmisleno. Ali njegov dečački entuzijazam za neverovatno i bizarno, elan i velikodušnost s kojima se prepušta zovu svojih ljubavi i inspiracija, čine ovu epizodu ključnom u otvaranju Zagorovog sveta i smeštaju Darkvuda nedvosmisleno s one strane geografskog, istorijskog i racionalnog, na područja srca.

OCENA REDAKCIJE: 7

4. Rečna zvezda

„Indijanci će pre ili posle morati da se priviknu na to da brodovi plove njihovim područjem.“ (gospodin Sperou)

Bez obzira na svu svoju bajkovitost, Darkvud ne ostaje izvan dohvata dvoglave hidre velikog biznisa i ekspanzionističke politike „uticajnih prijatelja“, na koje se mogu osloniti ljudi poput gospodina Speroua. Pretnja dolazi u obliku njegova parabroda „Rečna zvezda“, koja, budući da se u stvari radi o kockarnici na vodi, funkcioniše kao metafora, koja u sebi elegantno objedinjuje san o brzom bogaćenju i veru u nezauzumljivost progressa – dva temelja američkog sna. Prizori parabroda koji mrvu indijanski kanu, što zamalo dovodi pogibiju dvojice Pouhatan Indijanaca, i Zagora kako, neposredno nakon tog incidenta, ulaže nadljudski napor da sustigne i pokuša da zaustavi mašinu, sažimaju u sebi ne samo temu ove epizode, nego i jednu od glavnih tema serije uopšte. Vizija Sjedinjenih Država kao figurativnog „melting pota“, u kojem se doseljenici asimiliraju (amerikanizuju) efektno je predstavljena naglašeno multietničkim sastavom posade „Rečne zvezde“. Zagorova dramatična podvojenost – u ime Indijanaca koji su često podozrivi prema njemu jer je belac, primoran je da pronalazi kompromise s ljudima koji ga smatraju polu-Indijancem, odnosno „divljakom“ – u tom kontekstu nosi dodatnu težinu. Sam Zagor je potomak doseljenika, ali živi među Indijancima. Lindi Sperou predstavlja se kao skaut utvrđenja Henri i Pit, ali Sent Džin, jedno od mesta čije postojanje osiguravaju upravo takva vojna utvrđenja, komentariše kao jazbinu opasnijih životinja nego što su one u šumi. Linda Sperou, iako tek drugi ženski lik u seriji, mnogo je uverljiviji i interesantniji karakter od Norme u epizodi Leteći čovek. Poverenje koje ima u svog oca i laži kojima on pribegava kako je ne bi razočarao emocionalna su okosnica priče. Čiko, s druge strane, na svakom koraku opravdava poverenje koje mu Zagor ukazuje, bilo da se radi o spasavanju dvojice Indijanaca nakon sudara s parabrodom ili čuvanju zarobljenika. Sve te zasluge, nažalost, ostaju u senci njegove neravnopravne borbe s Arturom, klokanom bokserom, koji je Ferijeva verzija klokana Hopija iz jednog stripa o Mikiju Mausu Teda Ozborna i Flojda Gotfredsona. Komičarski „tajming“ koji Čiko demonstrira u ovoj sceni i danas može da nasmeje do suza.

Kada se sile varljivih lojalnosti, pohlepe i tenzija, inherentnih u odnosu između vlasnika parabroda, njegove posade i klijenata, ukrste s doista spektakularnim napadom Pouhatan Indijanaca, priča kulminira u užasu vatre mitraljeza i desetinama mrtvih. Simbolično prisustvo Pouhatana među putnicima parabroda, na kraju je bolno mala uteha za žrtve koje su podneli da bi se našli tamo, ali šala kojom se epizoda završava utoliko je bogatija ironijom.

OCENA REDAKCIJE: 3

Autori u knjizi

Priča br. 1: „La foresta degli agguati“

Size: Guido Nolitta

Scenario: Guido Nolitta

Crtež: Gallieno Ferri

Naslovna: Gallieno Ferri

Priča br. 2: „Il totem scomparso“

Size: Gallieno Ferri

Scenario: Gallieno Ferri

Crtež: Gallieno Ferri

Naslovna: Gallieno Ferri

Priča br. 3: „L'uomo volante“

Size: Gallieno Ferri

Scenario: Gallieno Ferri

Crtež: Gallieno Ferri

Naslovna: Gallieno Ferri

Priča br. 4: „Zagor in pericolo“

Size: Gallieno Ferri

Scenario: Gallieno Ferri

Crtež: Gallieno Ferri

Naslovna: Gallieno Ferri

SERDO BONELI (*SERGIO BONELLI*), sin Đovani-ja Luidija Bonelija (Giovanni Luigi Bonelli), kreatora Tek-sa i još mnogih drugih heroja italijanskog stripa, rođen je u Milanu 2. decembra 1932. godine. Budući da je želeo da se razlikuje od svog oca, scenarija je potpisivao pseudonimom **GVIDO NOLITA** (**GUIDO NOLITTA**). Kao scenarista debitovao je 1957. godine, kada je na italijanski preveo špansku seriju Dželatov ranč, za koju je i napisao zaključnu epizodu, poverivši grafički deo Franku Binjotiju (Franco Bignotti). Binjoti je 1958, takođe grafički,

prikazao prvi lik koji je stvorio Nolita – Dečaka s Dalekog zapada (Un ragazzo nel Far-West). Nekoliko epizoda Malog rendžera takođe su plodovi Bonelijeve vatrene mašte. Nolita je 1960. godine napisao Sudiju Bina, apsolutno sjajan serijal sastavljen od šest avantura, za koje je grafički deo izveo Serđo Tarkvinio (Sergio Tarquinio). Saradnju s Tarkvinijem ponavlja na Pobunjeniku, kratkoj avanturi nastaloj iste godine. Nolita se 1960. godine upoznao s ilustratorom Galijenom Ferijem, s kojim je 1961. stvorio Zagora, za kojeg je Nolita pisao skoro sve priče do 1980. Godine 1975. Nolita je započeo seriju Mister No, o zabavnom pilotu pajpera, polulutalici, poluavanturisti, smestivši njegove avanture u predele Južne Amerike u vreme pedesetih godina XX veka. Za Aurelija Galepinija Nolita je 1977. godine napisao scenario za Čovek iz Teksasa i u isto vreme anonimno poveravao Galepiniju i još nekolicini crtača nekoliko svojih priča za Teksa. Završnu avanturu Malog rendžera napisao je 1985. godine, a 1990. objavio mini-seriju Rečni Bil s crtežom Frančeska Gambe. Od fundamentalne važnosti za italijanski strip je aktivnost Serđa Bonelija kao izdavača, koja mu i dan-danas oduzima najveći deo vremena.

GALIJENO FERI (*GALLIENO FERRI*) je rođen u Genou 21. marta 1929. godine. Feri je radio kao geometar kada je proglašen za jednog od najboljih crtača stripova na takmičenju koje je, tražeći talente među perspektivnim mladim umetnicima, organizovao izdavač De Lea. Nakon toga, Feri je momentalno dobio posao – ilustrovao je dva lika, Zelenu avet i Crvenu pumu. U to vreme potpisivao se početnim slovima svog imena i prezimena – FERGAL. Kada je 1949. godine ilustrovao prvu seriju Maskara i grafički prikazao vestern likove Toma Toma i Tandera Džeka, započeo je seriju uspešnih projekata za francusko tržište. Ilustrovao je i serije Džoli i Kapetan Valter za izdavača Il Vitoriozo. Iz poznanstva s Gvidom Nolitom, koje se dogodilo 1960. godine, stvoren je lik Zagora, koga je Feri grafički definisao i na čijem je serijalu uradio veliki broj epizoda i sve naslovne strane redovne serije i svih specijalnih izdanja. Namera dvojice autora bila je da stvore lik namenjen mlađim generacijama, ali i da priče o Zagoru budu otelotvorenje najkarakterističnijih elemenata avanturističkih priča, obogaće-

nih temama s primesama iz narativnih žanrova. Prvu epizodu za Nolitin serijal Mister No, za koji je nacrtao prvih sto petnaest naslovnih strana, Feri je ilustrirao 1975. godine. Nacrtao je i naslovne strane za Specijalne brojeve 9 i 10 serije Komandant Mark, kao i naslovnu stranu za mali album koji je objavljen uz Specijalni broj 9 iste serije. Kada je Nolitu, nakon prve epizode, obuzela stvaralačka kriza, preuzeo je i pisanje scenarija za nekoliko narednih epizoda, za koje je, urađivši i njihov grafički deo, bio kompletan autor.

IZDANJA

Priče iz prve knjige u izdanju Veselog četvrtka izdavane su premijerno u Italiji u seriji Collana Lampo, u strišama od po 32 strane, počevši od juna 1961. godine. Prvih 13 striša iz te serije nalaze su u našoj knjizi. Za naše vreme standardan Bonelijev format, Zagor dobija u okviru Zenit, Gigant serije od broja 52, Zagor original broj jedan. Prve dve sveske i treća do strane 100 nalaze se u našem prvom izdanju. Početne epizode Gigant serije su išle na 128 strana, a kasnije su prešle na standardne 94 strane.

Što se tiče serijala koji su izlazili u Srbiji, a da su u celosti, ili barem delimično, objavili neke od epizoda iz naše prve knjige, idu ovim redom. Lunov Magnus Strip br. 29 „Hiljadu zamki“, br. 39 „Leteći manijak“, Zlatna Serija br. 83 „Otrovni Totem“, br. 454 „Močvara Mo-Hi-La“, br. 455 „Čiko i rubini“, br. 460 „Čovek koji leti“, br. 461 „Pirati s Misurija“, Vanredni Strip Zabavnik broj pet, Vanredni Strip Zabavnik broj sedam, Strip Razonoda broj tri, Horus extra brojevi jedan, dva i tri. U prilogu stavljamo naslovne strane navedenih izdanja.

3. LA ROCCIA SUL FIUME - 15. Jul 1961.

6. IL TOTEM SCOMPARSO - 1. September 1961.

9. L'UOMO VOLANTE - 15. Oktobar 1961.

12. LOTTA SUL FIUME - 26. November 1961.

1. LA FORESTA DEGLI AGGUATI - 15. Jun 1961.

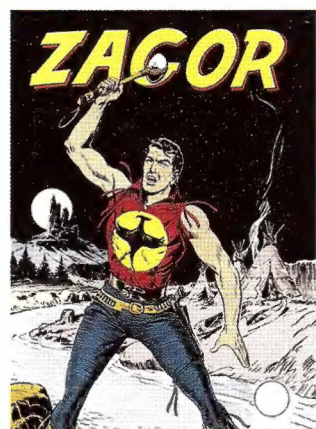
4. BEFFA ALLA MORTE - 1. August 1961.

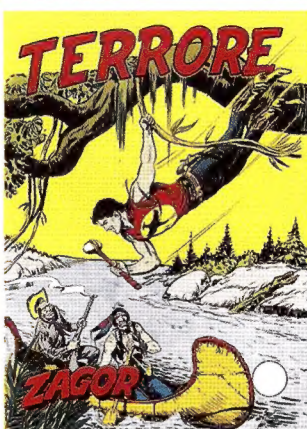
7. LA MORTE INVISIBILE - 15. September 1961.

10. ACQUE PERICOLOSE - 29. Oktobar 1961.

ZAGOR ZENITH GIGANTE #52 (#1):
„LA FORESTA DEGLI AGGUATI”
JUL 1965.

ZAGOR ZENITH GIGANTE #53 (#2):
„TERRORE”
AUGUST 1965.

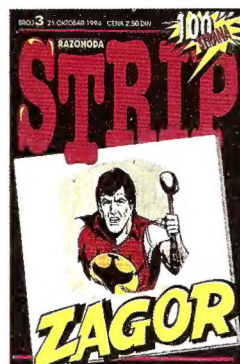
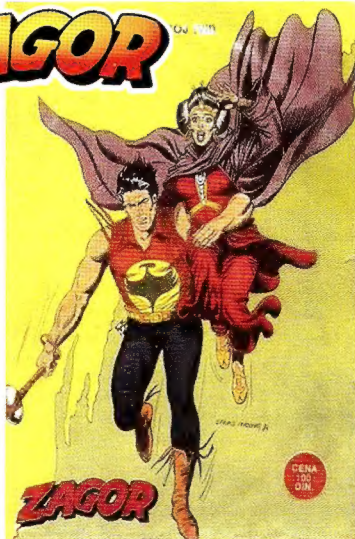

ZAGOR ZENITH GIGANTE #54 (#3):
„L'ORO DEL FIUME”
SEPTEMBAR 1965.

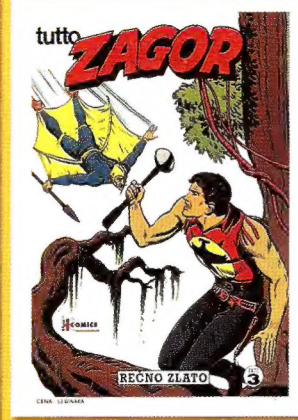
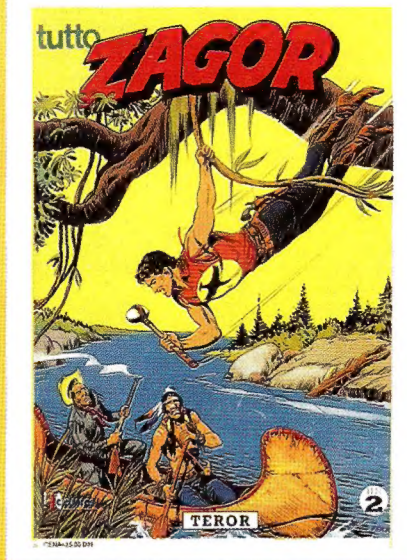
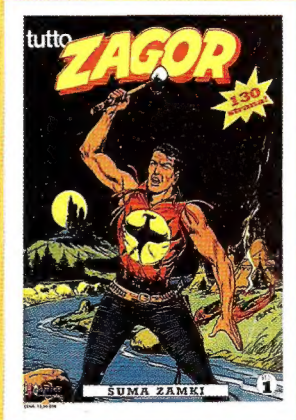
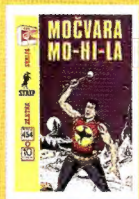
COLLANA LAMPO - I SERIJA

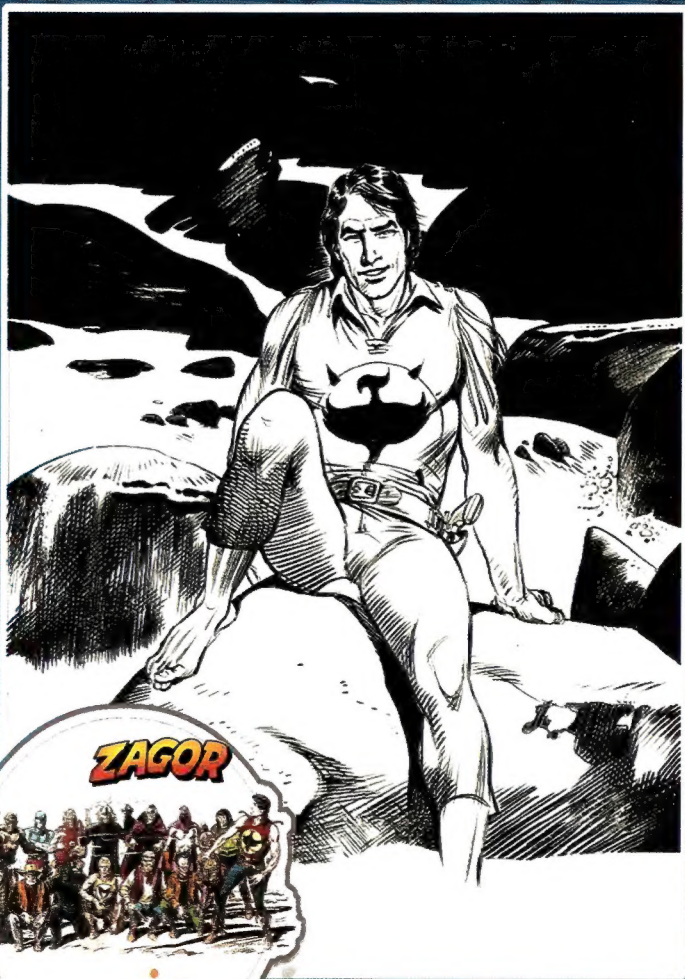
ZAGOR

veseli
četvrtak

PRICHE IZ OVE KNJIGE
SU RANIJE OBJAVLJENE
I REPRINTOVANE

ISBN 978-86-911731-8-0

